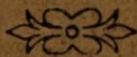

O STAVU KNĚŽSKÉM

NAPSAL

EUGEN KADERÁVEK,
ŘEHOLNÍ KNĚZ V ŽELIVĚ.

VĚNUJE SPISOVATEL.

V HRADCI KRÁLOVÉ 1916.

TISKEM BISKUPSKÉ KNIHTISKÁRNY. - NÁKLADEM SPISOVATELOVÝM.

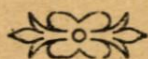

VĚNUJE SPISOVATEL

O STAVU KNĚŽSKÉM

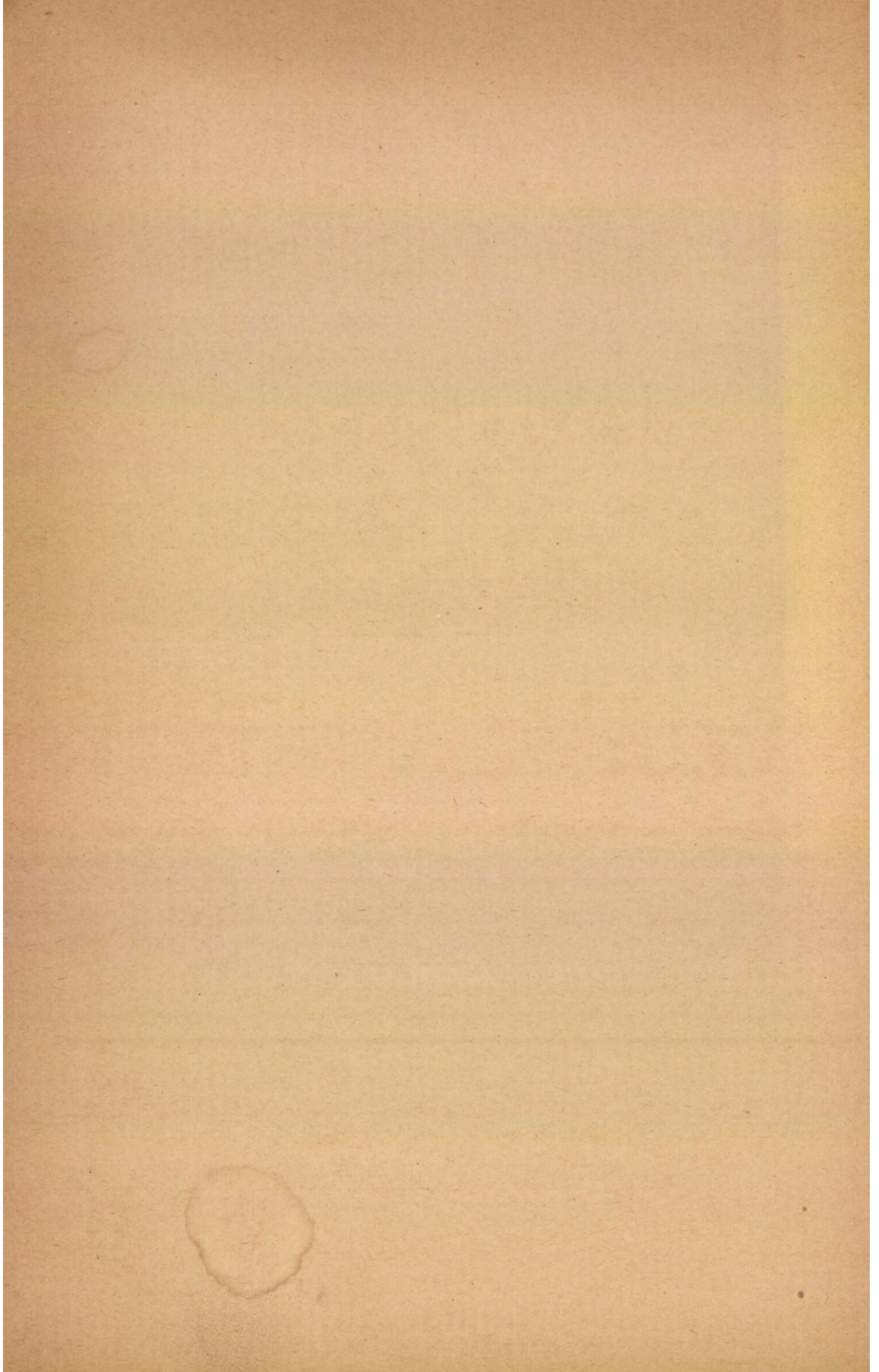
NAPSAL

EUGEN KADEŘÁVEK,
ŘEHOLNÍ KNĚZ V ŽELIVĚ.

V HRADCI KRÁLOVÉ 1916.

TISKEM BISKUPSKÉ KNIHTISKÁRNY. — NÁKLADEM SPISOVATELOVÝM.

N. E. 13.359.

Nihil obstat.

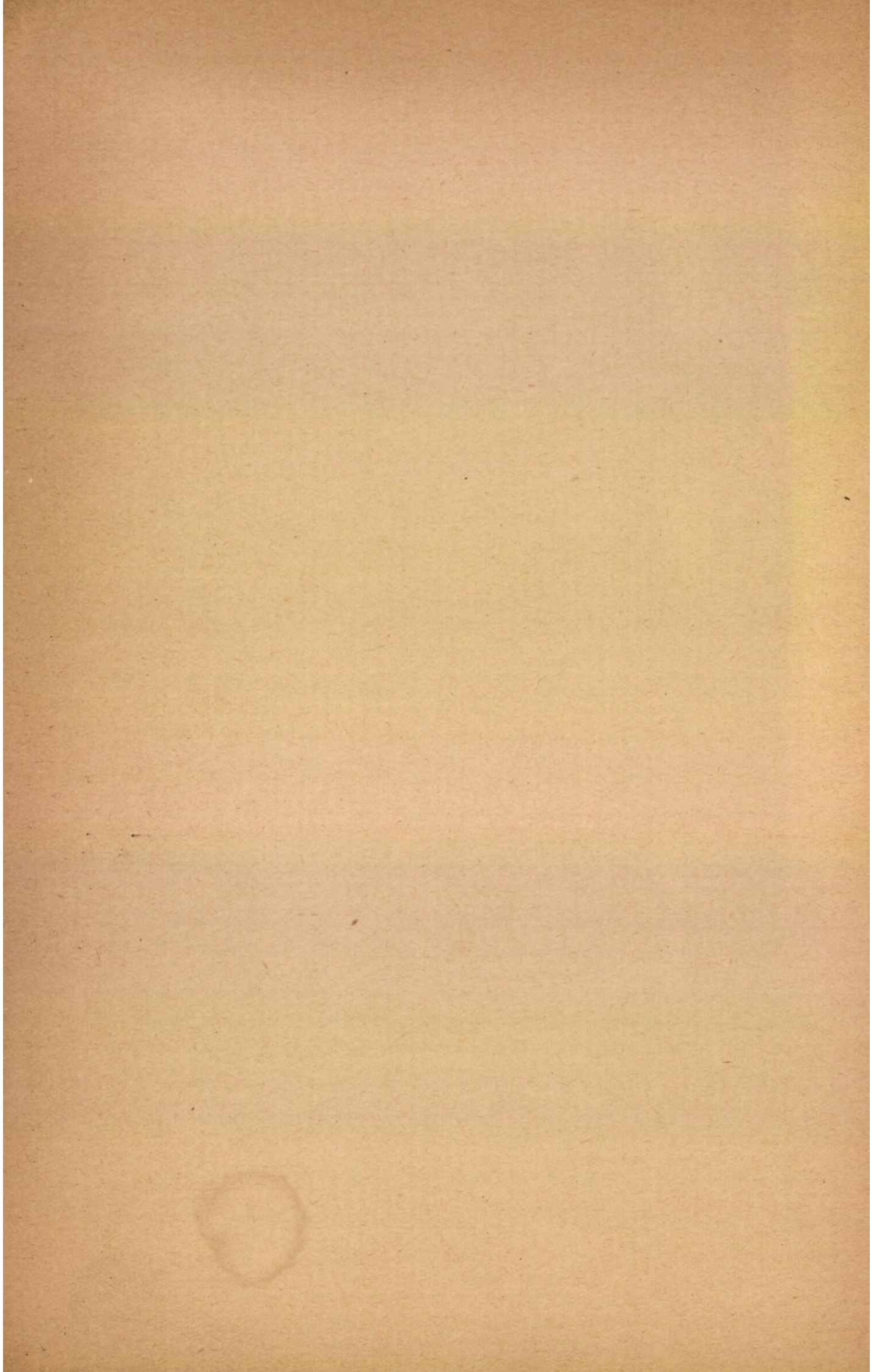
Th. Dr. J. N. Jindra,
censor.

Imprimatur.

† Josephus,
episcopus.

Reginaehradecii 16. Decembris 1915.

S dovolením řádových představených.

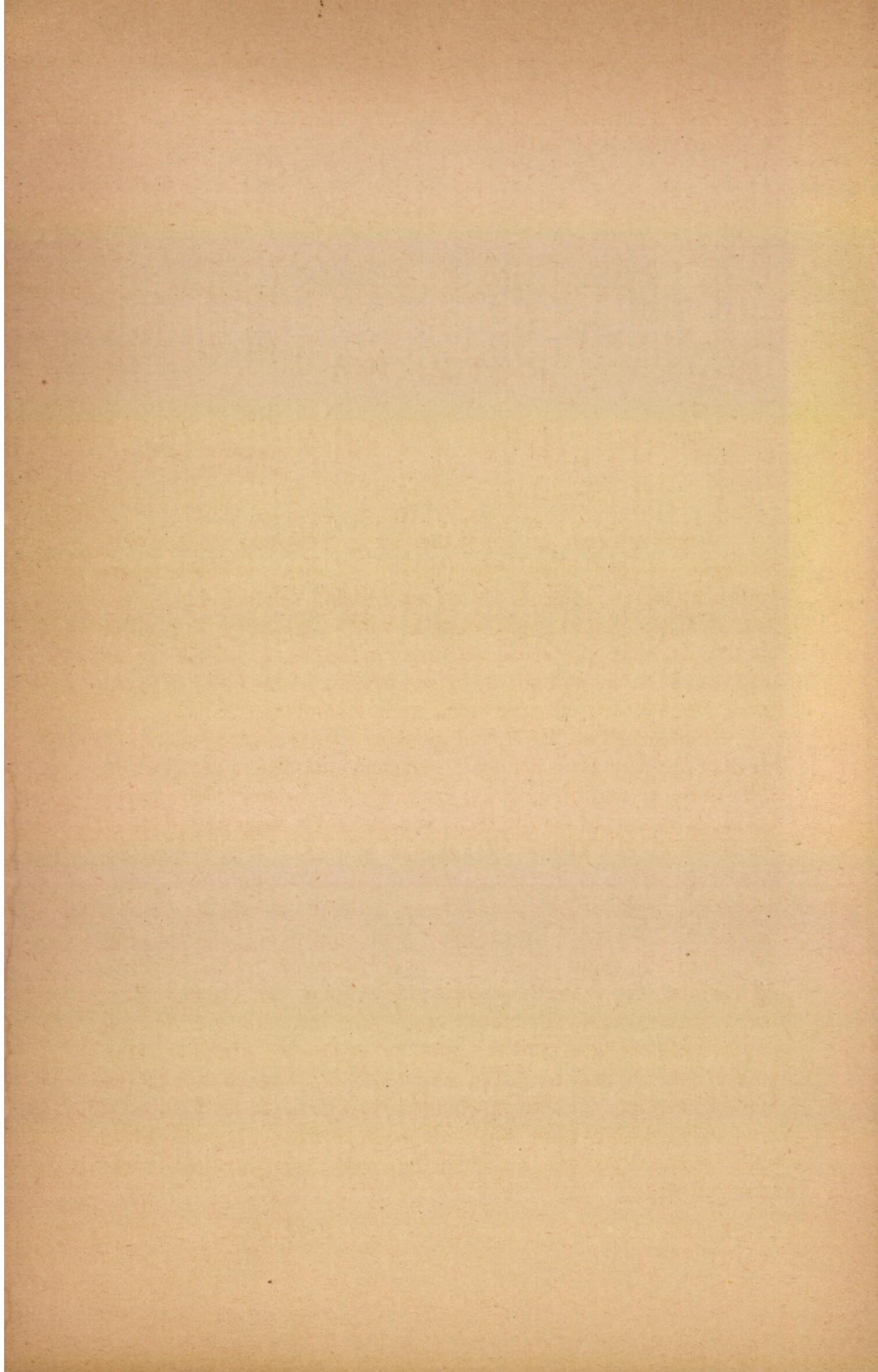

Milované a vysoce ctěné

Mariánské družině kněží
v království Českém

věnuje

spisovatel,
sodál.

PŘEDMLUVA.

Misericordias Domini
in aeternum cantabo.

Ps. 88, 1.

Veliké smělosti se dopouštím, an se žalmistou Páně volám: Na věky velebiti budu dary, milosti od Pána z milosrdenství mně nehodnému udělené. Že nyní upřímně velebím, tolik z milosti Boží říci mohu; než, budu-li velebiti na věky, t. j. až do smrti a po smrti po celou věčnost v nebesích, to záleží na milosti konečné vytrvalosti; a za tu prosím Pána Boha a Pannu Marii vzývám, aby mi přímluvou svou pomohla.

Jako každému, tak i mně poskytl Pán množství milostí, ze kterých pamětliv jsem nejvíce 5 hlavních, s nimiž souvisejí ostatní: 1. že jsem se narodil v Církvi katolické, 2. že jsem byl křesťansky, katolicky vychován od dobrých rodičů, 3. že jsem byl přijat do premonstrátského kláštera v Želivě, 4. že jsem byl na kněze katolického posvěcen, 5. že jsem si osvojil filosofii křesťanskou, aristotelicko-thomistickou, jedinou pravou, jedinou pravdivou. Za tyto milosti vzdávám díky nejprve Pánu Bohu, pak těm, jichž Pán Bůh užil: rodičům, panu opatu Norbertu Sychravovi, panu kardinálu arcibiskupu kn. B. Schwarzenbergovi a panu Janu Schumppovi, knězi řádu svatého Dominika, jenž mne odvrátil od filosofie nepravdivé, protikřesťanské a přiklonil k filosofii pravdivé, křesťanské, jakož i díky vzdávám všem učitelům, kněžím i nekněžím, kteří mne podle pravdy křesťanské vyučovali a ku křesťanské mravnosti vedli, a všem jiným dobrodincům, na př. panu kardinálu, arcibiskupu hr. Fr. Schönbornovi, jež obzvláště mám v blahé paměti.

Než, netoliko slovem, nýbrž také skutkem chci býti vděčen. Za přijetí do kláštera jsem díky vzdal spisem: „O stavu řeholním“; za posvěcení kněžské vzdávám díky tímto spisem: „O stavu kněžském“, při kterém užil jsem pramenů: „Rozjímání kněžská od P. Chaignona S. J.“ 5 sv. v českém překladu, a „Rozjímání pro kněze od biskupa Šeb. Pelczara“ 4 sv. v českém překladu.

V Želivě, 25. prosince 1915.

Spisovatel.

O STAVU KNĚŽSKÉM.

I. Co jest kněz katolický?

Stav kněžský nutný a prospěšný.

Kněz katolický jest druhý Kristus, od Boha skrze Církev Kristovu k lidu poslaný mocí Kristovou.

Jest jenom jeden Kristus, t. j. jeden Ježíš Kristus, jeden Syn Boží vtělený, jeden Bůh-člověk, který pro nás na kříži zemřel a pokolení lidské spasil, tedy jeden Spasitel. V tom smyslu není kněz druhý Kristus. Než zásluhy, kterých dobyl Kristus pro pokolení lidské, mají býti jednotlivému člověku přivlastněny, aby byl spasen, a k tomu jest potřebí prostředníka, kněze. A v tom smyslu jest kněz druhý Kristus. Dále nemůže člověk sám sebe učiniti knězem, aniž může jím býti učiněn od člověka jiného, jako člověka; musí býti poslán od Boha, jenž člověku udílí tu moc, aby zásluhy Kristovy jinému člověku přivlastnil. Tato moc jest trojí: učitelská, kněžská ve smyslu užším, a pastýřská, taková, jakou měl Kristus, ovšem od moci Kristovy odvozená, přenesená. K tomuto udělení moci — ve smyslu širším — kněžské užívá Bůh prostředku, Církve od Krista založené, a jejího zástupce, biskupa, s Církvi Kristovou spojeného nástupce jednoho z apoštolů Kristových, který může na kněze posvěcuje ve jménu Církve Kristovy a jej k lidu jistému posílá, aby jednotlivým osobám přivlastňoval zásluhy Krista, Spasitele pokolení lidského.

Z toho plyne, že stav kněžský jest nevyhnutelný ku spasení jednotlivých lidí a k dosažení toho, co se spasením úzce souvisí, t. j. života věčného a blaženosti nebeské. Nemá tedy stav kněžský doznávati překážek ani od vlády světské ani od učitelů a vychovatelů ani od kněží samých. Než, také prospěšný je stav kněžský ku dosažení statků časných a pozemských, jež Bůh přidává ku spasení, pokud jest jich ku spasení potřebí. I z té příčiny jest záhodno nekaziti působnost kněze katolického.

Výměrem kněze katolického a výkladem toho výměru jest naznačená důstojnost stavu kněžského. Než, jest potřebí tuto důstojnost blíže vyložití na základě 1. poměrů kněze k Bohu, Církvi a lidu, 2. pravomocí, jež z jeho poslání vycházejí.

II. Důstojnost kněze katolického.

1. Bůh kněze oddělil od veškerého lidu a učinil svým poslancem. Než, poslanci náleží úcta, podobná úctě, jež přísluší mocnáři; a Bůh jest mocnár nejvyšší. Proto uložil Bůh lidem povinnost knězi, Svému poslanci, vzdávati úctu, která náleží poslanci Jeho, poslanci mocnáře nejvyššího. A jaké jest poslání knězovo? Nejdůstojnější. Neboť kněz hlásá zákon Boží a zjednává úcty jménu Jeho. Jest mužem Otce nebeského, aby Jemu přiváděl dítky, jež by On přijal za své; jest mužem Syna Božího, aby lidem přivlastňoval ovoce vykoupení Jeho; jest mužem Ducha svatého, nástrojem, jehož Duch svatý užívá k osvěcování mysli lidské, ku čistění a posvěcování srdce lidského, ku posilnění vůle lidské.

V Církvi zaujímá kněz povždy postavení znamenité. Neboť je-li Církev choť Ježíše Krista, jest kněz jejím strážcem. Je-li Církev vojem válečným, pro nebesa proti peklu bojujícím, jest kněz vůdcem jejím. Je-li Církev lodí často zmítanou a nikdy potopenou, jest kněz jejím kormidelníkem, loď do přístavu řídícím. Je-li Církev tělo Kristovo tajemné, mystické, jest kněz jeho údem prvním, okem, ramenem, srdcem. Je-li Církev národem, krví Kristovou dobytým, jest kněz představeným, učitelem, knížetem toho národa vyvoleného. Je-li Církev domem, který si Moudrost vystavěla, jest kněz jeho správcem, jeho sloupem, sloupem veškerého světa. Odstraňte kněžství; co se stane s Církví? Odstraňte oběť smírnou; co se stane se světem?

Kněz jest společníkem Syna Božího vtěleného, jenž spasil pokolení lidské, jelikož toto spasení přivlastňuje jednotlivým lidem. Toť zajisté dílo Boží: uváděti do nebes vyvolené, vysvobozovati od věčné smrti, posvěcovati duše, zakládati království duchovní, nezničitelné. A tohoto díla Božího společníkem jest kněz. Bez člověka stvořil Bůh svět, ale bez kněze nechce člověka spasiti.

2. Pravomoci kněžské, jež z poměru kněze k Bohu, Církvi a lidu vyplývají, nemají mezí v čase; neboť pokud budou na zemi duše, jež by se měly zbaviti bludu a nepravosti a jež by se měly zachrániti a posvětiti, bude potřebí pravomoci kněžské.

Dále nemají pravomoci kněžské mezi v místě; neboť není místečka, kde by neměl Pán Ježíš panovati; panuje však službou kněžskou. Pravomoc kněžská podporuje Církev bojující, těší vydatně Církev trpící, rozmnožuje radosti Církve vítězné. Pravomoci kněžské nemají dále mezi v osobách; velicí a malí, králové a poddaní, moudří a nemoudří, učení a neučení, bohatí a chudí, všichni podřízení jsou úřadu kněžskému. Pravomoc kněžská se provozuje jaksi nad Bohem Otcem samým, aby Jej usmířila, nad Synem Božím, aby Jej přivedla do rukou služebníkových, nad Duchem svatým, aby Jej pohnula ku posvěcení. Pravomoci kněžské povznášejí kněze nad všechny lidi ostatní, nad anděly, ano i nad samu Rodičku Boží. Ó knězi, kdo jest podoben tobě? Zda král? On svou moc vykonává na tělech, a ty na duších. Ve sv. zpovědi rozhoduješ ty nad osudem královým. Zda anděl? Žádnému andělu nepravil Bůh: „Vše, co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno na nebi.“ Zda královna andělů? Ne Marii, ale tobě svěřeny jsou klíče království nebeského. Jestliže její pokora způsobila, že jedenkrát Slovo, Syn Boží sestoupil do jejího života, ty činíš, že Syn Boží sestupuje každého dne na oltář. Jinak ovšem jest Panna Maria kněžím královnou, matkou, patronkou, orodovnicí, vzorem. Každý kněz, jako každý křesťan se sv. Otcí volati musí a má: *Per Mariam ad Jesum.*

Proto praví sv. Augustin: *Sacerdotes sunt Dii excelsi, in quorum synagoga Deus Deorum stare desiderat.*

III. Svatost kněze katolického.

Důstojnosti kněžské odpovídá svatost kněžská; neboť jestliže Ježíš Kristus mnoho dává knězi, také mnoho od něho žádá; nad co nic není spravedlivějšího. Také by ani neobstála důstojnost bez svatosti, jelikož obě úzce souvisí, jsouce pojmy souvztažné.

To budiž blíže vysvětleno.

1. Jaká jest svatost kněžská?

A. Podmínky svatosti kněžské.

Odpověď jest obsažena v definici: Kněz jest druhý Kristus. Je-li kněz druhým Kristem důstojností, jest jím také svatostí. Než, poněvadž jest svatost Pána Ježíše božská, člověku nedostižitelná, má býti svatost kněžská podobnou svatosti Kristově. Avšak každý křesťan má si osvojiti svatost podobnou svatosti Kristově, aby

mohl žítí podle náboženství Kristova, aby mohl náležeti Bohu, aby mohl býti takovým, jakým jej chce míti Bůh, dokonalým, aby mohl směřovati k Bohu, a s Ním se spojití, aby mohl činiti vůli Boží, aby mohl dobře činiti, zlého se varovati, sebe přemáhati a kříže snášeti — ve kterýchžto věcech se zakládá svatost křesťanská. Kněz však, poněvadž vyniká důstojností nad ostatní křesťany, má si osvojiti vysoký stupeň podobnosti svatosti Kristovy. Chce-li kněz si osvojiti svatost kněžskou, musí uvažovati svatost Kristovu a musí bažiti po vyšším stupni podobnosti svatosti Kristovy, než ostatní křesťané.

Toto bažení uskutečňuje se následováním Pána Ježíše, jež jest 1. knězi nutno, pokud jest křesťanem, zvláště však pokud jest knězem, poněvadž bez něho nemůže spasiti ani sebe ani své svěřence, 2. prospěšno, poněvadž ubezpečuje jeho nejistotu, sílí jeho slabost, oslazuje jeho utrpení, poněvadž posvěcuje jeho skutky a dokonali jeho ctnosti, poněvadž uskutečňuje všechny záměry Boží, k němu se vztahující, 3. možno s pomocí a milostí Boží, o kterou kněz prosí a s kterou spolu působí.

Záleží tedy na tom, aby kněz uvažoval život Pána Ježíše a sice skrytý, veřejný, v Nejsvětější Svátosti utajený, umučený a oslavený. Tento paterý život jest pro kněze vzorem, ke kterému má patřiti, aby upravil svůj život vniterný a zevnější, a spolu pobídkou k následování a sice bedlivějšímu a účinnivějšímu než pro ostatní křesťany.

Avšak chce-li kněz skutečně následovati Ježíše Krista cestou k svatosti vedoucí, musí býti naplněn 1. duchem víry, 2. duchem obětavosti.

1. Musí býti naplněn duchem víry, záležejícím v přesvědčení o pravdách náboženských tak hlubokém, že ty pravdy se zmocňují celé bytnosti jeho, jí pronikají, jí oživují. Tento duch víry kněze posvěcuje klada pravdu v myšlenky jeho, svatost v city a žádosti jeho, zásluhu ve skutky jeho. Také jej činí schopným, aby duše svých svěřenců posvěcoval; neboť duch víry jest pravdou ukazující mu důstojnost duší a nekonečnou cenu krve za jejich blaho vylité a tak rozněcující jeho horlivost, a jest duchem Ježíše Krista úrodnivým všechny jeho výkony pastýřské. Sám Spasitel v knězi mluví a jedná. Kromě toho působí duch víry, kterým jest kněz naplněn, mocně na srdce Boží. Neboť Spasitel přislíbil, že nic odepřeno nebude modlitbě vírou oživené; Bůh sám ochotně se jí podrobuje. Také na srdci lidském prokazuje duch víry velikou moc a sílu. Ovšem nesmí duchu víry překážeti nedostatek úvahy, duch světa a náklonnost přirozená.

2. Kněz musí býti naplněn duchem obětavosti, chce-li Pána Ježíše následovati. Neboť bez něho bude zle užívati milostí, jež přijímá, jelikož za milosti nabízené žádá Bůh od něho

oběti. Bez ducha obětavosti neodloží kněz žádné chyby, aniž si osvojí nějakou ctnost. Kromě toho, svět není spasen bez obětí. Obětí vykonal Pán Ježíš dílo spasitelské; obětí přivlastňuje kněz toto dílo lidem. Proto jest život dobrého kněze, jako život Boháčlověka mučednictvím. Ovšem má-li obětování býti Bohu milé a takové, aby vedlo k následování Pána Ježíše, musí býti ustavičné a obecné. Ducha takové obětavosti si zjedná kněz, uvažuje-li jeho účinky blažené a příklad Pána Ježíše a svatých.

Úvahu o životu Pána Ježíše, kterou má provázeti následování, musí kněz obracet ke svým povinnostem stavovským, úředním a osobním. Stavovské povinnosti se ukládají klerikovi, když vstupuje do stavu duchovního, a přikazují, aby čest stavu duchovního byla zachovávána, aby duchovní konal, co slouží jeho stavu ke cti a bližního vzdělává, a aby varoval se všeho, co jeho stav hanobí a bližního pohoršuje. Povinnosti úřední týkají se vykonávání úřadu učitelského, kněžského ve smyslu užším a pastýřského a pořádají poměry kněze k věřícím svěřeným a ku představeným duchovním a občanským. Povinnosti osobní týkají se spásy kněze samého; neboť pečuje-li kněz o spásu bližního, nesmí na svou vlastní zapomínati. Kdyby na sebe zapomínal, zapomínal by též na bližního; neboť qui sibi nequam, cui bonus? Láska, jež pobádá ku spasení bližního, musí býti podobna lásce, jež pobádá ku spasení vlastnímu; neboť zákon zní: Miluj bližního jako sebe sama. Kdo nemiluje bližního, nemůže býti knězem dobrým.

Aby však mohl kněz souditi, zda jest život jeho podoben životu Pána Ježíše, musí znáti 1. katolickou morálku, ve které jest mravnost obecně křesťanská podle příkladu a učení Pána Ježíše sestavena, 2. jednu část této morálky zvláštní, asketiku, psanou pro osoby k vyšší dokonalosti zavázané podle příkladu a učení Pána Ježíše k dosažení vyšší dokonalosti, než jaká jest uložena všem křesťanům, 3. pastorálku, která pojednává jednotlivé výkony trojího úřadu kněžského.

B. Součástky svatosti kněžské.

Svatost kněžská jakkoli jest jednotná, jednolitá, přece chová v sobě tři součástky, úzce souvislé a jeden celek činící. Celý člověk má býti knězem svatosti kněžské bedlivým, i rozum i svobodnou vůlí Bohu obětujícím. Rozumem má si osvojití vzdělanost, učenost posvátnou; svou vůlí svobodnou má si zjednati svatost kněžskou ve smysle užším. Než jako každý křesťan, tak i kněz žije nejenom pro sebe, nýbrž také pro bližní, k nimž jej poutá láska k bližnímu, a sice hlavně a především pro bližní, sobě od Církve svaté svěřené; proto má býti apoštolsky horlivým

podle příkladu svatých apoštolů, aby vzdělanost posvátnou a svatost ve smyslu užším udílel bližním sobě svěřeným. Jsou tedy ve svatosti kněžské tři součásti: vzdělanost posvátná, svatost ve smyslu užším a horlivost apoštolská.

Vzdělanost kněze posvátná.

Pěstovati má kněz radostně a pilně posvátnou vědu, aby obohatil rozum patřičnými vědomostmi a tak vyhověl podmínce, na které závisí život kněze svatý a apoštolský.

Jak přikazuje Církev svatá, zabývejte se, kněži, hlavně a především theologií právě katolickou, jež jest vírou římsko-katolickou provanuta, přidruženě pak filosofií křesťanskou, aristotelicko-thomistickou, jediné pravou a jediné pravdivou, dále dějinami církevními a občanskými, psanými pravdivě, t. j. v duchu křesťanském, katolickém, posléze vědami přírodními, pokud slouží filosofii křesťanské za podklad a souvisí jako zjevení Boží přirozené se zjevením Božím nadpřirozeným. Mezi vědami theologie katolické přední místo drží apologetika, dogmatika a morálka; tím ovšem není řečeno, že ostatní vědy se mohou zanedbávati. Při studiu morálky nesmí kněz zapomínati na asketiku, bez které si nelze mysliti život kněžský. V dějinách církevních přihlížeti sluší k životům svatých.

Kněz má neustále studovati, buď aby nabýval nových vědomostí, buď aby podržel vědomosti nabyté. Dále studiem svatost kněze prospívá a jest jimi chráněna. Dále činí studie kněze duchovním a povznášejí jej nad pozemskost. Také odměňují jej za námahu jimi vyžadovanou radostí a rozkoší čistou, jež jej odvrací od rozkoší nečistých a kněze nedůstojných. Dále zahánějí zahálku, zřídlo nepravosti, a odvracejí kněze od zaměstnání nedůstojného, s povoláním jeho nesouvislého. Ke studiím pobádá kněze přirozený pud, rozkaz Církve Kristovy, tedy také rozkaz Kristův a snaha nepřátel náboženství zamítajících. Posléze dokazují dějiny církevní, že vzorní, znamenití kněži vědu posvátnou milovali a tím Církvi Kristově velice prospěli. Má-li však studování kněze dobré ovoce přinášeti, musí se díti ne ze ctižádnosti, ne ze zisťnosti, nýbrž pro čest a slávu Boží, jakož i ku spasení lidí. Je-li studování spojeno s modlitbou, dostane se jemu požehnání Božího, na němž velice jest záleženo. Posléze varovati se musí kněz studující úskalí: pýchy, zisťnosti, nemírného, škodlivého čtení, čtení knih chápavost přesahujících, víře a mravnosti odporujících, přílišného čtení zábavného, neoprávněného čtení knih Církvi sv. zapovězených, zanedbávání nalehavé povinnosti, hloubání víře škodlivého.

Svatost ve smyslu užším.

Vzdělávání rozumu jest květem, ovocem však jest činnost svobodné vůle. Jako květ samotný, bez ovoce, nemá ceny, tak ani vzdělanost rozumu bez činnosti svobodné vůle nemá ceny. Avšak opakem, jako není ovoce bez květu možno, tak ani činnost svobodné vůle není možna bez vzdělanosti rozumu. Činnost svobodné vůle záleží také v zalíbení na dobrém, v lásce, jež jest spojena s nenávisťí proti zlému. Vede tedy prokazování lásky každého křesťana, zvláště kněze ke svatosti.

Abychom poznali, jaký život svatý vésti má kněz a proč, uvažujme jej jako člověka, pak jako křesťana katolického, posléze jako kněze neřeholního a řeholního.

I. Kněz jako člověk má svůj původ od Boha, Stvořitele, jenž jej také zachovává a s ním spolupůsobí, jenž jemu Sebe, Svou slávu zevnější za cíl nejvyšší a hlavní, jeho blaženost z dokonalosti plynoucí a blaženost bližního za cíl přidružný vytkl, jenž jemu zákon k tomu cíli dvojímu vedoucí stanovil, jemu k dosažení toho cíle dvojího pomáhá, jej soudí, zdali a kterak toho cíle došel, a podle toho odplácí. Tento poměr závislosti člověka na Bohu, t. j. náboženství přirozené, kněz jako člověk poznává a cítí sebe povinným podle toho poměru svou vůli svobodnou řídit, vésti život přirozeně náboženský, přirozeně svatý. Podle náboženství přirozeného, filosofického záleží tedy svatost knězova v tom, aby jako člověk Boha, svého svrchovaného pána a krále poznaného, ctil a miloval a Jeho zákona přirozeného byl poslušen, aby zachovával přirozené povinnosti k Bohu, sobě a bližnímu, jaké vykládá filosofie křesťanská, jediné pravá a pravdivá filosofie, v morálce na př. Cathreinově, aby takto byl přirozeně šťasten a blažen.

Avšak toto náboženství přirozené není samostatné, nebytuje samo o sobě ve skutečnosti, nýbrž jest toliko podkladem, na němž Bůh dal člověku náboženství nadpřirozené, chtěje býti člověku netoliko pánem a králem, nýbrž také z lásky a dobrovolně, t. j. z milosti otcem a přítelem. Náboženství nadpřirozené jeví se již u prvních rodičů pokolení lidského, kteří byli postaveni do stavu svatosti a spravedlnosti, kteří měli sobě a potomkům po přestálé zkoušce tu svatost a spravedlnost učiniti majetkem neztratitelným. Než, o tento stav oloupili první rodiče sebe a potomky hříchem prvotným a dědičným. Přece však i dále zůstal Bůh podle náboženství nadpřirozeného otcem a přítelem; neboť slíbil a poslal Vykupitele, Syna Božího vtěleného, jenž svým dílem vykupitelským uvádí skrze Svou Církev, Církev katolickou, jediné pravou a pravdivou, člověka do stavu svatosti a spravedlnosti. Má tedy kněz jako úd Církev katolické vésti život svatý podle

učení Kristova, Církvě katolické svěřeného a v morálce katolické nadpřirozené obsaženého. A v čem záleží tento život svatý, náboženský, život nadpřirozený, v němž jest obsažena také svatost přirozená jako podklad? Slyšme.

II. Svatý anebo náboženský život, jaký Církev katolická jménem Syna Božího ukládá knězi, pokud jest katolickým křesťanem, vyžaduje:

1. Aby kněz celý náležel Bohu svému trojjedinému, svému Stvořiteli, Vykupiteli, Posvětiteli a odplatiteli, a to více, než náleží služebník pánu, poddaný králi, dítě otci, obraz malíři, aby se nikdy Bohu nějakým hříchem neodcizoval, nýbrž úctou, vděčností a láskou k Bohu těsně Inu!

2. Aby kněz k Bohu jako cíli nejvyššímu, jemuž mají býti všechny ostatní cíle jako prostředky podřaděny, přímo nebo nepřímě směřoval a svým životem ctnostným, o dokonalostech Božích svědčícím slávu Boží šířil, a to z lásky k Bohu, dobrovolně a ochotně, aby Bohu sloužil plně Jeho svatou vůlí, kterou poznává ze zjevení Božího přirozeného a nadpřirozeného.

3. Aby kněz se připodobňoval Bohu, jenž jest svatost sama, svrchovaná, nekonečná, jenž jest vzorem dokonalosti, ku které člověk spěti má, aby následoval ve svém jednání Pána Ježíše, jenž také proto se vtělil, aby ukázal lidem, kterak mají žíti, aby se zalíbili Bohu, na kterémžto zalíbení má býti knězi nejvíce záleženo.

4. Aby kněz činil dobré a zlého se varoval podle zákona Božího, přirozeně a nadpřirozeně od Boha zjeveného, podle desatera Božích přikázání a patera církevních přikázání, aby ke ctnostem třem Božským sobě od Boha vlitým sobě zjednával ctností nabytých častým opakováním činů téhož druhu, aby hříchů spáchaných upřímně litoval podle učení Církvě katolické, svůj život podle přikázání Božích a církevních napravoval a odpuštěním podle učení Církvě katolické sobě získával.

5. Aby kněz nezřízené žádosti své krotil, vůlí svou patřičně zapíral a kříže trpělivě snášel do vůle Boží se odevzdávaje.

6. Aby kněz úmyslem Bohu milým, čistým, dodával pravé ceny všem svým myšlenkám, řečem a skutkům, aby všechny tyto výjevy životní tvořily harmonický celek, k Bohu směřovaly a Bohu se líbily.

7. Aby kněz trojí lásku, jež jest hlavní tepnou života lidského, patřičně pěstoval, a sice: k Bohu, sobě a bližnímu, jak nařizuje jménem Syna Božího Církev katolická, aby Boha miloval nade všechno, této pak lásce podřadoval lásku druhou a třetí, aby nepokládal za lásku k sobě hovnění nezřízeným žádostem a pyšnou samolibost, nýbrž měl na zřeteli pravé blaho časné a věčné, aby podobně miloval každého bližního, i nepřítele, jako

sebe sama a jemu přispíval, pokud možno, ku pravému blahu časnému a věčnému.

8. Aby kněz plnil trojí povinnosti: k Bohu, sobě a bližnímu, které odpovídají trojí lásce a které vykládá morálka katolická. Všecky ty trojí povinnosti musí ovšem kněz plniti, chce-li býti spravedlivým, hlavně a především povinnosti k Bohu. O jak krásné to slovo: povinnost od Boha uložená, do svědomí vštěpená, člověka dokonalým a blaženým činící, k Bohu vedoucí a s Bohem spojující! Kéž povinnost svou koná kněz přes všelike překážky, obtíže a nesnáze! Kéž jest věren všem svým povinnostem až do smrti! Kéž jest jeho plnění všech povinností jednotné, souladné a krásné!

9. Aby kněz prosil Pána Boha o milost, bez které nic spasi-
telného nemůže vykonati, o milost držebnou a skutkovou, o milost rozum osvěcující a vůli posilňující, o milost vytrvalosti. Zřídla milosti Boží jsou: mše sv., svátosti, svátostiny. Musí však kněz s milostí Boží spolupůsobiti. K milostem Božím náležejí tři božské ctnosti a sedmero darů Ducha sv.

10. Aby kněz častěji vzbuzoval tři božské ctnosti, s kajícností a předsevzetím, aby ctnosti dobrými skutky nabyté: základní: opatrnost, mírnost, spravedlnost, statečnost, sedmero hlavních ctností: pokoru, poslušnost, štedrost, čistotu, příznivost, střídmost, tichost, horlivost, osmero ctností, v blahoslavenstvích obsažené, aby, pravím, kněz tyto ctnosti dobrými skutky prokazoval.

11. Aby kněz hříchy měl v ošklivosti a jich se varoval, poněvadž odporují Pánu Bohu a jemu, knězi, jsou škodlivy, a sice hříchy proti třem božským ctnostem, proti desateru Božích přikázání a pateru přikázání církevních, hříchy proti ctnostem nabytým a proti blahoslavenstvím, sedmero hlavních hříchů, čtvero do nebe volajících, šestero proti Duchu sv., devatero cizích.

12. Aby kněz lnul k Církvi bojovné bojováním proti nepřátelům Boha a Církve Boží, k Církvi učící poslušností, k Církvi trpící orodováním za duše v očištcí, k Církvi vítězné úctou k nebesťánům, zvláště k Panně Marii.

13. Aby kněz se modlil, aby sv. svátosti přijímal.

14. Aby kněz v mravní dokonalosti, svatosti pokračoval.

15. Aby kněz nad sebou uznával vrchnost duchovní (auktoritu papežovu, biskupovu, farářovu) a světskou, aby kněz jeden kněze druhého ctil, miloval a činnost jeho podporoval.

16. Aby kněz hledal a nalezal v jediném Bohu spokojenost, vniterný, duchovní klid, zevnějším nepokojem neotřesený, zamítaje klid falešný, učení Kristovu, církevnímu odporný, quietismus, patřičné činnosti postrádající. Vniterný klid se zakládá na spojení s Bohem, jež nazvati dlužno nadpřirozeným, mystickým. Mystika

má různé stupně jsouc nižší, nebo vyšší. Kněz varovati se má mystiky falešné, kterou Církev katolická zavrhuje a kterou totožniti dlužno s pantheismem a budhickou nirvanou.

17. Aby kněz toužil po vlasti nebeské a na zemi tak byl živ, aby do nebe přišel.

18. Aby kněz vedl na zemi život kající, ale také radosti čistých za života pozemského požíval, jelikož hříšník kající nalézá u Boha milosrdenství, jež jest pramenem duchovní radosti, a jelikož náboženství křesťanské jest náboženství lásky pravé, ze které se prýští pravé radosti obrácenému hříšníkovi a spravedlivému. „Radujte se a plesejte, spravedliví.“ Tak volá k nám Duch sv. v Písmě svatém.

III. Svatý anebo náboženský život, jaký Církev katolická jménem Syna Božího ukládá knězi, pokud jest knězem, buď řeholním anebo neřeholním, jest vyžadován poměrem kněze k nejsvětější Trojici Boží.

Kněz jest povznesen nad všechny věřící a vchází v užší svazek s třemi Božskými osobami, tak že sv. Pavel právem jej nazývá mužem Božím, homo Dei, mužem nejsv. Trojice. Bůh Otec plodí od věčnosti z podstaty Svě Syna Svěho jako Boha z Boha, spoluvěčného a stejné podstaty s Otcem, jako Slovo předvěčné, které v čase stalo se tělem. A kněz slovy všemohoucnosti Boží: „Hoc est corpus meum“ přivádí Pána utajeného na zemi a dává Mu život eucharistický; právem tedy sv. Bernard nazývá kněze rodičem Kristovým. Kromě toho rodí kněz Krista Pána v duších lidských dávaje jim na křtu svatém život nadpřirozený a zdokonaluje ten život učením pravdy a rozdělením milosti Boží a zároveň rodí ty duše pro Krista. Zdaž nemá se kněz jako kněz posvěcovati, aby byl rodičem Kristovým?

V poměru svém ke Slovu vtělenému jest kněz Jeho spolupracovníkem a zástupcem. Kristus Pán jest nejvyšším mistrem a kněz hlásá Jeho pravdu. Kristus jest nejvyšším zákonodárcem, a kněz hlásá Jeho zákon. Kristus jest nejvyšším knězem, a kněz přináší s Ním nejsvětější obět. Kristus jest Spasitelem duší, a kněz pomáhá v tom díle. Kristus jest tvůrcem, snoubencem, hlavou a králem Svě Církvě, a kněz jest strážcem Jeho nevěsty, nejpřednějším údem Jeho těla, vůdcem Jeho vojska. Knězi svěřil Pán moc, jakou nedal ani andělům ani samé Matce Svě.

Vůči Duchu sv. jest kněz viditelným udělovatelem milosti Kristovy a plynoucí z ní lásky Boží, kterou Duch sv. rozlévá neviditelně v srdcích našich; touto milostí očišťuje duše od hříchů a přivádí do svatosti a do slávy věčné. Bohu jedinému přináleží odpouštěti hřichy; a hle, tu moc dostává kněz od Ducha svatého. Duším vyprošuje kněz milost pomáhající a přetváří je ve chrámy Ducha svatého. Proto jest důstojnost kněze tak veliká,

že sv. Otcové o něm vykládají slova Písma svatého: Ego dixi: dii estis, anebo jej nazývají: post Deum terrenus deus.

Z tohoto poměru kněze k nejsvětější Trojici Boží následuje, že svatost kněze má býti větší než svatost prostého křesťana katolického, že kněz má býti prostému křesťanu katolickému vzorem. Svatost kněze, pokud jest knězem, má býti na vyšším stupni než svatost prostého křesťana katolického.

Co platí o knězi neřeholním, platí též o knězi řeholním. Ano, svatost kněze řeholního má vynikati nad svatost kněze neřeholního; neboť u řeholníka přistupuje k svatosti kněžské svatost řeholní založená na třech slibech evangelických, na řeholi a stanovách, na společném životě a společné službě Boží. Proto má býti kněz řeholní světějším, než kněz neřeholní.

Horlivost apoštolská.

Horlivost apoštolská, jež bližnímu hlásá evangelium a bližního vede k životu svatému a blaženému, jest třetí součástíou svatosti ve smyslu širším pochopené.

Budiž řízena těmito hlavními pravidly:

1. Dílem slavným, cenným a velezáslužným jest získati duše lidské Pánu Bohu. Neboť aby to dílo vykonal Syn Boží, sestoupil na zem a člověkem učiněn jest. Mezi všemi věcmi Božskými je toto dílo dílem Bohu nejvlastnějším: s Bohem společně o spáse duší pracovati, s Bohem spolupůsobiti. Má tedy kněz toto dílo milovati.

2. Láska kněze ke spasení duší jeviti se má tím, že s radostí, ochotně a moudře, t. j. podle úmyslu Církve Kristovy a podle potřeby lidu věřícího koná vše, cokoli slouží ku větší cti a slávě Boží a ke spasení těch, kteří jemu od Církve Kristovy ve jménu Syna Božího svěření jsou. Kněz ať sebe pokládá za služebníka Boha trojjediného, Církve Kristovy a věřících, za služebníka nehodného. V tom záleží hluboká pokora knězova.

3. Chce-li kněz, jak povinnost káže, jiné vésti k životu svatému, musí býti dříve sám v životě svatém utvrzen. Neboť nikdo nedá jinému toho, čeho sám nemá.

4. Péče o spasení jiných nemá knězi býti překážkou vlastního spasení, vlastní svatosti. Čím lépe starati se chce o jiné, tím lépe starati se musí o sebe.

5. Pod záminkou vlastního spasení nesmí se kněz straniti všelikého s bližními obcování.

6. Péče o spásu a svatost jiných vycházeti má z lásky k Bohu a bližnímu. Špinavá zjištnost a hrabivost má býti vy-

loučena; naopak má kněz býti bližnímu užitečným také v potřebách časných.

7. Kněz podporuje svou činnost apoštolskou modlitbou a důvěrou v Boha. Orodování Panny Marie, andělů a svatých jest knězi prospěšno.

Co jest předmětem horlivosti apoštolské?

a) Kněz pečuje o kostelní a jiné posvátné budovy a místnosti, o to, co k nim náleží, o nádoby a náčiní, o knihy, o paramenta, oděvy a prádlo, o to, co slouží k výkonům kněžským, aby všude a ve všem panovala čistota, slušnost, krása.

b) Nejvíce si dává kněz záležitosti na sloužení mše svaté, středu bohoslužby a života náboženského, bohatého pramene všelikého požehnání Božího. Jeho služby Boží jsou Boha důstojny a lidu spasitelný; kněz jich nekoná řemeslnicky, výdělkářsky. Svatostánek, kde přebývá Pán Ježíš pod způsobou chleba ve svatých, konsekrovaných hostiích, jest knězi nejvzácnějším, nejdražším pokladem; často jej navštěvuje, aby Pánu Ježíši největší čest vzdával a prosby přednášel. Také učí a povzbuzuje své svěřence v této příčině.

c) Kněz slovo Boží hlásá v řečích dogmatických, morálních, katechetických, liturgických, příležitostných. Káže ne sebe, nýbrž Ježíše Krista ukřižovaného, ne moudrost svou, nýbrž moudrost Boží; nehledá slávy své a prospěchu svého, nýbrž slávu Boží a spásu svých osadníků. Proto se řádně připravuje a modlí se. Dále hlásá kněz slovo Boží srozumitelně, ne však triviálně, nýbrž důstojně, logicky a řečnický. V jeho řečích není vtipů, klepů, osobních narážek. Avšak nekáže kněz toliko slovem, nýbrž také hlavně a přede vším životem svým, právě kněžským; kdyby tak nebylo, bylo by jeho kázání nejen marným, nýbrž také záhubným.

d) Kněz káže o Ježíši ukřižovaném, o Jeho nejsvětější krvi, jejíž prolitím pokolení lidské bylo spaseno, o Jeho nejsv. Srdci. Zásluh smrti Kristovy stává se člověk jednotlivý účastným v sedmeru sv. svátostí od Krista Pána ustanovených, jež samy sebou milost Boží spasitelnou naznačují a působí. Je tedy svatou povinností kněze přísluhovati svým svěřencům sv. svátostmi. Není mu tedy odporo, abych uvedl dva příklady, seděti ve zpovědnici a zaopatřovati nemocného. Ano kněz dobrý poučuje lid, aby se řádně připravoval ku přijetí sv. svátostí, aby často chodil ke sv. zpovědi a ke stolu Páně. Také poučuje lid o odpustcích a povzbuzuje, aby odpustků získávali.

e) Kněz lidu rád vykládá a uděluje svátostiny, ony výkony, jež od svátostí podstatně se liší a jež ustanovila Církev Kristova, aby jimi Boha ctíla a lidem milostí od Něho vyprošovala svě-

cením anebo žehnáním anebo zařikáním. Kněz napomíná lid, aby ke svému prospěchu svátostin užíval zbožně a náležitě, ne pověrečně. Jsou zajisté svátostiny lidu prospěšny, ne však, jako svátosti nutny.

f) Kněz nejenom sám se modlí za sebe a za osadníky, nýbrž také s osadníky, jež také poučuje, proč a kterak se mají modlití. Také je varuje před modlitbami pověřivými, duchu náboženství křesťanského odpornými, Církví sv. zapovězenými, nebo neschválenými. Bez modlitby řádně sestavené a řádně vykonané nemožno se líbiti Bohu, ani spásy dojíti. Co znamená modlití se ve jménu Pána Ježíše, co znamená modlití se ustavičně, kdy a jaký účinek má modlitba, vykládá kněz, jenž také povzbuzuje osadníky, aby bedliví byli čtyř druhů modlitby: chvalné, vděčné, smírné a prosebné, aby vysoce si vážili modlitby Páně. Posléze poučuje kněz lid, proč a kterak se modlití můžeme a máme ke svatým Božím, zvláště k Panně Marii.

g) Bohoslužba řádná a mimořádná. Povznesení bohoslužby. Bohoslužba záleží v tom, že v chrámech anebo na jiném místě posvátném Pána Boha veřejně a společně velebíme, Jemu děkujeme, Jej usmiřujeme, Jej prosíme, Jemu se odevzdáme a obětujeme. Řádná bohoslužba jest předepsána od Církve Kristovy, mimořádná bohoslužba se koná s dovolením řádných představených církevních. Bohoslužba, konaná podle liturgických knih předepsaných anebo dovolených, se povznáší zpěvem lidovým a figurálním; kněz bedlivě k tomu přihlíží, aby byl zpěv důstojný a vzdělávající. K bohoslužbě mimořádné náležejí misie, křížová cesta, pobožnosti k Nejsv. Svátosti oltářní, k nejsv. Srdci Páně, k Panně Marii, pobožnosti řádně schválených bratrstev, družin. Kněz takové bohoslužby podporuje, pokud a poněvadž slouží ke slávě Boží a spáse duší. O pobožnosti domácí poučuje kněz lid v kázání. Mimokostelní spolky katolické nespouští se zřetele, aby se nic nedálo v nich, co by se přičilo náboženství křesťanskému.

h) Úřední věci, jež se týkají věřících, představených církevních anebo občanských, vyřizuje kněz svědomitě a řádně. Listiny, zvláště matriky má v pořádku.

i) Kněz věnuje svou pozornost a činnost poměrům dělnickým, školám, vědám, uměním, belletristice, aby jich nekazil duch nepravdy a nemravnosti, duch nekřesťanský, atheistický.

k) Kněz poučuje věřící, aby šetřili auktority nejen Boha, nýbrž také představených církevních a občanských, aby dávali, co jest Božího, Bohu, a co jest císařovo, císaři, aby nekladli národnost nad Církev, aby politiku posuzovali podle zásad morálních. V těchto věcech dává ovšem kněz sám dobrý příklad.

l) Mimo kostel obcuje kněz s lidem nejenom vážně, ale také laskavě a uctivě, aby lid od sebe neodpudil, nýbrž spíše k Bohu a Církvi připoutal. Nekatolíkům neodepře své lásky bliženské, ačkoli katolíci jsou hlavním předmětem jeho lásky. Zvláštní pozornost věnuje kněz mládeži, aby ji získal Bohu a od zlého chránil, také mimo kostel, zvláště ve škole. Když jedná se ženskými, jest velice opatrným.

m) Pozemský blahobyt svých svěřenců podporuje kněz, pokud možno, potřebno a dovoleno. O svůj blahobyt pozemský pečuje ne příliš, ne lakotně, nýbrž způsobem knězi dovoleným. Péče o příbuzné má meze povoláním kněžským vytčené.

Co posud o horlivosti kněze apoštolské řečeno, platí o knězi i neřeholním i řeholním, je-li mu svěřena duchovní správa buď jako faráři anebo jako kaplanu, kooperatoru anebo jako katechetovi. Avšak nemusí býti řeholník duchovním správcem; přece však jest mu horlivost apoštolská uložena. Neboť také v klášteře meškaje může a má o spásu bližního pečovati svým životem příkladným, svým modlením, kázáním, zpovídáním, sloužením mše sv., činěním skutků tělesného a duchovního milosrdenství, konáním společných a veřejných pobožností, vypomáháním v duchovní správě, konáním lidových misí a exercicií, podporováním náboženské literatury a náboženských spolků. Proto lze obecně říci, že kněz řeholní netoliko má se starati s milostí Boží o spásu a svatost své duše, nýbrž také pracovati bedlivě s touže milostí Boží o spásu a svatost bližního. Dějiny klášterů dokazují, že tak si vedli dobří knězi řeholní. Než, řeholní kněz jest nejprve řeholníkem a přidruženě apoštolem a nepřestává býti řeholníkem, byť byl sebe větším apoštolem.

Podobně mluvíti lze o apoštolské horlivosti těch kněží neřeholních, jimž není svěřena správa duchovní.

C. Vlastnosti svatosti kněžské.

a) Svatost kněze má býti právě kněžská, t. j. podle vůle a života nejvyššího kněze Ježíše Krista dosažená, která se vystříhá všelikého hříchu a dychtí po nabytí všelikých ctností, která dbá o posvěcení vlastní duše, která si nezakládá na zevnější okázalosti, nýbrž na vnitřním jednání a na vnitřních výhodách a pohnutkách k dokonalosti.

b) Svatost kněze má býti všestranná, t. j. má zářiti všemi ctnostmi, má objímati celý život kněze, má se jeviti v myšlenkách, úmyslech, citech a skutcích. Ke ctnostem knězovým náleží zvláště pohlavní čistota těla a srdce, pokora, poslušnost, láska, především zbožnost.

c) Svatost kněze má býti vysoká, vyšší, než obyčejná dokonalost věřících. *Tantum inter sacerdotem et quemlibet probum interesse debet, quantum inter coelum et terram. S. Isidorus.*

d) Svatost kněze má stále postupovati a trvati až do konce života.

e) Svatost kněze má býti neohrožená, má vzdorovati všelikým pokušením, překážkám, všelikým posměchům, jež mají terčem svatost.

f) Svatost kněžská jest přesně církevní, jakou podle vůle Kristovy vyžaduje Církev Kristova a která odpovídá úmyslu jejímu, majícímu předmětem slávu Boží a spasení lidí. Je také proto církevní, že záleží také v úctě a poslušnosti k dotyčnému biskupu, k papeži, v hájení práv církevních.

g) Svatost kněžská spočívá na víře, naději a lásce, základech náboženství křesťanského.

h) Svatost kněžská zaměstnává celého člověka.

i) Svatost kněžská jest dokonalý stav duše knězovy, nechorobný, neblouznivý, ne plodem přepjaté fantasie.

k) Svatost kněžská jest dar Boží, milost, za kterou má kněz prositi prostřednictvím Panny Marie. *Per Mariam ad Jesum. Orodování P. Marie, kterou kněz miluje, ctí, prosí a následuje, kněz milost obdrží a zachová. Panna Maria jest knězi nejen matkou, nýbrž také vzorem; mezi ním a Pannou Marií jest podobnost. V bouřích jest jemu mocnou ochranou.*

Po svatosti, jejíž podmínky, součásti a vlastnosti jsme vložili, má kněz katolický bažiti, ji sobě osvojiti, má sebe posvěcovati.

2. Kdy se má kněz posvěcovati?

Jako Bůh Otec poslal Svého Syna, aby jako Bůh-člověk Svou smrtí vykoupil pokolení lidské: tak opět posílá Bůh-člověk skrze Svou Církev člověka jako kněze, druhého Krista, aby jednotlivým lidem přivlastňoval zásluhy prvního Krista vykoupením získané: *Sicut me misit Pater, ita mitto ego vos — Ego elegi vos et posui, ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat.*

Od věčnosti zvolil Bůh jistého člověka knězem a v čase vštěpil jemu při narození do duše vlohu ku povolání kněžskému, vlohu ke vzdělanosti posvátné, svatosti ve smyslu užším a apoštolské horlivosti. Tato vloha kněžská má býti vyvinována již v mládí toho člověka tak, aby již v mládí počalo posvěcování sebe, aby již mladík vedl život zbožný a ctnostný, měl zalíbení v Bohu, modlitbě a kostele, rád se učil ve škole všem předmě-

tům, zvláště náboženství, aby s vroucí nábožností přijímal sv. svátosti, aby měl v uctivosti kněze katolické, skrze které Církev Kristova, jediná pravá a svatá, poskytuje lidem největší dobrodiní, aby v něm k větší cti a slávě Boží se probouzela touha býti sluhou této Církvě svaté a dobrodincem lidstva, aby se zastával Církvě katolické proti nepřítelům. Tento počátek kněžského posvěcování sebe děje se v mladíku Duchem svatým, jehož nástroji a pomocníky jsou oba dobří, křesťanští rodiče, zvláště matka, dobří přátelé a soudruzi, dobří kněži: farář, kaplan, katecheta, zpovědník, dobří učitelé a profesori, nemoc a nehoda. Zároveň však působí Duch svatý, aby mladíku neškodily zlé, škodlivé vlivy, jež pocházejí od těla, světa a ďábla. Ovšem toto dvojí působení Ducha sv. neděje se bez přímluvy a ochrany Panny Marie, kterou mladík jako svou matku nebeskou vedle matky rodné a matky Církvě ctí, miluje, prosí a následuje.

Po takové přípravě, která bezpečněji než ve světě děje se ve chlapeckém semináři biskupském anebo v juvenatě klášterním, žádá mladík buď, aby byl přijat do kněžského semináře biskupského, anebo do noviciátu a klerikátu klášterního. Než, takto žádají také mladíci, kteří nemají povolání kněžské. Těch se táže Spasitel: „Proč přicházíš do semináře nebo do kláštera? Co hledáš v životě kněžském, který si volíš? Zdaž spasení své duše a práci na rozšíření a utvrzení mého království? Či snad hledáš hojnost statků pozemských, obohacení sebe a své přízně? Snad hledáš pohodlí a život lenivý, změkčilý, sybaritský? Snad hledáš, jsa naplněn pýchou, která nechce poslouchati, slávu, čest, vysokou hodnost duchovní? Jsou-li takové tvé pohnutky, vyjdi ze semináře, z noviciátu; neboť nejsi hoden mně sloužiti; pakli však nepovolán vetřeš se do mé služby, nenajdeš pravého štěstí, zahubíš sebe a mnoho jiných duší. Můžeš však napravit svou vinu a z nepovolaného státi se povolaným, jestliže s pocitem upřímné lítosti a pevného předsevzetí obrátíš se ke mně volati budeš: ‚Ty, Pane, a Ty jediný jsi podílem dědictví mého; pro Tebe jenom chci žiti, pracovati a trpěti.‘ Nyní ovšem neznáš mého tajemství, zdali jsem tebe zvolil od věčnosti za kněze; než, jestliže pevně setrváš ve svém dobrém předsevzetí z upřímné lítosti učiněném, budeš ode mne od věčnosti vyvoleným a budeš, až uplyne jistá doba, od biskupa na kněze vysvěcen. To ti slibuji.“

A nyní nastoupí mladík, přijat jsa do semináře kněžského anebo do kláštera, druhou dobu kněžského posvěcování sebe.

Od samého počátku starala se Církev o dobrou přípravu budoucích služebníků oltáře, než, teprve na sněmu tridentském, patrně z vnuknutí Ducha svatého, nařídila, aby pro ně byly zakládány ve všech diecésích zvláštní semináře; což během časů také skutečně se stalo. O zdokonalení těchto zbožných ústavů

zajímali se velicí biskupové, a jedním z nejzasloužilejších byl v té příčině sv. Alfons z Liguori; neboť on netoliko zreformoval svůj seminář v diecési Sanctae Agathae Gothorum, povznášeje v něm obzor vědecký a duchovní, nýbrž také působil na jiné biskupy, neváhaje jednomu z nich dokonce říci: „Nejeden pastýř vydává se v nebezpečnosti věčného zavržení pro svůj seminář; a to stane se i s Vaší biskupskou Milostí, nedáte-li se s celou energií do díla reformy.“ Jak tento světec chápal vychování kleriků, poznati lze z instrukce od něho složené:

1. Klerik má každodenně a) rozjímati celou hodinu, aby se zachoval v sebranosti a horlivosti, b) navštěvovati Nejsvětější Svátost, c) čísti životy svatých, aby se povzbudil k jich následování, d) míti zvláštní úctu k blahoslavené Panně, jakožto Matce a Královně Církve, každého křesťana, než nejvíce kněží.

2. Za účelem posvěcování sebe má klerik pozorovati vzorné kněze, unikati rozmlouvám světským, vystříhati se důvěrnosti s lidmi světskými, zvláště se ženami, a bedlivě bdíti, aby nepozbyl dobré pověsti, velmi potřebné k vážnosti stavu duchovního.

3. Klerik má býti poslušen rozkazů svých představených, skromným bez strojenosti a bez pýchy, tichým a pokoje milovným v domě, vzorným ve škole, jiné vzdělávajícím v kostele, zvláště když jest zaměstnán posvátným výkonem.

4. Se svatostí, záležející v unikání hříchu, má klerik spojovati svatost, jež káže cvikem nabývatí ctností. Má též aspoň každých osm dní se zpovídati a ještě častěji přistupovati ke stolu Páně.

Sv. Alfons sám, jsa klerikem, vzdělával každého svou pobožností, tak že lid Neapolský divil se velice, jak tento mládenec, jenž vyšel z tak vznešeného rodu a byl již slavným advokátem, nyní oblečen v komži a s křížem v ruce prochází ulicí, a jak za ním jde zástup chlapců, aby učili se od něho v kostele katechismu.

Pečlivě připravovali se i jiní svatí kněží ke svěcením. Na př. sv. Ignác po generální zpovědi, kterou vykonal v kostele Panny Marie v Monseratě, odebral se do Manresy, kde modle se sedm hodin denně, přísně se postě, bičuje se nelítostně, posluhuje chorým v nemocnici, deset měsíců jaksí v exerciciích strávil. Tu obdržel od Boha hojné osvícení o věcech duchovních, čehož ovocem byla zlatá v pravdě knížka pod názvem „Cvičení duchovní“, o které pravil sv. František Saleský, že více hříšníků obrátila, než písmen obsahuje. Vrátil se z Jerusalema, umínil si nabýti důkladného vzdělání a učil se zprvu gramatice v národní škole v Salamance, potom latině, filosofii a theologii v Paříži, žije při tom z almužny a nezanedbáváje svých pobožností. Poznalf z vlastního přesvědčení, čeho třeba klerikům; a to mu

posloužilo později, když zřizoval collegium germanicum v Římě. Před svěcením kněžským, které obdržel r. 1537, posluhoval ještě chorým v nemocnici benátské; a dříve než první mši sv. sloužil, strávil nějaký čas v rozbořeném klášteře na modlitbě a kajícím.

Takové příklady majíce klerikové i neřeholní i řeholní před očima, ať se připravují v semináři anebo v klášteře ku přijetí do stavu kněžského, který vyžaduje vzdělanost posvátnou, svatost ve smyslu užším a horlivost apoštolskou.

Když uplynula klerikům neřeholním čtyři léta, klerikům řeholním po noviciátě taktéž čtyři léta, která s pomocí Boží a přímluvou Panny Marie svědomitě věnovali studiím filosofickým a theologickým, přesně katolickým, četbě spisů asketických, různým modlitbám, také rozjímavé, dennímu zpytování svědomí, časté sv. zpovědi, častému sv. přijímání, když si osvojili v těch letech ctnostný život, budoucímu knězi slušící, jakož i návod o vykonávání duchovní správy a o horlivosti apoštolské, a když tato jejich příprava shledána jest dobrou: nastává třetí, nejdůležitější doba kněžského posvěcení sebe, ordinace po předchozích exerciciích. Toho dne, kdy biskup udílí svěcení kněžské, otevírají se nad ordinandy nebesa, aby vylila na ně proudy milostí Božích; sestupuje na ně Duch svatý, aby jim dal takovou moc, jaké nemají andělové, jaké se nedostalo ani Bohorodičce; o nich platí slova: Tito jsou moji milí synové, v nichž jsem si zalíbil, jež jsem učinil učiteli Svě pravdy, rozdavači své milosti, kněžími Svě oběti.

S jakými city přijati se sluší posvěcení na kněze? S hlubokou pokorou, že jsme povolání kněžského nehodni; s vroucí vděčností, že Pán pohledl na nás nehodné; s pevným předsevzetím, že za nevýslovnou lásku odplatíme se Pánu velikou láskou a věrnou službou.

Toto předsevzetí rozvedme v jednotlivé úmysly se sv. Alfonsem de Liguori, jenž přijav svěcení napsal si tato pravidla životní:

1. Jsem knězem; důstojnost má převyšuje důstojnost andělů; proto jest záhodno, abych zachoval čistotu andělskou.

2. Bůh chce sám býti mne nehodného poslušen; oč více jsem já povinen poslouchati Jeho hlasu, vnuknutí Ducha svatého, milosti Boží, rozkazů svých představených.

3. Církev sv. mne obdařila vysokou hodností; proto i já jsem povinen ctíti ji svatým životem, jakož i svými pracemi a bojem proti bludům, hříchům a nevěře.

4. Obětuji každého dne Pána Ježíše Otci nebeskému; mám tedy obléci se v Jeho ctnosti, abych hodně a důstojně konal to nejdůstojnější tajemství.

5. Pán učinil mne nástrojem a prostředníkem mezi Bohem a člověkem; třeba mi proto zachovati přátelství s Bohem, abych hodně plnil úřad prostředníka.

6. Věřící mají viděti ve mně vzor všelikých ctností, jež jim předpisuje Bůh; jest proto mou povinností dávat jim stále dobrý příklad a tudíž jeviti se vážným, obezřelým, opatrným, prostým drsnosti a pýchy.

7. Kněz má vítěziti nad peklem, tělem a světem; odtud vyplývá mi povinnost spolupůsobiti s milostí, abych dobyl vítězství v tom nesnadném boji.

8. Hříšníci očekávají ode mne pomoci, aby mohli povstati z hříchu; mám tedy jim přispívati modlitbou, příkladem, slovem a skutkem.

9. Jsa knězem Ježíše Krista mám míti v nenávisti lidské ohledy, přátelství světská, ctižádost a vlastní prospěch špinavý, jež kněžství ponižují a tolik duchovních hubí.

10. Sebranost, horlivost, vykonávání modliteb a cvičení se v ctnostech pravých musí býti mým zaměstnáním ustavičným, chci-li se líbiti Pánu Bohu.

11. Mám hledati jenom slávu Boží, posvěcení své duše a spásu duší jiných a proto pracovati k dosažení toho cíle, byť mne to státi mělo život.

12. Jsem knězem, a proto jest mou stavovskou povinností vštěpovati duším ctnosti a velebiti Ježíše, věčného kněze.

Po ordinaci nastává knězi čtvrtá doba kněžského posvěcování sebe, která trvá až do smrti. A jinak býti nemůže; neboť ordinace jest počátkem, jenž má býti provázen uskutečňováním úkolu ordinací ustanoveného, jest základem budovy, jež má býti knězem stavěna až do smrti. Také kněz jest křehký, může se odchýliti od svatosti počátečné. Pak musí pokračovati ve svatosti, kdo nechce kráčet nazpět. Tuto pravdu, jež platnost má o každém, musí kněz vztahovati také k sobě. Má tedy kněz býti dbalý tří součástí svatosti ve smyslu širším pochopené: vzdělanosti posvátné, svatosti ve smyslu užším, horlivosti apoštolské. Touto dbalostí bude kněz, druhý Kristus, čím dále, tím podobnějším Synu Božímu, prvnímu Kristu, jenž jest moudrost, svatost a láska, horlivost sama; bude se mu čím dále tím více líbiti; čím dále, tím dokonaleji bude plniti své povolání.

3. Co kněze pobízí ku posvěcování sebe?

1. Písmo sv. Na př. Levit. 21, 6. 8. Sancti erunt Deo suo et non pollutent nomen eius... ideo sancti erunt... consecrati sunt Deo suo... Sint ergo sancti, quia et ego sanctus sum. —

Co platí v Starém Zákoně, platí mnohem více v Novém. — Matth. 5, 13. 14. 48. Vos estis sal terrae. Vos estis lux mundi. Estote perfecti, sicut et Pater vester coelestis perfectus est. — Ephes. 1, 4: Elegit nos in Christo ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius. — Rom. 8, 9: Si quis Spiritum Christi non habet, hic non est eius. II. Cor. 6, 3-4. — I. Tim. 6, 11. 12; 4, 12.

2. Sv. Otcové. Na př. sv. Ambrož: Bůh žádá větší dokonalost od biskupa, než od kněze, větší od kněze, než od jáhna, větší od jáhna, než od klerika, a větší ode všech těch, kteří náležejí ke stavu duchovnímu, než od prostých věřících. Podobně svatí Řehoř Naz., Augustin, Isidor Pelus., Prosper a jiní.

3. Církev Kristova. Jakých prostředků podle své opatrnosti neužívá, aby svěřila toliko svatým starost o slávu Boží a o spásu duší? Sotva že v jednom ze svých dítek sbledává budoucího dědice kněžství Ježíšova, od světa jej vzdaluje, do stínu oltáře jej staví. Všecko vynakládá, aby jemu pomohla osvojit si ducha svého povolání. Vede jej všemi stupni zkoušek; a dříve než jej připustí k posvěcení kněžskému, musí býti vycvičen vykonáváním ctností, jejichž vzor by lidé na něm nalézt mohli. Když se blíží chvíle, aby naň vložila ruce, postem a modlitbou jej připravuje; táže se toho, jenž jej představuje jménem věřících, a zdá se býti poděsena odpovědností, kterou na sebe bere: Scis illos dignos esse? Nepraví: Domníváš-li se, že jsou hodni? neboť láska o nich nic zlého nemyslí; nýbrž: Máš-li o nich jistotu plnou: Scis? Vede-li je ke svatyni duch světa, či Tvůj, Bože můj, sem je volá? Toť Církvi důležitým předmětem starosti. A v obřadech ordinačních co tu proseb! Netoliko čistotu andělskou, nýbrž také zbožnost upřímnou Církev žádá; oznamuje přímo, že svým služebníkům ukládá dokonalost víry a dokonalost skutků. — Podobně sněmové církevní, na př. Tridentský.

4. Hlas lidu. Dobří chtějí viděti v knězi vzor k následování a rmoutí se, když nevidí. Zlí sledují bedlivě kněze, zda tak žije, jak učí, a postřehnou-li, že tak nežije, vymlouvají tím svoje hříchy, smích si tropíce z kněží všech a z náboženství, jež má takové kněze.

5. Rozum vírou osvícený. Oslavovati Boha, spásu přinášeti lidem, toť dvojí povolání Kristovo; proto má spravedlnost kněze, jako spravedlnost Kristova, zářiti dvojím leskem té lásky, jež jest svazkem plné dokonalosti, lásky k Bohu a lásky k bližnímu.

6. Účinky svěcení kněžského: Svěcení kněžské odděluje kněze od světa a spojuje s Bohem — a povinnosti z nich vyplývající: Kněz nemá se do světa vraceti; jsa mužem Božím nemá sebe zahazovati; jsa Bohu zasvěcen má sebe sama ctíti. Což zajisté vyžaduje, aby sebe posvěcoval.

7. Výkony kněžské, jež přímo se vztahují k oslavě Boží. Kněz má je podnikati s andělskou horlivostí, s city, ano i se srdcem Ježíše Krista.

8. Výkony kněžské, jež přímo se vztahují ke spáse bližního. Při nich jest kněz prostředníkem mezi Bohem a člověkem maje smířiti nebe se zemí, maje vyhověti všem potřebám všech sobě svěřených; jest i pastýřem maje živiti duše chlebem slova, maje je obnovovati svátostmi, maje jim podávati chleb nebeský. Kteréžto dvě povinnosti kněz nevyplní, není-li naplněn Duchem svatým a nakloněn Jeho pobídkám.

4. Proč úsilovně se snaží kněz sebe posvěcovati?

Posvěcovati sebe jest pro kněze záležitostí

1. osobní. Abych sebe posvěcoval, pracovati musím sám na sobě; tu dbáti musím přede vším o sebe. Co zaseje člověk, to bude i žíti; práce, kterou vykonám na sobě, bude m ně odměněna. Ten, jenž mne stvořil beze mne, nespasí mne beze mne. Při kněžském posvěcování sebe jde o mne, o mé zájmy a to všecky. Jako náboženství Kristovo zavrhuje samolásku sobeckou, špinavou, tak opět odporučuje a ukládá knězi samolásku nesobeckou, šlechetnou, kterou prokazuje, když sebe kněžsky posvěcuje.

2. obtížnou a zároveň nutnou. Ustavičně svou přirozenost obětovati milosti Boží znamená cestu, jež vede kněze ku posvěcení sebe a tím i ke spasení sebe, činiti sobě tak úzkou, že i sám Spasitel, jakoby poděšen, zvolal: *Quam arcta via est, et pauci sunt, qui inveniunt eam.* A přece jest nutno knězi ji nastoupiti, chce-li žíti Ježíši Kristu, líbiti se Jemu, býti Jeho knězem: Království nebeské trpí násilí. Této nutnosti nemůže kněz, má-li rozum, odporovati. Buď se stane kněz jako kněz svatým anebo zavrženým. Nic třetího není.

3. neodkladnou. Mám mnoho co činiti, abych na sobě uskutečnil ideu kněze svatého. Kolik jest mi napraviti chyb! Kolik ctností sobě přivlastniti! A pro tuto práci mnoho-li jest mi času popřáno? Proto nesmím kněžské posvěcování sebe odkládati. Proto ještě dnes, ne začnu, nýbrž začínám; zítra bylo by snad již pozdě.

5. Kterak užívá kněz prostředků posvěcujících?

Kněz dobrý ve všem shledává prostředky posvěcující.
a) Studování vědy posvátné jej vzdaluje od přemnohých příležitostí nebezpečných, jeho víru posilňuje, jej o Bohu poučuje,

jest jemu i pobídkou, aby Boha co den více miloval, Jemu sloužil. b) Svými výkony rozličnými netoliko udílí svým bratřím, nýbrž také sobě rozmnožuje poklad. c) Strasti, jimiž poseta jest cesta jeho života, prostředkem jsou posvěcujícím neméně vydatným, buď že přicházejí z té neb oné strany. d) Jeho povinnosti samy, bude-li chtít, stanou se jemu pramenem požehnání Božích přehojným.

Kněz dobrý věrně těží ze všech prostředků posvěcujících, jež jemu se naskytují. Pokročiti v lásce Boží, byť i málo, dražcennějším jest jemu pokladem, než jakýkoli jiný poklad. Nezanebává příležitostí ani velkých ani malých. Duši svou zachovává vždy připravenou, aby dobře činil, cokoli činí. Jak často vzbuzuje ctnosti lásky, tichosti, pokory, trpělivosti a pod. ve zpovědnici, u nemocných, mezi dětmi!

6. Které jsou pro kněze prostředky posvěcovací?

Prostředky posvěcovací jsou knězi od Boha dány v náboženství přirozeném, jež jest podkladem náboženství nadpřirozeného, tedy prostředky přirozené.

Netoliko naše síly duševní a tělesné, nýbrž i všecky tvory všehomíra stvořil a zachovává Bůh pro člověka, aby jemu pomáhaly dojíti svatosti, pro kterou je stvořen. A zajisté učí nás tvorové poznávati Boha, Jehož dokonalosti nekonečné v nich se projevují, milovati Boha odhalující nám dary Jeho dobroty, která k našemu prospěchu obrací, cokoli nám poskytují tvorové; učí nás dále svým příkladem Jemu sloužiti a vedou nás ke blaženému požívání Boha, pomáhajíce nám vykonávati ctnosti, jichž odměnou jest On sám. Jde-li o tvory, kterých postrádati nemůžeme, přestaňme na potřebách nutných a přijímejme jich, vzdávající díky. Pakli o ty, jichž užívati jest nám dáno na vůli, budme k nim lhostejni, až bychom poznali, jak mohou nám přispívati k službě Boží a k dosažení svatosti, ke které jsme stvořeni. Hledejme Boha ve všem a lněme k Němu.

Ku přirozeným prostředkům posvěcovacím druží se nadpřirozené: milost Boží a Bůh sám. Milosti Boží, jež se nám poskytují pro zásluhy Ježíše Krista, aby nás přivedly ke spasení, jsou: zevnější: slovo Boží, příklad Božského Spasitele a svatých, okolnosti příznivé; vnitřné: milost posvěcující, milost účinná; světlo duchovní, jež nás osvěcuje, pohnutí, jež nás dojíhá, obavy, touhy, dojmy spasitelné. Ano, Bůh sám Sebe nám daruje. On, jenž jest naším cílem, chce býti naším prostředkem.

A. Sebranost mysli.

Těchto prostředků posvěcovacích chce-li býti kněz účastným, musí míti mysl sebranou, jež zevnějšku nedbajíc a podporována jsouc vhodným mlčením a posvátnou samotou, reflexivnou činností, sebevědomím, k sobě od zevnějšku se vrací, sama se sebou, se svým nitrem se zaměstnává. Tato sebranost mysli působí, že kněz do svého nitra sestupuje a je nazírá, že pozoruje, co Bůh ve hloubi jeho svědomí mluví, že oči jeho duchovní se otvírají a že jemu v prayém světle se objevuje svět, rozkoš, zaměstnání, život a smrt. Šťasten kněz, jenž se těší ze sebranosti mysli.

Neboť sebranost mysli jej 1. k Bohu vede. Toť první krok duše, která se vrací od hříchu k milosti aneb od života vlašného k horlivosti. Syn marnotratný do sebe jde a oči jeho se otvírají. Taktéž věc se má s duší, která upadla do liknavosti. Kéž mysl svou sebere a rozjímá tento výrok Boží: Poněvadž jsi vlašným, počnu tě vyvrhovati z úst Svých. Brzy se probudí ze svého spánku osudného. 2. Sebranost mysli od kněze mnoho pokušení zahání. Kdo má mysl sebranou, udržuje se v tiché, ustavičné pozornosti k pobídkám milosti, aby jich následoval, k pobídkám přirozenosti, aby je potlačoval anebo řídil. Duše roztržitá, ne-sebraná, mešká mimo sebe hledajíc rozkoš smyslnou, vstříc kráčí pokušením. 3. Sebranost mysli chrání kněze před hříchem. Uděluje duši světla a síly, jimiž vítězí nad hříchem, dílem temnosti a slabosti. Bůh jest všude přítomen, Bůh mne vidí! Jak mne přítomnost Boží netoliko osvětluje, než také posiluje! Proto Písmo sv. nazývá zapomenutí na Boha příčinou hříchu a pamatování na Jeho všudepřítomnost příčinou vytrvalé spravedlnosti. 4. Ve svatosti rychle pokračuje kněz mysl sebranou mající: milostmi, kterých se mu dostává ze sebranosti, dobrými skutky a zásluhami, kterými sebranost jej bohatí, ctnostmi, ke kterým jemu dává sebranost neustále příležitost. Neboť Bůh Své milosti ochotně dává těm, kteří za ně prosí a jsou s to, aby z nich těžili. Než, duše sebraná vždycky jest připravena k modlitbě, a sice dobré a ke platnému upotřebení milosti štědře udělené. Dále nic není tak schopno, aby nadpřirozenými činilo naše skutky a je zdokonalovalo, jako myšlenka, která neustále tane na mysli sebrané: Bůh mne vidí, Bůh bude spokojen, budu-li se snažiti, abych se Jemu zalíbil ve všem, co činím. Posléze ze sebranosti vzniká odloučení se od tvorů, trpělivost ve zkouškách, odevzdanost do vůle Boží, život víry, jenž jest životem spravedlivého. 5. Kněz mysl sebranou mající požívá blaženosti, podobné ku blaženosti nebeské: nevinnosti dokonalé, jelikož nic nečistého nevchází do nebes ani do duše plně sebrané; pokoje nezrušitelného, jelikož nikdo ne-

může znepokojiti kněze uvažujícího, že vždycky u sebe má ke své ochraně Boha všemohoucího, jenž jest jeho otcem; radosti svrchované, radosti Pána samého, jelikož sebranost myslí knězi připravuje důvěrnost s Bohem, jež záleží v požívání Jeho radosti vlastní a v předjatém užívání budoucí rozkoše nebeské.

Je tedy sebranost myslí hlavním a základním prostředkem posvěcovacím, podmínkou a podkladem všech ostatních.

Avšak nešťasten kněz, jenž postrádá sebranosti myslí. Neboť jest jeho život 1. aspoň neužitečný, tak že již proto by byl zavvržen, že dobrých věcí opomíjí konati. 2. pln utrpení, jelikož kdo Boha se vzdaluje, aby hledal ve tvorech dobro, jež jediný Bůh dáti může, nalézá jenom strast a úzkost jako trest a pobídku k sebrání myslí. 3. pln nebezpečí, jelikož roztržitost zapuzuje myšlenky spasitelné, zbavuje milosti Boží, otvírá srdce všemu svůdnictví, cestu klestí všelikému hříchu a zatvrzelosti hříšné.

Je tedy nedostatek sebranosti, roztržitost, rozptýlenost dobrovolná a stálá překážkou kněžského posvěcování sebe.

B. Myšlenka o přítomnosti Boží.

Myšlenka o přítomnosti Boží jest pro kněze druhým prostředkem posvěcovacím, vyplývajícím z prvního, sebranosti myslí. Neboť kněz vědoucí z rozumu a víry, že Bůh jest všude přítomen, sestoupí-li do svého nitra, čili sebere-li mysl svou, uznává, že jest jemu celému Bůh přítomen, i tělu i duši, silám smyslným a nadsmyslným, že nazírá všecky činy, také tajné myšlenky, že jest přítomen i Svou vševědoucností, i Svou všemohoucností, i Svou dobrotivostí. Proto chce-li kněz něco dobrého činiti, bude to činiti u přítomnosti Boží dokonale; chce-li činiti něco zlého, bude se toho u přítomnosti Boží varovati; má-li nějakou těžkou povinnost vykonati, překoná obtíže u přítomnosti Boží; doléhá-li na něj pokušení, odolá u přítomnosti Boží; souží-li jej nějaká svízeľ, snese ji trpělivě u přítomnosti Boží.

Posvěcení kněžskému odporuje buď vykonaný hřích anebo nepřítel kněze. Onomu musí kněz uniknouti, s druhým bojovati. Ono uniknutí jest prostředkem posvěcovacím třetím, tento boj čtvrtým.

C. Unikání hříchu.

Unikání hříchu jest pro kněze třetím prostředkem posvěcovacím, jenž s prvním a druhým souvisí, jelikož Bůh přítomný nenávidí hřích a žádá, pomoc nabízejí, aby kněz, hříchem stížený, hříchu sebranou myslí poznanému unikl, jeho se zbavil, chce-li sebe posvěcovati přítomností Boží.

Kněz, jenž chce hříchu uniknouti, uvažuje myslí sebranou, jak hřích, jenž Boha uráží potupou nejnespravedlnější a nejživěji cítěnou, trestal a trestá Bůh u andělů odbojných, Adama a jeho potomků, jakož i u některých zavrženců, kteří méně jsou vinni než on, kněz; uvažuje dále, z jakého stavu hřích smrtelný jej vyhání a do jaké propasti jej vrhá, jaké pohoršení kněz svým hříchem dává jsa nepřitelem Boha, Jehož uráží a jiným urážeti pomáhá, jakkoli jest svým stavem povinen množiti slávu Jeho, jsa nepřitelem duší, které ničí, jakkoli je má ke spáse vésti, jsa nepřitelem Církve, kterou zarmucuje, jakkoli jejím býti má těšitelem, jak hrozné jest pohoršení, jež od kněze pochází buď z lehkomyslnosti a neprozřetelnosti anebo z vlažnosti a nedbalosti anebo, což jest nejhroznější, z úmyslu a zkaženosti. Prospěšná je též úvaha o smrti, soudu, pekle, očistci a nebi, jakož i o věčnosti. Avšak na těchto úvahách kněz nepřestává, nýbrž obrací se myslí sebranou ku pramenům hříchů, nárůživostem, t. j. nezřízeným žádostem a vášním, zvláště pýše, počátku každého hříchu. Než, nestačí knězi uvažovati hřích obecně; jeho hřích vlastní, kterého se dopustil sám, musí býti zkoumán a zpytován. Kteréžto zpytování svědomí jest počátkem pokání a jest provázeno lítostí a předsevzetím. Tak unikne kněz ve svátosti pokání hříchu a může sebe dále posvěcovati. Nyní děkuje kněz Bohu sobě přítomnému, že jej uchránil od zatvrzelosti a nekajícnosti, jež vrhla by jej do věčné záhuby.

Má však býti kněz věrným také v malém, má unikati také hříchů všedních, s rozmyslem a zalíbením páchaných, jaké u něho bývají vzhledem k Bohu: dobrovolné roztržitosti a nepotřebný spěch v modlitbě, nedostatek úcty a pozornosti k Nejsvětější Svátosti a v plnění úkonů liturgických, chladnost při mši svaté anebo špatná příprava a díkůčinění. Vzhledem k sobě: nemírnost v požívání pokrmů, nápoje, spánku, zábavy dovolené, nedostatek bdělosti nad zrakem, jazykem, fantasií, srdcem, marnivost, domýšlivost, náklonnost k penězům a ke slávě, výbuchy podrážděnosti a netrpělivosti. Vzhledem k bližnímu: antipathie, lehké nenávisti a lehké touhy po pomstě, ukvapené soudy, uštěpačné žerty a posměšky, menší pomluvy, ostré spory, hněvivé napomínání, nelaskavosti k chudým, nedbalosti v plnění povinností spolkových a pod. Hříchů všedních, s rozmyslem a se zalíbením páchaných, má kněz unikati, jelikož jsou přestoupením vůle Boží, ovšem ve věcech menších, jsou urážkou Pána Boha, ovšem lehkou, porovnáme-li je s hříchy smrtelnými, a jsou trestány v očistci, oslabují duši, umenšují lásku a touhu po dokonalosti, činí svědomí méně útiým a vedou ke chladnosti a vlažnosti duchovní, posléze ke hříchu smrtelnému. Slouží tedy unikání hříchů všed-

ních s rozmyslem a se zalíbením páchaných k posvěcení knězovu jako prostředek. Je tedy knězi prospěšno ucpati zřídla, ze kterých plynou hříchy všední: rozptýlenost ducha, nezřízená náklonnost k jakémukoli tvorů, ke svému mínění, ke své vůli, hovění sebelásce, přílišné prodlévání v lidské společnosti, nemírné obtížení se činnostmi zevnějšími, vady temperamentu, zvláště ukvapenost, podrážděnost, povídavost.

D. Boj s nepřáteli svatosti.

Jest sice hřích také nepřítelem svatosti kněžské; než, kněz může jeho se zbaviti, může mu uniknouti. Avšak tři nepřátele má kněz, kterých nemůže se zbaviti, s kterými musí bojovati až do smrti; neboť podlehne-li jim, dopustí se hříchu. Tito tři nepřátelé: ďábel, zlý svět a pokažená přirozenost lidská, jsou pokušiteli, kteří každého, také kněze svádějí ke hříchu, jenž svatost knězovu ničí. Jak má tedy kněz bojovati, aby nepodleh, nýbrž vítězil? Arci s Bohem sobě přítomným zvítězí kněz mysl maje sebranou; milost Boží bude mu nápomocna.

Nejprve uvažujme:

a) Boj s ďáblem.

Mnozí andělé, původně dobří, pýchou zhřešili, odpadli od Boha a stali se zlými, ďábly, a byli od Boha věčnými tresty zastíženi. Proto pojali nesmírnou nenávist proti Bohu a závist proti prvním rodičům, které svedli ke hříchu, jenž se stal jejich potomkům dědičným. Tímto hříchem podlehlo pokolení lidské moci zlého ducha, ďábla, ač ne plně, jelikož Bůh slíbil vykoupení z moci ďáblovy a lidem, zvláště národu vyvolenému proti ďáblu pomáhal, až konečně jim poslal prostřednictvím národa vyvoleného Vykupitele Boha-člověka, Ježíše Krista.

Ježíš Kristus smrtí svou zlomil moc ďáblovu, tak že od té doby podobá se ďábel psu uvázanému, který může štěkati a zuřiti, než, kousnouti nemůže, leč toho, kdo se k němu přiblíží. Dopouští-li mu však Bůh pokoušeti i křesťany, děje se tak proto, aby se v jejich vítězství ukázala moc Boží a aby tím větším leskem zazářila jejich ctnost.

Nenávidí ďábel strašně Pána Boha a poněvadž Jemu škoditi nemůže, snaží se zahubiti duše, jež mají v nebi dosednouti na trůny od ďáblů opuštěné; zvláště pak zuří proti kněžím věda, že uloví-li jednoho kněze, mnoho duší skrze něho do pekla uvrhne. Proto napomíná Spasitel kněze, aby bděli a modlili se, aby nevešli v pokušení. Pokouší zajisté ďábel kněze někdy otevřeně, viditelně a strašlivě, a to nejčastěji svaté, než, obyčejně

zlý svět a zlé žádosti knězovy a zejména takové nastavuje lákadlo, jaké pro kněze má nejvíce půvabu, a bedlivě slídí, které vadě kněz nejvíce podléhá. Proto každý kněz jest povinen o to dbáti, aby žádosti své krotil a vady své odkládal.

Někdy mění se ďábel v anděla světla a pokouší tajně, odívaje zlo v roucho ctnosti, aby jej nebylo lze poznati. Je-li kněz horlivým v práci a koná dobré skutky, hledí ďábel přimísiti k nim bludy a nedokonalosti a zejména poskvřiti vnitřní pohnutku, jindy opět mu namluviti, že již mnoho dobrého učinil anebo se napracoval, že si může pohověti, anebo že pýchou zavání toužit po dokonalosti a lišiti se od ostatních. Zabředl-li však kněz do hříchů, žije-li v duchovní vlažnosti, představuje mu některé dobré stránky, buď pravdivé buď vymyšlené, upokojuje ho, že není tak zle s jeho duší, že jsou jiní ještě horší, než on, že Bůh není tak přísný, že bude ještě čas navrátiti se k Bohu. Aneb opakem představuje mu, že jsou všechna úsilí zbaviti se hříchů anebo chladnosti marná, aby ho udržel ve zlém stavu, aneb aby ho uvrhl v beznadějnost a zoufalství.

Kněz chtěje se ubrániti pokušitele ďábla musí následovati Pána Ježíše.

Před započatím práce učitelské uchýlil se Pán Ježíš na poušť, aby se modlil a se postil; čímž poučil kněze, aby, chtějí-li býti apoštoly pravými, Jemu podobnými v jistých dobách se modlili a pokání činili, aby sobě a duším svěřeným vyprosili potřebné milosti. Tu na poušti dovolil Bůh-člověk satanovi, aby Jej pokoušel, a to proto, aby ukázal, že jest nám podoben ve všem kromě hříchu, a že v čem sám trpěl a byl pokoušen, v tom mocen jest pomáhati i těm, kteří pokoušeni bývají, dále proto, aby napravil pád Adama, který podlehl v pokušení ďábelském, posléze aby nás naučil bojovati s pokušitelem a nám k boji odvahy dodal připomínaje, že věrný jest Bůh, jenž nedopustí pokoušeti nás nad to, co můžeme, nýbrž s pokušením že učiní prospěch.

Pozoruj, ó knězi, jak se zachoval Pán Ježíš před pokušením. Čtyřicet dní žil v osamocenosti oddán jsa modlitbě a úmrtvě. Podobně vykonávati má každý kněz co rok exercicie a žítí v sebranosti a v přítomnosti Boží; neboť duch rozptýlený a světu oddaný snadno upadá v pokušení. Ať vede život pracovitý a umrtvený, daleký změkčilosti a přebytku; neboť jeho pokrmem jsou ctnosti, a zvláště rod nečistý nebývá vypuzen leč modlitbou a postem. Ať nevyvolává pokušení sám, protože kdo miluje nebezpečí, v nebezpečí zahyne; proto nechť nevydává se lehkomyslně ve špatné příležitosti a zato ať bdí bedlivě nad smysly, žádostmi, fantasií a sebeláskou; v pokušení ať se příliš neleká, aby ušel nepokoji, jež satan chce v duši vyvolati. Ať pamatuje,

že bojováním jest život lidský a že máme bojovati proti knížatům a vládcům temnosti; ať obleče se ve zbroj Boží, spravedlnost a víru, slovo Boží a modlitbu.

Při prvním pokušení dal Pán Ježíš na srozuměnou, že je třeba pokrmu pro tělo a jest dovoleno starati se o pokrm, jen když se to shoduje s vůlí Boží; než, je také potřebí pokrmu pro duši, tím pak jest slovo Boží, učení Boží se všemi prostředky spasení. Běda tedy knězi, který pamatuje na tělo, duši však svou odsuzuje k hladu, který myslí jenom o rozkošech a výhodách tělesných, kdežto učení, ctnost, modlitba a práce duchovní nemají pro něho významu. Takový kněz měl by při pokušení smyslnosti volati: Budu-li podle těla živ, zemru; pakli duchem skutky těla mrtviti budu, živ budu.

Při druhém pokušení dává Pán Ježíš na srozuměnou, že máme pýchu a domýšlivost potlačovati. Dábel pokušitel našeptává knězi: Ukaž se lidu, zablýskni se výmluvností, učeností, zběhlostí ve věcech světských; chop se toho neb onoho díla, abys si získal slávy ve světě, neboť jsi moudrý a učený a proto hoden cti lidské. Než, Pán Ježíš knězi praví: Samému Bohu čest a sláva, tobě ponížení.

Při třetím pokušení odmítl Pán Ježíš ďábla pohrdáním. Podobně i dnes slibuje dábel člověku bohatství, rozkoš, slávu a vládu nad jinými, ale žádá za to pro sebe pokorné a věrné služby. Zejména od kněze vymáhá, aby dychtivě hromadil peníze, aby se honil za důstojnostmi ke škodě svému svědomí, aby zanedbával své povinnosti a vedl život rozptýlený a změkčilý, aby se řídil zásadami světskými a stál na straně nepřátel Církve, aby v případě kolise s vládou duchovní vypovídal jí poslušnost a postupoval až k apostasii. Lekej se, ó knězi, takového pokušení a odmítni je, řka: Odejdi, satane; mně dobře jest setrvati u Boha. Což by mi prospělo, kdybych celý svět získal a škodu na duši utrpěl?

Tak-li zvítězí kněz nad trojím pokušením, pocítí pokoj a radost. Avšak nesmí se ubezpečiti; dábel může se vrátiti a hanebně jej poraziti. Proto musí kněz stále bdíti a volati: Ty, Pane Bože, budeš sám chlebem mé duše, mou slávou, mým bohatstvím. Ty také podporuj mne Svým světlem a Svou silou, kolikrátkoli pokušení ďábla na mne udeří, aby se na mně vyplnila slova Tvá: Buď věrný až do smrti a dám ti korunu života.

b) Boj se zlým světem.

Zlým světem se zove vše, co na zemi odvádí od Boha: zlé zásady, zlé žádosti, zlé nástrahy; zlým světem se zovou také lidé, kteří těmito věcmi jsou ovládáni. Zlý svět jest plodem zlého

ducha a pokažené přirozenosti lidské a jevil se před křesťanstvím v pohanské modloslužbě, s nemravností spojené, a ve farisejském židovství, původu smrti Kristovy. V dobách křesťanství náležejí k zlému světu netoliko pohané, o křesťanství nevědoucí, nýbrž také zjevní nepřátele víry katolické, s Církví katolickou válku vedoucí: nevěrci, židé, kacíři, rozkolníci, odpadlíci, svobodní zednáři, dále špatní katolíci a nestálí katolíci.

Zlý svět jest jednak ovládán lakotou, požitkářstvím, lhostejností k tomu, co neposkytuje statku pozemského a rozkoše smyslné, popíráním Boha a duše, jednak pýchou, svévolí, pohrdáním zjevenou pravdou a odbojem proti vrchnosti, zvláště duchovní. Zlý svět jest mocný svými mocnými prostředky nemravnými a má vliv veliký, nemravný a záhubný na společnost lidskou, tak že i nejeden kněz mu podléhá.

Kristus a zlý svět vespolek si odporují; neboť co dle Krista jest moudrostí, to světu jest hloupým, co Kristus prikazuje, tomu se svět posmívá, co Kristus zakazuje, to svět dovoluje. Mezi nimi není možno sblížení ani smíření. Zlý svět nenávidí Krista, jakož i jeho služebníky, kněze, jež se snaží zkaziti. Na kněze působí svět nejčastěji půvabem, a to buď že pochlebuje jeho pýše, slibuje mu vysoké postavení, vyšší význam, potlesk veřejného mínění, stane-li na jeho straně a přijme jeho názory, buď že podněcuje smyslnost a sybaritismus a brojí proti celibátu a životu zdrženlivému, buď že odporuje článkům víry, povinnostem kněžským a zařízením vlády duchovní. Toto přátelství světa ke knězi jest nepřátelstvím proti Bohu, nesrovnává se s kněžstvím katolickým a vrhá kněze v záhubu. V nynější době doporučuje svět kněžím tužby demagogické, socialistické, radikální; vrhá je do víru života politického anebo činnosti spolkové, nevedené tak, jak prikazuje sv. Stolice; anebo pronáší hesla o zmodernisování a zreformování katolicismu, který prý má býti přizpůsoben duchu času a ve shodu přiveden s pokročilou civilisací naší doby.

To všecko když uvážíme, říci musíme, že kněz nemá milovati tento zlý svět, nepřítel Kristova a vraha duší; zásady zlého světa jsou bludné, hříšné a záhubné; po čem svět se shání, jest samá marnost. Nemá kněz tedy lnouti k marnosti, nýbrž se povznést k Bohu, u Něhož nalezne krásu bez poskvrny, dobro bez nedostatku, potěchu a radost bez hořkosti, štěstí beze změny.

Odtud patrně vysvítá, že kněz nemůže zároveň sloužiti Bohu a světu. Jsa služebníkem Božím musí bojovati proti nepříteli Božímu, zlému světu. Tu však musí býti připraven na nenávisť a pronásledování zlého světa. Tuto nenávisť, toto pronásledování, i krvavé předpověděl Pán Ježíš kněžím. A mnozí, přčetní kněží podstoupili smrt s radostí z lásky ke Kristu, věrni jsouce svému povolání, nechtíce podlehnouti světu. Jejich krev stala se semenem

věřících a zjedнала triumf kříži Kristovu. A i podnes není nedostatek mučedníků z řad duchovenstva katolického netoliko v zemích pohanských, nýbrž také v zemích křesťanských. Máš tedy, ó knězi, býti hotov, an bojuješ proti zlému světu, proliti s radostí krev za Krista Pána, kdyby tu oběť od tebe žádal.

Častějším jest pronásledování nekrvavé, ale za to citelné a dlouho trvající, jaké Spasitel také předpověděl. Co již služebníků Božích během věků pohnáno bylo před soudy, uvrženo do vězení, posláno do vyhnanství, oloupeno o jmění; není jich nedostatek ani v novějších časech. Nuže, buď připraven i ty, knězi, bojuješ-li proti zlému světu, na vězení nebo vyhnanství pro Krista a jeho Církev.

Častějšími než násilné bezprávi jsou lži a pomluvy, od Spasitele kněžím předpověděné. Zvláště nyní, kdy se ve všech téměř krajích utvořily svazy zarputilých nepřátel náboženství, kteří přetrásají na svých schůzích a ve svých časopisech hanebné lži a očerňování zvláště o těch biskupech a kněžích, kteří nejčinněji brání pravdy a spravedlnosti. Buď i ty, knězi, jist, že toto pronásledování utrhačné tebe nemine; než zdali se máš toho lekatí nebo se tím trápiti?

Buď, knězi, hotov snášeti všeliké pronásledování za Krista a Jeho Církev.

Posléze má svět kromě pronásledování zjevného tajnou zbraň, ohled na mínění lidské, bázeň světa. Tou zbraní pošpiní svět nejednu duši, nakloňuje ji, aby zapřela své zásady, anebo zpronevěřila se svým povinnostem; a jest málo duší, jež by dovedly rozhodně a vždy jí se opřítí. Zvláště dnes, kdy veřejné mínění stalo se bůžkem, před nímž mnohdy i lidé věřící a sami kněží zapalují kadidlo, není snadno vystříhati se bázně světa. Příčinou této bázně jest skrytá sebeláska, zamaskované zbožnění sebe samého. Přejeme si, aby svět o nás mluvil dobře, ohlížíme se na jeho úsudky, když plníme své povinnosti, a proto tak často zpronevěřujeme se Bohu. Tak vzniká u kněze zbožnost poloviční, jež touží líbiti se Bohu a světu; avšak odporna jsouc i Bohu i světu, jest zavrhována i od Boha i od světa. Dále působí bázeň lidská, že kněz pluje v proudu mínění, ačkoli je pokládá za bludné, že zavírá oči ku přestupkům podřízených, zvláště když tito oslňují postavením a rodem, že se plazí a poníží před těmi, kteří mají mocný vliv atd. Takovým kněžím hrozí Spasitel: Kdo by se styděl za mne a za slova má, za toho bude se stydětí Syn člověka, když přijde ve slávě Své i Otcově i andělů.

Kněz má se lekatí jenom hříchu, ne mínění lidského; má se starati jenom o lásku Boží, ne o mínění lidské; nemá dbáti

o pochvalu světa ani se rmoutiti z jeho hany. Má-li plniti svou povinnost, ať ji plní netázaje se, co lidé řeknou.

c) Boj s pokaženou přirozeností lidskou.

aa) V čem záleží?

Člověk drží střední místo mezi zvířetem a pouhým duchem; neboť v těle lidském sídlí duše lidská, jež, pokud jest podstatnou formou těla lidského, vede v těle a s tělovými orgány skrze mohutnosti vegetativné a sensitivné život vegetativně sensitivný jako zvíře, a pokud jest povahy duchové, vede v těle sice, než bez tělových orgánů skrze mohutnosti nadsmyslné, rozum a svobodnou vůli, život duchový, nadsmyslný jako pouhý duch. Život lidský ač jest dvojí: vegetativně sensitivný (nižší) a nadsmyslný (vyšší), přece jest jednotný, jelikož vychází z jednoho principu, duše lidské, a je tak uspořádaný, že, jak přirozenost vyžaduje, nižší život jest podřízen vyššímu, člověka specificky charakterisujícím, takže vyšší život jest účelem člověka, nižší pak život podmínkou vyššího, pokud člověk žije na zemi. Život však nižší odnáší se ku hmotnému tvorstvu, vyšší nejbliže k pouhým duchům stvořeným, posléze k jednomu pouhému duchu nestvořenému, k Bohu. Odtud vysvítá, že život vyšší ovládnut jest náboženstvím a sice, jak zkušenost hlásá, nadpřirozeným přímým; život pak nižší podroben jest vlivu náboženskému nepřímému, totiž skrze činnost života vyššího, jehož jest podmínkou relativně (t. j. pro pozemské trvání) nutnou.

Avšak tento Bohem stanovený poměr mezi životem nižším a vyšším byl prvotním hříchem porušen; nižší se vzepřel vyššímu, vypověděl službu podmínky, zvolil směr vyššímu životu nepřátelský, takže se snaží nad vyšším vládnouti a vyššího zle užívá pro sebe k jeho a své škodě; oslepuje tedy rozum a zotročuje svobodnou vůli, odvrací duši od statků duchových a kloní přílišně ke statkům hmotným, vyhání z duše lásku k Bohu a probouzí v ní špinavé sobectví, jež odporuje netoliko lásce k Bohu, než také lásce k bližnímu a duši zbavuje pravé blaženosti. Toto porušení jest následek prvotního hříchu a trvá ve člověku, i když jest mu hřích prvotní odpuštěn. Avšak povinnost mravní, od Boha uložená a ve svědomí se ozývající, káže člověku toto porušení odčinit, život nižší podříditi životu vyššímu, t. j. mrtviti sebe, což se neděje bez boje, bez námahy, bez úsilí.

Záleží tedy boj s porušenou přirozeností lidskou v mrtvení sebe, jež se děje podle učení Pána Ježíše (chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, beř svůj kříž na sebe každého dne a následuj mne) dvojím způsobem: 1. zapíráním sebe, t. j. krocením

a potlačováním nezřízených žádostí vegetativních a sensitivních, jakož i nezřízených hnutí hříšné samolásky, jež vylučuje lásku k Bohu a bližnímu, a 2. trpělivým snášením křížů, jimž odevzdaností do vůle Boží nedovolujeme, aby překážely našemu životu nadsmyslnému. První způsob se označuje slovem: abstine, druhý: sustine.

Zde se míní mrtvení obecné, pokud se ukládá kněžím všem, nikoli mimořádné, jakého bedlivi jsou jenom někteří z obzvláštní horlivosti a kajícínosti.

Budtež uvedeny některé žádosti nezřízené a některá nezřízená hnutí hříšné samolásky, jež mají se krotiti nebo potlačovati: Nezřízená žádost pokrmu a nápoje, žádost rozkoše pohlavní, shánění se po zábavách a veselostech, zábavná četba nepřislušná nebo přílišná, pohodlný a rozmařilý život, rozpustilost, vyhledávání nepřislušných společností a místností. — Nezřízená žádost pozemských statků. — Neposlušnost, touha po nezávislosti nepatřičné, nemírná ctižádost, pýcha, panovačnost, samolibost, domýšlivost. — Nechuf proti některé osobě, proti povinnosti, meditaci, duchovní četbě, samotě nebo mlčelivosti posvátné, asketické, proti studiu. — Hněv, závist, lenost. — Mnohomluvnost, roztržitost, vlašnost, nepatřičná zvědavost, všetečnost, vrtkavost, nepozorování a neposuzování sebe, nedostatek bdělosti nad smysly.

Některé kříže, jež mají trpělivě se snášeti: Nedostatek potřebných věcí, chudoba, nemoc, nepříznivé počasí, opovržení, nezdar práce, námaha při práci, únava, chyby a nedostatky bližního, zmaření úmyslu, zármutek, neštěstí, neúroda, křivda, pronásledování, urážka, zneuznání, nedostatek útěchy, smrt.

bb) Důvody mrtvení sebe.

Prvním a nejvážnějším důvodem jsou slova Božského Mistra: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne“, t. j., kdo chce býti mým učedníkem a obdržeti život věčný, ať násilí činí svým nezřízeným žádostem a své nezřízené sebelásce, ať nese ochotně kříž bojů a prací a následuje mých ctností, ať život svůj podobným činí životu mému. Svátí Otcové a všichni duchovního života učitelé nazývají zapírání sebe a nosení kříže, jedním slovem: mrtvení sebe, pokládají je za nevyhnutelnou podmínku duchovního života křesťanského, za podmínku života ctnostného, kterým následujeme život Pána Ježíše, a vyžadují je od každého křesťana, od kněze zvláště. Následování Pána Ježíše jest liché a jalové bez mrtvení sebe.

Druhým důvodem mrtvení sebe jest úzká jeho souvislost s modlitbou, obcováním s Bohem. Neboť má-li Bůh při modlitbě

do duše naší vejíti a ji oblažiti, musí ji nalézt v klidu, který jest podmíněn krocením a potlačováním nezřízených žádostí a nezřízené samolásky, jakož i trpělivým snášením křížů. Nadsmyslná činnost rozumu a svobodné vůle, při řádné modlitbě nevyhnutelná, vyžaduje, aby byl život smyslný podroben životu nadsmyslnému, což se děje mrtvením, aby bylo nitro v klidu. Proto jest mrtvení sebe nevyhnutelnou přípravou k modlitbě a činí ji snadnou, blaživou, spasitelnou, Bohu milou.

Třetím důvodem mrtvení sebe jest, že na něm spočívá nevyhnutelně prospěch duchovního života a dokonalost naše, od Boha vyžadovaná, Bohu milá, nám spasitelná. Kdežto naše žádost nezřízená, naše nezřízená samoláska, naše netrpělivost v kříži, odevzdanosti do vůle Boží prázdná, bývají příčinou našich bojů, hříchů, poklesků a nedokonalostí: prospíváme ve ctnostech tou měrou, jakou sobě činíme násilí, sebe mrtvíme. Dokonalost naše nezáleží sice v mrtvení sebe, nýbrž v lásce k Bohu, tak že jest člověk tím dokonalejším, čím více jest s Bohem spojen páskou lásky. Avšak jako kámen ve výši držení, jakmile odstraní překážku jej zdržující, ihned ke středu země, svému přirozenému stanovišti letí: tak i duše naše, od Boha a pro Boha stvořená, jakmile se nezřízených žádostí, jež jí k Bohu jíti nedají, zhostí, ihned s milostí Boží k Bohu se povznese a láskou k Němu se přivine.

Avšak netoliko duchu prospívá mrtvení sebe, nýbrž také po jistou míru tělu, je-li rozumně pěstováno, jelikož mnozí slavní asketové dosáhli vysokého věku (sv. Bruno 71 let, sv. Augustin 76, sv. Alfons Lig. 81, sv. Antonín poust. 105, sv. Pavel poust. 115), kdežto nemrtvení sebe bývá mnohdy příčinou tělesné nemoci a krátkého života pozemského. Nemusí věru mrtvení sebe zdraví tělesnému škoditi, je-li rozumně pěstováno; také ani nemá škoditi, jelikož jsme povinni pečovati o zdraví tělesné, jež jest podmínkou plnění povinností. Proto praví řehole sv. Augustina; *Carnem vestram domate jejuniis et abstinentia escae et potus, quantum valetudo permittit, t. j.*: Tělo své křte posty a zdržením se od pokrmu a nápoje, pokud zdraví dovoluje. Neobyčejné mrtvení sebe, jež u některých světců shledáváme, jež se dalo z vnuknutí Božího, s dovolením představeného a zpovědníka, jest hrdinské a podivu hodné; avšak neodporučuje se každému k následování.

Čtvrtým důvodem mrtvení sebe je trest, kterým Bůh člověka, mrtvení sebe zanedbávajícího, stíhá, an dopouští, aby takový člověk své žádosti nezřízené libovolně, plně a nesmyslně hověl a prostopášně ku své záhubě živ byl, nad kterýžto trest není většího. V žalmu 80. praví Pán: „Neuposlechl lid můj. I pustil jsem je v žádosti srdce jejich, aby chodili dle nálezků

svých.“ Podobně sv. Pavel k Řím. 1.: „Proto vydal je Bůh v žádosti srdce jejich.“ A svatý Ambrož dokládá: „Kdo své žádosti na uzdě držeti neumí, tím jako divokým koněm budou smýkati, vláčeti, váletí, trhati, trýzniti.“ A to děje se, jak praví Sirach, k radosti nepřátel našich.

Pátým důvodem mrtvení sebe jest posvátná nenávist k sobě, láska, kterou duši a tělu prokazujeme mrtvíce se. Pán Ježíš pravil: „Kdo bude chtít život svůj zachovati, totiž nemrtvením, ztratí jej; kdo však ztratí svůj život pro mne, totiž mrtvením, nalezne jej.“ Tato slova vykládá sv. Augustin řka: „Budeš-li zle a nepořádně milovati nemrtvením, pak jsi opravdu nenáviděl; pakli však dobře nenávidětí budeš mrtvením, zajisté miluješ; neboť tak zachováš duši svou k životu věčnému.“ Zdaž to není mocný důvod, abychom sebe mrtvili? Mrtvení sebe pomůže nám do nebe a zjedná tělu slavné vzkříšení.

Šestým důvodem mrtvení sebe jest, že kdo tělo své nekrotí, není živ, nerci-li dle ducha, ale ani dle rozumu. Sv. Augustin píše: „Jiný jest život nerozumných zvířat, jiný andělský, jiný lidský. Život zvířecí obírá se jenom věcmi pozemskými a hověním přirozeným žádostem tělesným. Život andělský jest ustavičné obcování s Bohem a věcmi nebeskými. Třetí jest prostřední, jelikož člověk s anděly a zvířaty má některé věci společny. Žije-li totiž dle ducha, jest podoben andělům a k nim se přidružuje; pakli dle těla, hovadům se připodobňuje a zhovaduje.“ Platí zajisté průpověď pohana Seneky: „Vyšším jsem a ke věcem vyšším zrozen, než abych těla svého byl otrokem.“ Také pohanský filosof Epiktet všechnu filosofii shrnuje ve dvou slovech: abstine et sustine, a nazývá toho, jenž těchto dvou požadavků nešetří, nerozumným.

Sedmým důvodem mrtvení sebe jest, že není tak těžko mrtviti se, jako nemrtviti se. Neboť mrtviti se jest rozumno; co však jest rozumno, v tom jsme 1. milostí Boží podporováni a to zjednává 2. našemu svědomí klid a pokoj. Naproti tomu nemrtviti se jest nerozumno; co však jest nerozumno, v tom nám 1. odporuje Bůh a to zjednává 2. svědomí našemu neklid a nepokoj.

Osmým důvodem mrtvení sebe jest trvání společnosti. Žádná zajisté společnost nemůže trvati, neomezují-li její členové zákonem své vegetativně sensitivně žádosti a svou samolásku a nesnášejí-li se vespolek trpělivě, t. j. nejsou-li bedliví mrtvení sebe. Proto jest každé společnosti mrtvení sebe potřebno. Tím však jest mrtvení sebe potřebnější a dokonalejší, čím jest společnost dokonalejší a světlejší. Avšak nejdokonalejší a nejsvětější společnost jest Církev katolická a její odnože: farnosti a kláštery.

Proto jsou kněži ve farnosti a v klášteře povinni mrtviti se podle zákonů církevních a klášterních, má-li býti dosažen účel společnosti farní a řeholní.

Devátým důvodem mrtvení sebe jest příklad, slib a odměna Pána Ježíše. Neboť nedal nám toliko rozkaz, abychom se mrtvili, nýbrž dal nám také dobrý příklad On, vtělený Syn Boží Svým vlastním mrtvením Sebe, slíbil nás, mrtvíci sebe, podporovati Svou pomocí milostivou a probudil v nás naději budoucí odplaty věčné.

Desátým důvodem jest, že bez mrtvení sebe 1. nemůžeme se obroditi podle Krista; neboť mrtvení sebe s milostí Boží právě napravuje, co hřích prvotní zničil a vrací jaksí člověku prvotní spravedlnost. 2. Bez mrtvení sebe nelze obdržeti hojnějších milostí. K tomu zajisté dává Bůh milost, aby duše s ní spolu působila, a uzavírá jaksí úmluvu s člověkem, že bude k němu tím štědrějším, čím statečnějším bude člověk v boji duchovním a rychlejším k obětem pro Boha. Proto nebojuje-li člověk mrtvením sebe a nepřináší-li oběti mrtvením sebe, nebude Bůh k němu štědrým. Aníž se mu dostává od Boha útěchy a pokoje svatého. 3. Bez mrtvení sebe nelze uniknouti hříchům, protože nezřízené žádosti a nezřízená samoláska, jakož i netrpělivost táhnou k zlému. 4. Bez úmrtvy nelze nabýti pravé ctnosti, jelikož každá ctnost musí překonati protivnou sobě vadu, což bez mrtvení sebe není možno, a jelikož také postup v životě duchovním jest nemožný, nečiní-li si kdo násilí. 5. Bez úmrtvy nelze se podobati Pánu Ježíši, nelze žíti Jeho život, nelze s Ním vejíti do života věčného.

cc) Jaké mrtvení sebe žádá Bůh od kněze?

Žádá-li Bůh úmrtvu od každého, žádá ji mnohem více od kněze. Neboť 1. jest kněz, jako sluha a učedník Kristův, mnohem více povinen následovati Pána Ježíše, než každý jiný křesťan. 2. Kněz jest v díle spásitelském spolupracovníkem Pána Ježíše, jenž utrpením lidstvo spasil; proto musí kněz také trpěti, sebe mrtviti. 3. Od kněze vymáhají všesky svaté výkony stálé a všestranné mrtvení sebe, mrtvení každodenní, vnitřní a zevnější, ve věcech malých a velkých, mrtvení řádně upravené, nereptavé, dobrovolné, radostné, pokorné, všeliké pýchy prosté, opatrné, všelikého přehánění a podivínství prosté, s vírou katolickou se snášejíci, příkázání Božích a církevních šetřící, neodporující vůli představeného a zpovědníka moudrého, mrtvení kající, lásky k bližnímu dbalé, s čistou pohnutkou a s úmyslem Bohu milým spojené, choulostivost přemáhající.

dd) Co v sobě má kněz mrtviti?

1. Kdežto před hříchem dědičným bylo tělo poslušno rozumu a rozum Boha, následkem hříchu stala se žádostivost smyslná, zvířatům jediná příslušná, tělo svým sídlem a orgánem mající, před hříchem byvší spoutaná a pokojná, stala se, pravím, žádostivost smyslná vzpurnou a odbojnou a popudila tělo tak, že nyní tělo žádá proti duchu a duch proti tělu.

Je tedy knězi potřebí mrtviti tělo, a) aby se neprotivilo duši, nevrhalo jí do hříchu a z hříchu do pekla. b) Mrtvením těla a tak ovládním nízkých žádostí má se kněz připravit k modlitbě, k hodnému konání sv. oběti a výkonů kněžských, konečně ku práci pastýřské a apoštolské. c) Mrtvením těla a tak kajícími a prací má kněz shlazovati trest, který na něj čeká v očistci, rozmnožovati zásluhy, zdokonalovati ctnosti, přinášeti i z těla oběť Bohu, snášeti mrtvení Ježíšovo na sobě. d) Mrtvením těla má kněz sobě a bližnímu vyprositi hojnější milosti.

A také se vyznačovalo kněžstvo katolické vždy duchem umrtvenosti a mnoho biskupů a kněží dospělo tu k heroismu, na př. sv. Karel Borromejský, sv. Alfons Liguori, sv. Vincenc a Paulo, blahosl. Jan Maria Vianney, kteří s mrtvením těla spojovali neobyčejnou, od Boha žehnanou činnost pastýřskou. Kdo by se nedivil těmto velikánům? Bůh sám ukázal v nich sílu své milosti, učinil z nich hodné nástroje své vůle, hradil skrze ně četné urážky a nevěrnosti jiných lidí a zahanboval změkčilost těch kněží a lidí světských, jež samo slovo „mrtvení“ zaráží. Naproti těm velikánům nečiní si ve příčině stolu, spánku a pohodlí někteří kněží žádné újmy, leda jen v tom, co jest pod hříchem zakázáno. Takové jednání jest bludné; neboť ačkoli některé skutky kající, jako na př. disciplína, nejsou přísnou povinností pro všechny, jest přece umrtvenost ctností, jež na uzdě drží tělo a smysly, nezbytnou nejen křesťanům, nýbrž také a zvláště kněžím, tak že bez ní nemůže se nikdo posvětit ani spasiti.

Není tedy správně, aby kněz hověl ve všem tělu, poněvadž nedbá zájmů duše své a duší sobě svěřených.

Také by však nebylo správně, aby pečoval o duši svou a duše sobě svěřené tak, že by nepečoval o tělo své. Neboť zdraví tělesné jest pro kněze prostředkem, aby mohl pečovati o duši svou a duše sobě svěřené. Také přikazuje Bůh: Nezabiješ, ani tělo své.

2. K mrtvení těla, jež v sobě drží mrtvení chuti a hmatu, přistupuje mrtvení zraku, sluchu a čichu.

Kněz mrtví zrak, an nepatří dobrovolně na věci neslušné, an nepohlíží zvědavě a se zalíbením na ženy, zvláště mladé a vlnadné, an je stydlivým při oblékání se a v koupeli, opatrným

na ulici, skromným a sebraným v kostele, an si nepřeje časem příjemností dovolených, jakých oko poskytuje.

Kněz mrtví sluch, an dobrovolně a se zalíbením neposlouchá řečí odporujících víře, zlehčujících Prozřetelnost Boží, ubližujících Církvi učící, an neposlouchá řečí neslušných, oplzlých aneb románových, nemravných, an neposlouchá pochval, pochlebenství, lísání se, an neposlouchá utrhaní na cti, pomluv, an neposlouchá hloupých klepů, prázdných žertů, marných novinek.

Kněz mrtví čich, an neužívá pomád, voňavých mýdel, voňavek, an snáší trpělivě odporné zápachy při vyučování dítek, při zpovídání, při návštěvě nemocných.

3. Kněz mrtví jazyk, an se vystříhá povídavosti, an zachovává posvátné mlčení, an nemluví bez potřeby, an kromě nalehavých případů nevyřizuje záležitosti s lidmi přede mší svatou, an nemluví bez úvahy, an nepovídá, co jest zakázáno, co může lidi pohoršiti, an se vystříhá žertů a planých řečí o věcech svatých, nevhodného užívání slov Písma svatého, lehkomyšlného brání jména Božího, posmívání se osobám zbožným a kajícím, vypravování ze zповědnice, zvláště před lidmi světskými, hlásání domněnek světských a neshodujících se s duchem kněžským, lehkovážného pojímání zákonů církevních, kritisování ustanovení představených, řečí neslušných a kluzkých, dvojsmyslných vtípů, hrubých narážek, nepřiměřených zdvořilůstek a pochlebenství k ženám, pomluv, ukvapených soudů, podvodů, nadávek, zlořečení, hádek, výbuchů hněvu a prchlivosti, samochvály, nadsazování, nešetrnosti, nediskretnosti, obzvláště lži, neupřímnosti, pokrytectví.

4. Kněz mrtví, krotí obraznost, fantasií nezřízenou.

Obraznost může býti knězi nápomocnou v životě duchovním představujíc obrazy ze světa víry; tu se jeví poslušnou rozumu vírou osvíceného a zasluhuje býti nazvanou: spořádaná. Než, následkem hříchu prvotního může knězi škoditi, je-li rozumu neposlušnou, je-li nezřízenou. Obraznost nezřízená podsouvá někdy obrazy smyslné, ošklivé, protivné, ano i rouhavé a malujíc zlo půvabnými barvami, rozpaluje žádosti a jimi stahuje vůli k dobrovolnému zalíbení ve zlém, ke hříchu. Kromě toho škodí knězi, že jemu nedovoluje přestati na skutečnosti, nýbrž vybízí ho sníti o jiném osudu, stavu, místě, že jej klame vidinou lepšího štěstí, že jej odvrací od práce, tak že si kněz znechucuje přítomný stav, povinnost, zaměstnání. Posléze nedovoluje obraznost nezřízená knězi jíti prostřední cestou, nýbrž pohání jej do krajnosti, od přílišné radosti aneb i nadšení k smutku aneb i zoufalství; představuje všechno v přílišném světle, týrá obavou před zdánlivými kříži a těžkostmi, káže věřiti u jiných nenávisť, po-

hrdání, zlé záměry, ano i zločiny. Nejvíce trápení, zklamání a úrazů pochází z vidin obraznosti a podrážděné samolásky.

Kněz aby obraznost na uzdě držel a ji nezřízenosti uchránil, musí bdíti nad smysly, zvláště zrakem a sluchem, krotiti nepořádnou zvědavost, jakož i zbytečnou jemnost a citlivost; musí se varovati marných vidin, obav, a proto nesmí pouštět se ve svět fantastický, nesmí čísti románů, nesmí poslouchati nepotřebných novinek, nesmí toulati se ve fantasii po světě bez cíle, nesmí rozplývati se stále v dojmech esthetických, nesmí se odvádati zahálce, chorobné bázlivosti, sebevražedné omrzlosti. Slovem, musí pokládati život za velikou úlohu, na které závisí štěstí na zemi a na věčnosti, musí míti při tom za průvodce rozum vírou osvícený, obraznost pak zaměstnávati obrazy ze života Pána Ježíše, Panny Marie a svatých, duchovním pohledem na Nejsvětější Hostii v monstranci vystavenou.

5. Kněz mrtví pamět, dávné poznatky, dojmy a činy přechovávající, an z ní vypuzuje všechny ty vzpomínky, vědomosti, obrazy a úsudky, které by, obrazností vybavené, mohly duši škoditi; k čemuž jemu slouží sebranost mysli, zpytování svědomí, modlitba, duchovní čtení; ze světa víry poskytuje kněz paměti potravu. Připomíná-li jemu pamět dávné zdařilé činy, slavné jakési skutky a lidské pochvaly, staví proti nim četné neblahé poklesky, pošetilé kousky a pokoření. Dráždí-li jej pamět obrazy hříchů proti čistotě dříve spáchaných anebo vzpomínkou na pokušení, kterých dříve zakusil, spěchá v duchu pod kříž Spasitele, zahledí se ve svůj hrob a vmyslí se do pekla, které na něj za hříchy čekalo. Představuje-li pamět urážky a křivdy, kterých od lidí zakusil, aby jemu znova nenávist v srdci roznítla, popatří okem ducha na Spasitele, modlíciho se za své katany, a rozjímá milosrdenství Boží, jehož on sám, jsa vinným, potřebuje.

Má tedy kněz mrtviti své smysly, jazyk, obraznost. Než, mrtviti nemá svůj rozum, má jej spíše vzdělávati, aby správně myslil, aby se obohacoval vědomostmi. Mrtvil by jej, kdyby přihlížel toliko ke zjevům věcí, ku předmětům poznání smyslového, ne však k podstatnosti jejich, ku předmětu poznání nadmyslného, rozumového, kdyby úmyslně nemyslel podle přirozeného a nutného zákona příčinnosti, aby nemusil přijíti ku poznání Boha, kdyby rozumu neužíval k nabytí vědomostí, jež knězi dle povolání příslušejí, kdyby ho zle užíval k vědomostem víře katolické odporným a k nim lnul, kdyby rozumové poznání pokládal za cíl života lidského nejvyšší, ne však za prostředek ku nábožensko-mravnímu jednání. Takové mrtvení rozumu jest hříšné.

6. Kněz mrtví žádosti nezřízené.

Kněz jako člověk má od Boha vedle poznávací mohutnosti smyslné snaživou mohutnost smyslnou, jako zvíře, vedle pozná-

vací mohutnosti nadsmyslné (rozumu) snaživou mohutnost nadsmyslnou (svobodnou vůli), jako pouhý duch. Ony jsou podkladem těchto, ony mají sloužiti těmto. Hnutí snaživosti, dojmů, jest dvanáct: láska, nenávisť, touha, odpor, radost, smutek, naděje, zoufalství, statečnost, bázeň, rozhorlenost, hněv; základní jsou láska k dobrému, nenávisť k zlému, ostatní k nim přistupují. K těmto hnutím, dojmům druží se žádosti, kterými se máme snažiti podle vůle Boží v morálce katolické vyložené buď sobě osvojiti dobré anebo od sebe odvrátiti zlé. Žádosti smyslné mají svým předmětem dosažení dobra smyslného anebo odvrácení zla smyslného, žádosti nadsmyslné dosažení dobra nadsmyslného anebo odvrácení zla nadsmyslného. Žádosti smyslné mají býti prostředkem pro žádosti nadsmyslné, aby panoval mezi oběma soulad, jaký odpovídá vůli Boží. Tento soulad byl porušen prvotním hříchem; proto se stává, že smyslná žádost po hmotných statcích a rozkošech se protiví žádosti nadsmyslné, že se stává hříšnou, nezřízenou.

A tyto žádosti nezřízené kněz má mrtviti. Kterak?

Kněz bdí nad svými žádostmi a jakmile uzří, že nějaká žádost smyslná pozvedá hlavu a chce si jej podmaniti, ihned ji krotí, aby se nestala mocnou a jej k hříchu nesvedla, pamětliv přísloví: Principiis obsta, sero medicina paratur. Poněvadž nepřítel ten jest úkladný a často skrytý jako domácí, proto stará se kněz netoliko poznati jeho zásady konáním meditace a zpytováním svědomí, nýbrž také prosí, an s ním bojuje, o pomoc Toho, jenž vidí v skrytě a proniká srdce lidská, proto volá: Pane Ježíši, zachraň mne; neboť hynu. Kněz bdí také nad smysly a obrazností, jež vyvolávají anebo posilují žádosti. Všechněm žádostem dává náležitý předmět, kterým jest Bůh, aby toužily, po čem Bůh káže toužiti, a unikaly, čemu Bůh káže unikati. Když tedy láska ke tvorům nezřízená, zalíbení na nich hříšné, v srdci jeho se ozývá, obrací lásku, zalíbení k Bohu aneb očistí ji v ohni lásky Boží. Když touha po věcech pozemských nezřízená srdce jeho rozpálí, zatouží po statcích věčných. Když bázeň před nedostatkem nějakého dobra pozemského, nějakým utrpením časným duši jeho zmítá, leká se v tu chvíli hříchu a trestu za hřích. Když jej zármutek nad ztrátou nějakého pomíjejícího dobra hněte, rmoutí se raději, aby Boha, dobra nekonečného věčného neztratil. Tesknost jest mu křídlem, jež ho vznáší vzhůru; hněv obrací k sobě a má jej štítem, chránícím jej před nepřítelem, hříchem; naděje v Boha jest mu podporou, an se ubírá životem pozemským k životu věčnému, neskládaje naděje ve tvory. Tak jsou žádosti smyslné od kněze proměněny v pomocnice jeho snahy po dokonalosti kněžské; žádosti smyslné jsou podřízeny žádostem nadsmyslným.

7. Kněz, chce-li mrtviti nezřízenost smyslných žádostí, musí mrtviti její kořen, náklonnost k zlému, která jest větší než náklonnost k dobrému a s kterou se rodíme následkem prvotního hříchu dědičného. Než, tato náklonnost k zlému jest jistá, specifická; je to náklonnost k jisté nepravosti, na př. k obžerství, k pýše, k hněvu, sobectví, lži, krádeži, která někdy již v dětství se objevuje. Jsou též jisté nedokonalosti a vady vrozené, jež pocházejí z letory (temperamentu) tělového ústrojí, na př. přílišná živost nebo váhavost, přílišná veselost nebo zádumčivost, roztržitost, mnohomluvnost atd. Ne všichni lidé mají tytéž zlé náklonnosti a v témže stupni; každý však má více nebo méně určitou náklonnost hlavní, kořen všech svých hříchů.

Kněz, chce-li tuto hlavní náklonnost k zlému mrtviti, musí ji dříve důkladně poznati, není-li to ku příkladu pýcha, či smyslnost, či lenost. S hlavní vadou poznanou musí se dáti do boje ve jménu Páně jako s nepřítelem, aby se nestala zvykem, který nelze snadno přemoci; musí se přemáhati, musí ji potlačovati, musí sobě činiti násilí. Ovšem zapomenouti nesmí na duchovní prostředky, aby si zjednal pomoc Boží, na modlitbu, meditaci a zpytování svědomí o té vadě, na vzbuzení lítosti po každém poklesku. Svata zpověď vykoná tu výborné služby. Po vykořeneání jedné náklonnosti zlé třeba se bráti ke druhé atd., aby byla duše dokonale očištěna. Tu se však nesmí kněz ubezpečiti a chvilkovým vítězstvím uspokojiti, jelikož vady, byly-li jednou odklizeny, brzy opět se vracejí. Posléze ať kněz nepřestává na odstranění vad, ať se stará také o ctnosti jim protivné, na př. o vykonávání velikých činů pro Boha slávomamu protivné, o tichost prchlivosti protivnou.

8. Zvláštní péči věnuje kněz náklonnosti lásky, aby spořádanou v sobě rozněcoval a nezřízenou mrtvil.

Láska jest nadsmyslné zalíbení na dobrém. Lásku má čili miluje osoba, bytost rozumná, svobodnou vůli mající, tedy Bůh, nebeštan, člověk na zemi žijící. O Bohu říci nutno, ne že má lásku, nýbrž že jest láska. Duše v očištcí mají lásku, avšak smíšenou se žalostí a trápením, jakož i s blahou nadějí. Duše zavvržených nemají lásky, jelikož mají na mravním zlu samém zalíbení, jež pravým zalíbením není, nýbrž spíše hrozným trápením. Zvíře jsouc tvorem smyslným lásky nezná, lásky nemá; má smyslnou náklonnost k dobru smyslnému, s libostí smyslnou spojenou. Člověk, jenž pozbyl užívání rozumu a svobodné vůle, podoben jsa zvířeti, nemá lásky; člověk, jenž má zalíbení na mravním zlu, nemá k němu pravé lásky, má lásku nezřízenou, zalíbení jeho na něm jest nepravé, neutěšené. Na zlu fysickém možno míti zalíbení, pokud slouží jako prostředek k dobrému.

Koho nebo co miluje člověk? Osobu a věc neosobní, k osobě se vztahující. Tedy miluje Boha, nebešťany, duše v očistci, každého člověka na zemi žijícího, i nepřítele i hříšníka; duše zavržených má v nenávisti. Zvířata a jiné tvory neosobní miluje kněz, pokud jsou od Boha stvořeny, pokud vydávají svědectví o dokonalostech Božích, pokud člověk od nich přichází ku poznání Boha, pokud jsou určeny od Boha, aby sloužily člověku k jeho prospěchu a ke službě Boží. Kněz miluje také výrobky lidské, pokud jest člověk od Boha k nim uschopněn, pokud tvoření lidské jest podobno tvoření Božímu, pokud jest podklad tvorby lidské od Boha, pokud výrobky lidské slouží lidem ku prospěchu těla a ducha, který směřuje posléze k Bohu. Kněz, jenž svou lásku těmito zásadami nespravuje, má lásku nezřízenou, kterou má mrtviti.

Kněz mající na dobrém nadsmyslné zalíbení nezamítá zalíbení smyslné, jež onomu předchází anebo je provází; avšak pro lásku pokládá zalíbení nadsmyslné za podstatné, aniž se utápí ve smyslném, bez něhož může býti zalíbení nadsmyslné. Láska, při které větší váha se klade na zalíbení smyslné, jest nezřízená a má býti mrtvena.

Kněz, mající zalíbení na dobrém, rozeznává trojí dobré: dobré samo o sobě čili prosté, dobré, jež slouží za prostředek k dosažení jiného dobra, čili užitečné, a dobré, jehož požívání zjednává rozkoš, čili rozkošné. Dobro prosté jest základem lásky nevyhnutelným; každé dobro musí míti dobrotu samo v sobě, samo o sobě, může však, ač nemusí, býti užitečným, t. j. prostředkem k dosažení vyššího cíle, vyššího dobra, ano i nejvyššího dobra, jež ovšem prostředkem býti nemůže, nejvyššího dobra, jež se zove Bůh. Dobro rozkošné má míti cenu také samo v sobě, má býti účinkem požívání dobra prostého. Nejvyšší rozkoš působí požívání dosaženého dobra nejvyššího, Boha. Kněz, jenž při lásce nerozeznává takto trojí dobré, má lásku nezřízenou, kterou má mrtviti.

Kterak miluje kněz dobré?

Odpovídá-li stupeň zalíbení jeho stupni dobroty samé o sobě, kterou má předmět jeho zalíbení, jest láska jeho spořádaná; neodpovídá-li, takže jeho zalíbení jest větší anebo menší, než dobrota zasluhuje, jest láska jeho nezřízená, kterou má mrtviti. Milovati má kněz více dobro nestvořené než stvořené, více dobro nekonečné než konečné; avšak dobro nestvořené a nekonečné jest Bůh, stvořitel dober všech stvořených a konečných. Proto miluje kněz Boha nade všecko měrou největší. Dále miluje kněz dobra stvořená a konečná pro Boha, Bohu k vůli, jak Bůh chce ve Svém zjevení přirozeném a nadpřirozeném, kteroužto vůli pojednává morálka křesťanské filosofie a morálka katolická. Zvláště

připomenouti sluší tyto povinnosti, jež Bůh knězi ukládá, a jež kněz má milovati: střídmost, chudobu, čistotu panickou, slušnost, ne nádheru příbytku, nábytku, oděvu, poslušnost a úctu k představeným, lásku k chudým, nemocným, hříšníkům a rady potřebným, péči o spasení své a spasení bližního. Také jest důležité věděti z obojí morálky, kterak má kněz sám sebe milovati a kterak bližního, zvláště kněze, i řeholního i neřeholního, aby obě lásky mezi sebou se srovnávaly a lásce k Bohu byly podřačovány, aby tyto tři lásky Bohu se líbily. Aby knězi mezi sebou se milovali, toť zvláštní rozkaz Pána Ježíše. Láska k Bohu ukládá knězi povinnost milovati ty, jež Bůh zvláště miluje, nebešfany a královnu jejich, a smilovati se nad dušemi v očistci. S láskou k Bohu, sobě a bližnímu spojuje kněz jistý stupeň lásky ke tvorům neosobním podle vůle jejich Stvořitele, kteří mají kdysi obdržeti účastenství na oslavě vyvolených a spasených. Také věci neosobné, ideální skutečnost mající, může a má milovati kněz, na př. pravdu, vědu, pokud se vztahují ke skutečnosti věčné, k osobám: Bohu a lidem, ku spasení, pokud jsou vhodnými předměty rozumu a vůle.

Kněz, jenž svou lásku neřídí těmito pravidly, má lásku nezřízenou, kterou má mrtviti, aby se stala spořádanou.

9. Kněz mrtví v sobě pýchu.

Byla již řeč o nezřízené sebelásce, ze které se prýští pýcha, a také o pýše učiněna zmínka jako o šeredné nepravosti, které kněz se má varovati. Než, potřebí jest o ní zvláště připomenouti toto:

Pýcha jest veliká hloupost a pošetilost, poněvadž pyšný sobě přivlastňuje, co jemu nepatří, a ještě se při tom vypíná a od jiných žádá, aby uznali jeho přednost a jemu čest vzdávali za to, co sobě neprávě přivlastňuje. Pýcha jest dále veliká lež, kterou pyšný sám sebe a jiné obelhává. Kromě toho jest pýcha velikou krádeží na Pánu Bohu spáchanou, jelikož pyšný, co má od Pána Boha, sobě vlastní a za to Jemu neděkuje. Posléze jest pýcha pramenem všech hříchů a ničitelkou celého náboženství křesťanského. Má sice kněz býti si vědom své důstojnosti a podle ní žíti důstojně; než, s touto důstojností má spojití pokoru pravou, učením Kristovým žádanou, jakou prokazovali: Syn Boží, Matka Boží a svatí apoštolové, papežové, biskupi a knězi; od nich má se každý kněz učiti, pýchu v sobě mrtviti a pokorou se zdobiti. Čím kdo stojí vyše, tím má býti pokornějším.

10. Kněz má mrtviti neposlušnost, z pýchy vycházející.

Knězi jest posvátnou nejen auktorita Boží, nýbrž také církevní, od Syna Božího ustanovená: Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit; et qui me spernit, spernit eum, qui me misit. Proto každý kněz jest poslušen přede vším Boha, pak

Církev katolické učící a rozkazující, dále papeže, svého biskupa a těch, skrze které biskup spravuje svou diecési; kaplan nebo katecheta jest uctivě poslušen svého faráře, jenž opět snažiti se má zasloužiti si poslušnost moudrostí, pokorou a láskou. Farář budiž otcem, kaplan synem. Také biskup nazývá kněze sobě podřízeného synem; proto má viděti kněz ve svém biskupu otce, jehož má ctíti a poslouchati, kdežto opět biskup má se snažiti, aby se prokazoval otcem duchovním. Také auktorita světská, na auktoritě Boží spočívající, má se těšiti z patřičné úcty kněze každého, pokud neodporuje auktoritě Boží. Bez poslušnosti hyne společnost každá, i církevní, i občanská, i rodinná. Kněz katolický dobře ví, že Pán Ježíš jest vzorem poslušnosti, že morálka katolická a církevní právo ukládají knězi poslušnost a že zvláště v naší době, jež jest smutně proslulá nevážností proti oprávněné auktoritě, má kněz dávatí dobrý příklad poslušností.

11. Kněz má zamítati nezřízenou krasochuť a ji nahraditi spořádanou.

Životem kněze katolického pronikají tři ideje: pravdy, dobra a krásy. Posud bylo jednáno o nezřízenostech, týkajících se pravdy a dobra. Zbývá promluviti o nezřízenostech v oboru krásy, které má kněz zamítati.

Kněz zamítá názor o kráse pantheistický, naturalistický, epikurejský, liberalistický, čiře realistický a mlhavě idealistický — a souhlasí s názorem o kráse a aesthetice, založeným na filosofii křesťanské a víře katolické, jaký rozvinují na př. Josef Jungmann S. J. ve svém spise „Aesthetik“, G. Gietmann S. J. ve svém spise „Allgemeine Aesthetik“ a auktor těchto řádek ve svém spise „Krásověda a obecná aesthetika.“*)

*) Obsah tohoto třetího spisu jest: Aesthetika nevhodným názvem krásovědy ... 9. — Co jest krásověda, o čem jedná a jakou jest vědou ... 9. — O kráse obecné. Slovně budiž vyměřena krása ... 10. — Krása jakým přívlastkem bytce ... 11. — Objektivní stránka krásy. V čem záleží krása základně ... 11. — Subjektivní stránka krásy. V čem záleží krása formálně ... 12. — Krása nadmyslnou vlastností věcí, jediným rozumem poznatelnou ... 12. — Důsledek. Krása věcí nětělesných dokonalejší, než tělesných ... 14. — Kterak se děje rozumové poznání krásy ... 16. — Ukojení této rozumové činnosti ... 17. — Důsledek. Jaký jest poměr mezi pravdou a krásou ... 17. — Kterak se má krása k dobrotě. Pravdivé a dobré ... 18. — Co jest dobrota ... 18. — Co jest láska ... 20. — Co jest rozkoš ... 21. — Krása podle své přirozenosti předmětem a důvodem lásky vlastní ... 22. — I. Důkaz ze zřejmosti zevnější ... 22. — II. Důkaz ze zřejmosti vnitřní ... 24. — A. Ze skutečné srovnalosti věci krásné s duchem rozumným ... 24. — a) O bytostech duchových ... 24. — b) O věcech tělesných ... 25. — c) O celém člověku ... 26. — B. Ze skutečné srovnalosti věci krásné s bytností Boží ... 27. — Věčná definice krásy ... 28. — Kterým bytcům přísluší krása. Rozdělení věci krásných ... 28. — Krása nestvořená a krása stvořená ... 29. — Kdo požívá krásy ... 32. — Původ,

12. Posud byl vykládán boj s porušenou přirozeností lidskou, zvaný mrtvením sebe, který se jeví zapíráním sebe. Avšak tento boj děje se také trpělivým snášením křížů, jimž odevzdaností do vůle Boží nedovolujeme, aby překážely našemu nadsmyslnému životu křesťanskému a kněžskému, našemu pokroku ve svatosti a našemu setrvání ve svatosti až do smrti. Ano, toto trpělivé snášení křížů nemá toliko nepřekážeti, má též přispívati knězi ku svatosti a ku získání zásluh o království Boží. Dále kříže snášeti musíme. Proč bychom je nesnášeli křesťanskou trpělivostí, odevzdaností do vůle Otce nebeského, spravedlivého a dobrotivého, odevzdaností ne pohanskou, ne fatalistickou, ne mohamedánskou? Učiňme ex necessitate virtutem. Kromě toho napomíná kněz své svěřence ke křesťanské trpělivosti. Nuže, ať jest sám také trpěliv, ať dává dobrý příklad. Posléze ať následuje příkladu Božského Trpitele, Krista Pána; jsa druhým Kristem nemůže bez trpělivosti přivlastňovati věřícím zásluhy utrpení prvního Krista.

Proto ať krotí čili mrtví kněz v sobě všelikou netrpělivost a nahrazuje ji křesťanskou trpělivostí, každému křesťanu, zvláště knězi, uloženou. Ať přijímá utrpení v duchu kajícího a lásky, jako zasloužený trest za hříchy a jako důkaz dobroty Boží. Ať je snáší statečně a ochotně, ať za ně děkuje Pánu. Ať je obětuje Pánu a spojuje s utrpením Páně.

vzor a účel krásy . . . 33. — Nepravdivé názory o kráse . . . 34. — Ohyzdnost . . . 37.

Co jest aesthetika . . . 5. — Co jest umění . . . 6. — Psychologie podkladem umění . . . 6. — Vnitřní vztah umění k životu lidskému, Bohu a přírodě . . . 12. — Vztah umění ku mravnosti . . . 14. — Idea umělecká . . . 15. — Krása v umění krásném . . . 17. — Různé tvary krásy v umění krásném . . . 17. — Příčiny smyslně duchového účinku krásy umělecké . . . 20. — Protiva krásy v umění . . . 22. — Účel umění krásného. Samoučelnost. Zásady kritiky díla krásného . . . 23. — Zákony krásného umění . . . 30. — Podmínky umělecké činnosti . . . 37. — Kterak se rozdělují umění . . . 38. — Obecná úvaha o uměních rozdělení druhého (náboženská, občanská, soukromá) . . . 39.

S tímto dvojím spisem vydal auctor těchto řádek v Praze 1910 v jednom svazku také ještě tři jiné spisy: Apologie filosofie křesťanské, Logika kritická čili noetika, Metafysika o přírodě — svým nákladem. Tyto spisy přistupují ke spisům filosofickým od auctora těchto řádek již dříve vydaným v české řeči. Všecky jeho spisy o křesťanské filosofii jsou tyto: 1. Apologie filosofie křesťanské, 2. Logika formálná, 3. Logika kritická, 4. Metafysika obecná, ontologie, 5. Metafysika o Bohu, 6. Metafysika o duši lidské, 7. Metafysika o přírodě, 8. Morálka filosofická. Tak jest vyčerpán veškerý obor filosofie křesťanské, aristotelicko-thomistické, jediné pravé a pravdivé. Tato zmínka o filosofii nebudiž na zlou stránku vykládána spisovateli, jemuž jde pouze o rozšíření její mezi kněžími.

Kněz může se držeti jenom této filosofie; každou jinou musí zamítnouti.

E. Obcování s Bohem.

a) Modlitba.

Kněz, aby sebe posvětil, nejen mysl svou sbírá, v přítomnosti Boží kráčí, odstraňuje, co se Bohu nelíbí, svůj hřích, a bojuje s nepřáteli Božími a svými, nýbrž také obcuje, rozmlouvá s Bohem a přáteli Božími a svými, v nebesích na Boha patřícími a s Bohem věčně se radujícími, ke kterým má sebe a své svěřence přivést. Toto obcování a rozmluva, modlitba, jest pro kněze pátým prostředkem posvěcování sebe.

Kněz jest přítelem modlitby, rád se modlí. Neboť modlitba jest nutný výkon života náboženského a potřebou lidské duše; jest nutna dospělým ke spasení jsouc vodovodem milostí Božích; jest sama sebou věc svatá, od Boha nařízená, jež obsahuje v sobě povzbuzení ke mnohým ctnostem, povznáší duši k Bohu a člověka pozemského činí nebeským. Je-li z těchto příčin modlitba nutná každému křesťanu, tím více knězi, jenž se modlí má za sebe a své svěřence, jenž jako druhý Kristus následovati má Krista Pána, jenž se modlil na zemi a se modlí posud na trůně slávy, na oltáři a ve svatostánku.

Modlí se má však kněz ve jménu Ježíšově, t. j. pro zásluhy Ježíšovy, ve spolku s Jeho modlitbami a podle Jeho vůle, v duchu Ježíšově, t. j. s pokorou a důvěrou, se sebranou myslí, se srdcem pobožným. V duchu Kristově koná kněz tyto druhy modlitby: vniternou, jakou jest meditace a kontemplace, ústní, jakou je také breviář, citovou a neustálou.

Meditace, rozjímání, jest vniterná modlitba tří mohutností duševních: paměti, rozumu a vůle; paměť představuje nějakou náboženskou pravdu, rozum ji všestranně uvažuje a obrací k životu a vůle ji vyvíjí z božnými city a příslušnými úmysly ku posvěcení života. Je to modlitba v nejdokonalejším smyslu; neboť jí se povznáší duše duchovně k Bohu a zaměstnává své právě lidské a duchovní mohutnosti pravdami božskými; takto povznesena obcuje duše s Bohem v nábožné rozmluvě, věnuje Jemu úmysl a předsevzetí jako skvostný dar a prosí za milosti, jichž jest jí potřebí ku prokázání svého úmyslu a předsevzetí. Meditace jest pro duši knězovu světlem, pokrmem, ochlazením, občerstvením, ovlažením, ohněm ji k životu kněžskému, obětavému a Bohu milému rozpalujícím. Sv. kněží meditaci milovali. Sv. Alfons Liguori neváhá tvrditi, že jest morálně nemožno, aby ten, kdo o pravdách Božích nemedituje, nepadl do hříchu smrtelného, a že bez meditace jest nesnadno býti dobrým knězem. Sv. Karel Boromejský nevysvětil alumna, který si nebyl osvojil meditaci. Sněm provinciální v Cincinnati r. 1858 hlásá nevyhnutelnou po-

třebu meditace pro kněze a papež Benedikt XIV. udělil plnomocné odpustky těm, kteří po celý měsíc denně aspoň půl hodiny anebo nejméně čtvrt hodiny meditují a při tom plní obyčejné podmínky odpustkové.

Látku k meditaci poskytují dogmatika, morálka, asketika, pastorálka, církevní dějiny, církevní slavnosti.

Způsobu meditace může se kněz naučiti theoreticky a prakticky v knize o 5 svazcích: Rozjímání kněžská od P. Chaignona T. J., česky vydaná v Brně knihtiskárnou benediktinskou; Chaignon podává v úvodu theorii o meditování.

Literatura jest veliká. Meditace anebo o meditaci napsali na př. Ludvík z Granady, sv. Ignác z Loyoly, Ludvík de Ponte, Roothaan, Vercruysse, Avancini, Crasset, Lancicius, Challoner, P. Frant. Žák T. J. (Chléb duchovní). Příhodny jsou také meditace, jež napsal biskup v Přemyšlu J. S. Pelczar pro kněze a jež přeložil na jazyk český Jan Mottl, farář ve Velharticích ve 4 svazcích. Odporučují se také: A. Huonder S. J. „U Mistrových nohou“ meditace kn. v č. překl. J. Černý „Rosa mystica“. Dr. A. Ondroušek „Exercicie dle sv. Ignáce.“

Modlitbou ústní vyjadřují ústa, co duch myslí a srdce cítí. Modlitba ústní shoduje se s potřebami přirozenosti lidské a jest užitečná; sám Bůh k ní nabádá ve Starém Zákoně. V Novém Zákoně modlil se Pán Ježíš někdy sám ústně a naučil lidi nejdokonalejší modlitbě ústní. Modlitba ústní odpovídá přirozenosti lidské, z ducha a těla sestávající a jest vzpružinou a povzbuzením ducha; budí v duši zbožnost, pomáhá k sebratosti mysli a zahřátí srdce a jest těm, kteří nemohou rozjímati, nezbytnou. Církev sv. velikou péči věnuje, aby modlitby ústní byly dokonalé, a ve své liturgii jich hojně užívá. Pobožnosti přčetné se konají modlitbami ústními v soukromí a veřejně; také jsou jimi společné služby Boží možny.

Zvláštní pozorností vyžaduje kněžský brevíř.

Brevíř jest sám sebou výborný. Neboť jest opus Dei, officium divinum; jest modlitbou Církve obecnou, ustavičnou; jest takořka životním dýcháním mystického těla Ježíšova; jest obětí chválu vzdávající, majíc tytéž cíle, jaké mše svatá, ke které se odnáší. Kněz i když brevíř recituje, i když mši sv. slouží, vyslancem jest Církve vítězné, trpící, bojující. Dále jest brevíř výborný částmi, z nichž se skládá. Neboť je skoro celý slovem Božím, slovem Písma sv. a ústního podání; Svůj vlastní hlas slyší Bůh, když hlas svůj kněz k Němu povznáší: Ut bene laudetur Deus, laudavit se ipsum Deus; v žalmech nalézáme všude Ježíše Krista a výraz Jeho citů: Christus ubique diffusus; homilie sv. Otců, legendy svatých, řada obrazů, které nám představují tajemstva víry, boje a vítězství Církve — jaký to pramen

světla a citů zbožných. Posléze jest breviř výborný okolnostmi, jimiž recitování breviře jest provázáno. Kdo je ten, jenž k Bohu vysílá tuto modlitbu? Co jest předmětem jejím? Před kým, s kým, kde a kdy vzdává kněz tyto pocty, k Němu vysílá tyto prosby? Ó knězi, následovati máš anděly konáním této povinnosti zcela nebeské.

Bůh a Církev knězi za povinnost svatou ukládají, aby recitoval breviř svatě, dobře. Právě proto, že jemu hodinky posvátné jsou předepsány mocí úřadu (Conc. Lateran.: *Districte praecipientes in virtute sanctae oboedientiae, ut divinum officium, nocturnum pariter atque diurnum, studiose celebrent et devote*), jest patrné, že má je recitovati pečlivě a nábožně. Zavazuje-li se ke službě, kterou by Bohu se klaněl a k Němu se modlil, slibuje, že ji bude konati myslí vážnou a sebranou a v duchu víry. Zdaž jej uzná Církev svým zástupcem, hřeší-li v modlitbě nedbalostí a vlažností? Dále žádá blaho národů, aby kněz recitoval breviř nábožně. Sv. Bernard jmenuje přede vším tři povinnosti dobrého pastýře: poučování, vzdělávání příkladné, modlitbu, podotýká, že modlitba jest nejdůležitější z nich: *major autem horum oratio*. Tisícové od něho pomoci očekávají, jež je má uchrániti neštěstí věčného; tato pomoc výsledkem jest dobrého recitování breviře. Modlitba jest jaksi duší života kněžského; pastýř jest jí povinen svému stádu, jako stádo jest mu povinno výživou. Posléze prospěch největší kněze pobízí k nábožnému recitování breviře. Odbývá-li tu povinnost pečlivě, jest milostí Boží osvěcován: *Accedite ad eum et illuminamini*; jest chráněn před hříchem: *Magna armatura est oratio*; jest jí očišťován den co den, rozmnožuje jí své zásluhy u Boha. Pakli ji odbývá nedbale, zbavuje své osadníky a celou Církev milostí, jež od jeho modlitby mají právo očekávati; vzdaluje od své pastýřské služby hlavní příčiny její účinnosti, a stane-li se jeho nedbalost zvykem, nelze ani počítati množství chyb, jež z toho zvyku vyplývají.

Kněz aby hodně plnil povinnost recitování breviře, připravuje se k tomu recitování, an 1. vzdaluje tyto hlavní překážky: Přistupuje k breviři netroufaje si se modliti pro množství roztržitostí, jež při modlitbě se vyskytují. Než tato malomyslnost nesmí jej odvrátiti od breviře, jelikož přemáhání roztržitosti jest jemu záslužné. Dále považuje kněz recitování breviře za práci vedlejší a méně důležitou. Než, tato překážka jest ničemná, jelikož větším dílem z této práce čerpají ostatní práce svou účinnost a platnost. Další překážku klade kněz sám, an vidí v breviři břímě obtížné. Než, není pro něj breviř břemenem, nýbrž ctí a sladkostí. 2. Užívá prostředků, kterými jest příprava vzdálená: mysl sebraná, studování žalmů, a příprava bližší: mysliti dříve,

před recitováním na breviř, vzdáliti se všech tvorů, vniknouti do smyslu modlitby. Toto vzdalování překážek a užívání prostředků jest předejrou k recitování hodiněk samému, na které vynakládá kněz všelikou péči, aby vyslovoval zřetelně, patřičně (*officium oris*), aby se modlil pozornost obraceje *ad verba, ad sensum, ad Deum* (*officium mentis*), aby se modlil pobožně (*officium cordis*).

Hlasité recitování breviře ve sboru, jež se děje v některých klášteřích a neřeholních kapitolách, budiž řízeno těmito pravidly: *Sub Divino Officio corporis status sit rectus, manus sint compositae, non incurva, sed recta sit sessio, incessus sit gravis, inclinationes sint profundae. Omnes simul incipiant, simul in medio versus respirent sive pausent ac simul finiant, sitque pausa notabilis. Versum suum unus chorus non incipiat, antequam alter absolvat suum, ac omnes syllabae perfecte eademque mensura sive aequae tractim proferantur, nec ullae absorbeantur. Recitantes neve festinent neve protrahant. Risus et fabulae et quaecumque dissolutiones a Divinis officiis prorsus arceantur.* (Vide *Stat. ord. praem. dist. 1. cap. 4.*) Což má platnost obecnou. Vnitřní zbožnost budiž provázena spořádaným hlasitým recitováním, aby poslouchající nebyli pohoršeni a nesoudili o recitujících podle nespořádaného recitování. Považme jenom: Zdaž mohou kněži nepěkně, nespořádaně recitovati slovo Boží ve jménu Církve svaté u přítomnosti Boha nejsvětějšího, s Nímž rozmlouvají, před lidmi poslouchajícími a zdravě soudícími? Co říká profesor latiny, když mu žák Cicerona špatně čte? Jak se mluví ke králi pozemskému a jak ke Králi všech králů?

Modlitba citová jest povznesení duše k Bohu pomocí citů srdce a výkonů vůle. I rozum tu působí, než rozvaha není vyvinuta, zvláště na začátku; vůle má hlavní úlohu dychtíc působením milosti Boží po Bohu, aby Mu projevila svou lásku a oddala se celá Jeho vůli. Této modlitby jsou schopny duše i nejprostší; pouhé připomenutí dokonalostí Božích aneb některého tajemství víry stačí duši, jež udržuje v srdci nevyhaslý žár lásky, aby vyvolala posvátné city, jež se projevují obyčejně střelnými modlitbami. Dále směřuje modlitba citová přímo k roznícení lásky Boží; poněvadž pak láska spojuje duši s Bohem, dává jí velikou sílu a obohacuje ji zásluhami. Kromě toho probouzí modlitba citová vroucí touhu shodovati se vždy a všude s vůlí Boží, šířiti Jeho chválu atd.; proto slouží více k posvěcení duši než jiné druhy modlitby. Ke vzbuzení svatých citů velice pomáhá krátká úvaha o lásce Boží a časté modlitby střelné. Modlitba toužebná náleží k citovým. Než, při modlitbě citové varovati se má kněz bludů, zvláště quietismu, nečinnosti, samolibosti.

Modlitby neustálé, jakou Pán Ježíš odporoučí, jest knězi potřebí, jelikož jeho život jest stálý boj a nepřetržitá práce, jež vyžadují neustálé pomoci Boží, již zjednává modlitba. Než na zemi není možno modliti se neustále; to štěstí jest údělem svatých v nebi. Zde na zemi vyplníme rozkaz Spasitelův cítíce neustálou potřebu a jakoby hlad modlitby, toužíce po Bohu, jehož milujeme, za druhé chodíce v přítomnosti Boží a činíce všecko ke slávě Boží a za třetí modlíce se tenkrát, když potřeba vyžaduje a jest vhodný čas. Život svatých byl a jest ustavičnou modlitbou, protože stálou touhou po Bohu.

Modlitby se dále rozeznávají soukromé a veřejné. Obojí koná kněz.

Některé modlitby soukromé buďtež zde pro kněze uvedeny:

Ať nezapomíná kněz na modlitby ranní a večerní se zpytováním svědomí.

Modlitbou důležitou jest vzbuzování tří Božských ctností, lítosti a předsevzetí. Ve víře přesně katolické, římsko-katolické má se kněz katolický utvrzovati, aby ani dost málo se neuchýlil od víry katolické, dobře věda, že rozkoly a kacířstva, příčiny mnohých zel a běd, pocházejí z pýchy, nevědomosti, neposlušnosti a nemravnosti kněží, kteří se nemodlili za zachování sebe ve víře katolické, kterou Bůh dává a zachovává z milosti, za kterou musíme prositi. Bůh račiž chrániti kněze před apostasií a atheismem, hroznými to věcmi. Kněz má víru svou přesně katolickou studiem a modlitbou rozmnožovati, prohloubiti a láskou oživovati.

Jinou modlitbou soukromou jest činění dobrého úmyslu: *ad maiorem Dei gloriam et ex amore Dei, ad salutem meam et proximi*. Dobrý úmysl vybavuje skutky naše z panství přirozenosti, aby je uvedl pod vládu milosti; vzdaluje činy špatné a lepšími činí ony činy, jež samy sebou dobrými jsou. Úmysl jest okem duše; dobrý úmysl činí skutek dobrým. Netoliko velikou cenu udílí skutku dobrému, který konáme, nýbrž také přidává k pokladu zásluh našich skutek dobrý, který sice nekonáme, ale který si přejeme vykonati. Avšak má-li býti úmysl dobrý účinný, musí býti přímý, aby duše při skutku svém přímo pohlížela k Bohu, směrem k milosti, ne k přirozenosti, ke kříži, ne k radosti, k nebi, ne k zemi, k Bohu, ne ke tvorům. Musí býti ryzí, abychom volali: Vše toliko pro Boha; musí býti vytrvalý až do smrti, abychom dosáhli koruny.

Dále rozeznávají se modlitby, jež kněz koná za sebe, za jiné živé a za duše v očistci. Prosí především za spasení naprosto, za dobra však časná relativně, t. j. pokud slouží ke spasení.

Posléze modlí se kněz konaje buď sám pro sebe anebo s lidem pobožnost, t. j. více různých, jednotně souvislých mod-

liteb. Pobožnosti, ze kterých nejlepší obsahuje breviř, jsou četné a rozmanité majíce za předmět Pána Boha anebo nebešfany, zvláště Pannu Marii, majíce za účel uctění, anebo děkovaní, anebo smíření, anebo dosažení různých dobrodiní a milostí, odpovídající duchu Církve Kristovy, jež nad nimi bdí, je prikazuje nebo dovoluje, čerpající látku z dogmatiky, morálky a dějin církevních. Pobožnosti k Pánu Bohu na sobě přestávají, pobožnosti ke svatým dějí se k vůli Pánu Bohu a pro Pána Boha a mají svou cenu a moc ze zásluh Pána Ježíše ukřižovaného. Pobožnosti knězovy byly by jalovy a ničemny, kdyby jich nekonal dobře, t. j. s myslí sebranou a s pomocí Boží, za kterou prositi musí, jelikož dobrá modlitba jest dar Boží, a kdyby se nesnažil následovati těch, kterým prokazuje pobožnost, nejprve nejsvětější Trojice, pak andělů a svatých, z nich však nejvíce Panny Marie, jež jest vzorem a patronkou kněží.

b) Co spojuje kněz s modlitbou?

Kněz v duchovní správě působící spojuje s modlitbou činnost pastýřskou. Má býti Marií i Martou, a proto s jedné strany věnovati tolik času modlitbě, kolik vyžaduje spása jeho duše a duší jiných, s druhé strany má býti pilen činnosti, i malé i velké, i duchovní i tělesné. Avšak nejednají všichni dle té zásady. Někteří majíce četné povinnosti zevnější rádi by od nich utekli, aby se mohli věnovati více nábožnosti; a tak znechucují si práci a padají do nedbalosti. Jiní opět kněži působíce příliš mnoho na venek zapomínají na modlitbu, anebo se modlí velmi málo; proto duch jejich slábne a mnoho věcí vykonávají nedokonale.

Proti těmto výstřednostem ukažme, že dobrý kněz si váží modlitby, jako prostředku posvěcovacího, že vyvinuje při tom činnost, kterou posvěcuje, a že zlá a neblahá je nedbalost, kterou zapomíná na modlitbu kněz, chtějící býti velice činným.

Dobrý kněz si váží modlitby jako prostředku posvěcovacího. Dobra, jež nám zjednávají modlitby, jsouce nadpřirozeného řádu, nad statky přirozenými třemi výhodami vynikají: po nich bažiti v modlitbě jest již velkým dobrem, po nich bažiti totéž jest, co jich nabýti a zvyšovati sladkost, kterou připravuje požívání jejich. Touha tato jest dobrem velikým, poněvadž jest velikou ctností, šlechetnou náklonností duše, jež Boha hledá a chce se s Ním spojití. Touha tato po dobrech duchovních nám je dává, poněvadž jest modlitbou účinnou: Bůh slyší již tužby samy. Touha tato zvyšuje sladkost, kterou připravuje požívání jejich. Ošklivíme si statků ostatních, jejichž nedostatečnosti nepoznáváme lépe, než když jich požíváme. Než, naopak čím více požíváme dober duchovních, tím více toužíme jich požívati. A tato dobra nám zjednává dobro svrchované, Bůh sám.

Kněz dobrý modliteb tak si váží, že je koná svědomitě a dokonale. Svědomitost odstraňuje všechny záminky, jimiž vlažnost nás chce zbaviti povinnosti modlitby. Snaha pilná nezanedbává nikterak přípravy k modlitbě kněžské ani vzdálenější ani blízké a činí ducha pozorným a srdce ucelivým.

Kněz dobrý však při své nábožnosti jest pamětliv činnosti pastýřské, s povoláním kněze a duchovního správce spojené, a posvěcuje ji, aby Bohu se líbila a se zdarem se potkala. Především snaží se býti ve stavu milosti Boží a ve sjednocenosti s Pánem Ježíšem skrze lásku. Pak má při své činnosti dobrou pohnutku a činí všechno z veliké lásky; stále pohnutku očišťuje a zdokonaluje myšlenkou o přítomnosti Boží a o zodpovědnosti při soudu. Dále všechno činí dobře, v náležitém čase a náležitým způsobem, vystříhaje se neladu, ukvapenosti a omrzlosti. Kromě toho povznáší mysl k Bohu při své činnosti a posléze vykonává každou činnost ve sjednocení se srdcem Ježíšovým, Jemuž všechno obětuje řídě se ve všem podle Ježíše.

Avšak zlá a neblahá jest nedbalost, kterou na modlitbu zapomíná kněz chtějící býti velice činným; činnost jeho není posvěcována, není Bohu milá, nesetká se s požehnáním Božím.

Uvažme příčiny jeho nedbalosti, kterou se vyhýbá modlitbě. Výmluvy plané a ničemné vyhledává, aby zakryl svou nedbalost: 1. Zaměstnání mnohonásobné. Říká: Poněvadž nemohu dostačiti všemu, dávám přednost tomu, co jest důležitější, před tím, co jest méně důležitě. Avšak co může býti důležitějšího pro mne, než spasiti svou duši, a pro bližního, než učiniti sebe schopným, abych jej spasil? Činím to i ono, když jsem modlitby pilen. 2. Nutnost studií. Říká: Musím studovati, nemohu se modliti. Má sice a musí kněz studovati; avšak nutnost knězova posvěcování sebe a bližního modlitbou jest větší. 3. Říká: Chci dobře činiti, nemohu se modliti. Avšak apoštolové také chtěli; zdaž proto zkrátili čas modlitby? A pak bez Spasitele nemůže kněz nic dobrého činiti, se Spasitelem se musí spojití, spojuje se však modlitbou.

Uvažme také zhoubné následky té nedbalosti. Kněz oddává se počátečné liknavosti, která jej přivede na kraj propasti. Špatné zásady, jež si činí, vzdalování se Boha, jehož od sebe zapuzuje, zaslepenost, která co den roste, jej rychle přivádějí ku vlažnosti dovršené, k úplné necitelnosti věcí spasitelných, ku pravé zatvrzlosti. Dále může říci lid knězi svěřený: Náš pan farář, náš pan kaplan sám se nemodlí; proč bychom se modlili my? Posléze, jak vyplňuje kněz čas po činnosti zbývající? Často hříchem anebo tretkami, věcmi pro kněze nedůstojnými, neúčinnými, když odmyslíme nutnou péči o zdraví a prospěšnou a slušnou zábavu.

c) Četba posvátná.

K obcování a rozmlouvání s Bohem, jež se děje v modlitbě s vroucností myšlením, cítěním, úmyslem a předsevzetím, velením, děkováním, usmiřováním a vyprošováním, přistupuje četba duchovní, asketická, obcování a rozmlouvání s Bohem méně vroucné, více rozum zaměřující, s menším hnutím srdce a svobodné vůle spojené, než se děje v modlitbě, a četba vědecká, při které převládá rozum, které však předchází a kterou končí modlitba. Ovšem také četbě asketické předchází a končí ji modlitba.

O nutnosti a prokazování obojí této četby byla již řeč, zvláště při „vzdělanosti posvátné“, jedné součásti svatosti kněžské.

d) Posvátné obcování kněží vespolečné.

Ke kněžskému posvěcování sebe přispívá velice posvátné obcování kněží vespolečné, jež jest 1. společné obcování a rozmlouvání s Bohem, jež jest 2. prosto všeho znesvěcujícího, nedůstojného, světáckého, sprostého, jež se děje 3. v posvátných spolcích kněží neřeholních, konferencích, kongregacích, bratrstvech, ve kterých se pěstuje vzdělanost posvátná, svatost mravní, horlivost apoštolská. Není dobře knězi neřeholnímu býti samotným. Spolky kněží neřeholních založili knězi neřeholní, na př. sv. Filip Nerejský, Olier, Eudes, Eymard, Holzhauser. Mocně působí odorační schůze, Mariánská kongregace kněží. Společné konání pobožností, při kterém jeden na druhého blaze působí dobrým příkladem, jest provázeno požehnáním Božím; svatost kněžská roste, vědomosti se šíří, horlivost se vzrůstá; lid takovým kněžím svěřený ve víře a mravnosti prospívá, nepřátelé Církve Kristovy podléhají. Ať tedy knězi se drží hesla: Spojenými silami.

F. Spojení s Bohem skrze milost Boží.

Až potud prošlo knězovo posvěcování sebe, jež má svůj základ v sebranosti mysli a přítomnosti Boží a jest podmíněno milostí Boží skutkovou a spolupůsobením knězovým, drahou očištnou, via purgativa, na které počalo unikáním hříchu a bojem proti nepřítelům svatosti; prošlo také dále drahou osvícení, via illuminativa, na které kněz obcoval a rozmlouval s Bohem v modlitbě, s činností spojené (vita ex contemplativa et activa mixta), v četbě posvátné a v posvátném obcování kněží vespolečném. Nyní nastává pro knězovo posvěcování sebe třetí dráha, via unitiva, na které dochází svého vrcholu, spojení s Bohem, jež se děje udělením, vlitím milosti Boží ospravedlňující a posvěcující, habi-

tualní čili držebné. Tato milost jest nadpřirozená jakost od Boha duši vetkvělá, která duši Bohu milou činí a účastenství člověku poskytuje na přirozenosti Boží, jakož i důstojnost dítěte, přítele Božího a dědice království nebeského, která posléze člověka uschopňuje, aby slávu nebeskou si zasloužil a rozmnožil. Této milosti má si kněz vysoce vážiti, jako pokladu nejdražšího, a jí sobě zjednávatí.

Tuto milost ospravedlňující a posvěcující darem obdržel kněz na křtu svatém bez vlastních zásluh, pro zásluhy Pána Ježíše; hříchem ztracené opět nabýval sv. zpovědí a jí sv. přijímáním rozmnožoval; sv. biřmováním byla mu od Ducha svatého nová milost posvěcující vlita, aby byl statečným bojovníkem Kristovým; posléze při svěcení na kněžství byla mu zvláštní milost posvěcující udělena, aby byl knězem a tím dobrým. Přes to všecko může se dopustiti a také bohužel se dopouští kněz hříchu smrtelného, který spojení s Bohem ruší a milosti posvěcující jej zbavuje. Může-li tedy kněz, jenž má býti v milosti Boží jako křesťan a což více, jako kněz, býti v nemilosti u Boha? A také hříchu všedního, dobrovolně a se zalíbením konaného, má býti prost. Kterak může kněz podnikati úkony svého povolání, jež vyžadují od něho, aby byl svatým, je-li hříchem znesvěcen? Proto má kněz často choditi k svaté zpovědi. Má vysoko ceniti svatou zpověď nejen pro jiné, než také pro sebe; má za ni vroucně děkovati a často dobře z ní kořistiti jsa pobádán těmito pohnutkami:

Jsa křesťanem, vůdcem a vzorem křesťanů, má pečovati, aby byl bez hříchu, konáním sv. zpovědi častým. Jsa ve stavu kněžském, svatém, povolán jest k věcem svatým, zvláště ke sloužení Nejsvětější Oběti, která vyžaduje nevinnost právě andělskou. Sněm Tridentický nařizuje, aby k té oběti přistupoval maxima interiori cordis munditia et puritate; a k zachování této vnitřní čistoty nejlépe slouží častá a dobrá zpověď, která mimo to množí zásluhy kněze a posunuje ho na cestě k dokonalosti. Dále k časté dobré zpovědi mají kněze nakloniti potřeby jeho duše; jest on člověkem chorým, který denně klesá a rány odnáší, byť i lehké, tož aspoň časté; proto jest povinen užívati léku, časté zpovědi, aby rány se nerozjitřily. Kromě toho podlehá snadno, jsa sám velice slabým, té neb oné žádosti; proto jest mu nutně potřebí nadpřirozené pomoci, kterou mu poskytuje častá zpověď. Posléze oslabuje odkládání zpovědi duši a posiluje její nepřátele, tak že se páší mnohé nevěrnosti. Jestli však kněz zřídka se zpovídá, vydává se v nebezpečenství, že jej ta neb ona žádost přemůže. Proto denně se zpovídali někteří svatí biskupové a kněží jako sv. Karel Boromejský, sv. František Saleský, blahoslavený Česlav, papež Klement VIII. a jiní.

A tak se dostává od narození knězi hojných darů a prostředků ku posvěcování sebe; milosti pak skutkové, rozum osvěcující a vůli posilující, ku spasitelným činům nutně potřebné, jako milost posvěcující připravují, tak ji provázejí. Má věru kněz vroucně děkovati za patero sv. svátostí; šestá na něj čeká před smrtí; sedmá jest mu odepřena, jelikož jest právem zavázán celibátem, stavu kněžskému přiměřeným, jeho důstojnost a působnost povznášejícím a ku větší svatosti přispívajícím.

Než, netoliko sám přijímá kněz sv. svátostí, aby milostí posvěcující s Bohem se spojil a své posvěcení dovršil, nýbrž je také jiným rozdává jako pomocník Boží a prostředník mezi Bohem a lidem knězi svěřeným. Jak vysoká, podivuhodná to důstojnost! Jak velikým dobrodincem jest kněz lidu svému! Než, jakkoli sv. svátostí, jsouce od Pána Ježíše ustanoveny jako prostředky Jeho působnosti, kterou zásluhy Jeho, smrtí získané, člověku ke spasení a posvěcení se přivlastňují, a majíce od Něho tu moc posvěcovací, působí ex opere operato, přece se přikazuje knězi přísně, aby, udíleje sv. svátostí zachovával přesně a bedlivě předpisy Církve sv., aby úmysl Církve sv. činil úmyslem svým jsa jejím služebníkem, aby byl bedliv své svatosti, aby byl toho úřadu důstojného a spasitelného hoden. Tak mu zjedná udílení sv. svátostí jiným mnoho zásluh u Pána Boha.

Než, málem bychom zapomněli na zřídlo zásluh Kristových, jež se přivlastňují člověku milostí posvěcující, udílením sv. svátostí, totiž na smrt Kristovu a na to, co činí kněze knězem, na oběť, kterou kněz při mši sv. přináší, a kterou jest podmíněna Svátost Oltářní, nejsvětější ze všech svátostí, střed, ke kterému směřují všechny svátosti a veškerý život Církve svaté, lidu právě křesťanského.

Uvažujme Nejsvětější Svátost a oběť mše svaté.

Nejsvětější svátost jest korunou tajemstev a skutků Božích; neboť jest doplněním té lásky, kterou Pán Ježíš prokázal nám v tajemství vtělení, ve svém životě pozemském, ve své smrti a v založení své Církve. Nejsvětější Svátost jest dar Nejsvětější Trojice, ale ne bez prostřednictví Panny Marie, jelikož tělo a krev Pána Ježíše, v Nejsvětější Svátosti obsažené, jest tělo a krev, jež obdržel Syn Boží od Panny Marie; proto jako jest Syn Boží člověkem a tudíž naším bratrem, tak jest Panna Maria Bohorodičkou a naší matkou, což také s kříže bylo ohlášeno. Za to děkuje kněz Bohu a Marii. Jako skrze Marii přišel Pán Ježíš k celému lidstvu a přichází stále do každé duše, tak skrze ni máme jíti k Ježíšovi, jelikož jest Maria prostřednice naše u Syna a rozdělovatelka milostí Božích. Proto ji kněz miluje, ctí, ji poslouchá a plní vůli jejího Syna. Dále, davši tělo a krev Synu Božímu přičinila se Maria o vykonání oběti kříže a o ustano-

vení Nejsvětější Svátosti; neboť totéž tělo, jež Maria porodila, bylo přibito na kříž a obětuje se na oltářích a podává se ve sv. přijímání za pokrm duší lidských. Proto ctí a vzývá kněz Marii, aby její pomocí hodně obětoval a přijímal Pána Ježíše.

Tento bezprostředný dar Nejsvětější Trojice a prostředný dar Panny Marie, sv. Eucharistie, s obětí na oltáři a na kříži souvislá, byla předpověděna ve Starém Zákoně proroctvími a předobrazeními, pak v Novém Zákoně od Pána Ježíše přislíbena a při poslední večeři zároveň s viditelným kněžstvím ustanovena, jehož členové by konali až do konce věkův nekrvavou obětí mše sv., jakou konal Pán Ježíš ve večeřadle před obětí křížovou, by konsekrovali, by Jeho tělem a krví sytili jak sebe, tak i věřící toho hodné, aby každé přijímání Svátosti Oltářní bylo památkou smrti Ježíšovy. A proč ustanovil Pán Ježíš tuto svátost, ve které jest On nejvyšším knězem a nejsvětější žertvou, a ve které kněz člověk s Ním tu obětí koná jako prostředník? Aby oslavoval Otce nebeského a dokonával dílo spasení duší, aby zůstavil památku své lásky a zvláště svého umučení a smrti, aby dal Církvi své obětí největší a nejúčinnější, aby byl duším pokrmem nebeským. Veliká jest důstojnost kněze člověka, v jehož ruce Pán přijímá poznovu tělo, jako kdysi v lůně Panny. Než, s druhé strany jak velice tíží kněze povinnost vděčnosti, jak svatý má býti jeho život! Proto prosí kněz Pannu Marii, aby mu vyžádala milost posvěcující, s kterou chce spolupůsobiti.

Nechce-li kněz mši sv. se prohřešiti, chce-li ji důstojně sloužiti ku posvěcení svému a lidu, musí k oltáři přistoupiti a mši sv. sloužiti s vírou, nadějí, láskou, kterou provází lítost s předsevzetím, a úctou vnitřnou i zevnější. To vše od kněze žádá Pán Ježíš v Nejsvětější Svátosti. Běda knězi, jenž toho všeho prázden jest; podkopává náboženství v jeho části podstatné, jak ihned uslyšíme.

Obětí, pocházející ze zjevení Božího, jest podstatnou částí náboženství, což dokazují také národové pohanští, kteří ji ovšem znetvořili. Ve Starém Zákoně určil Bůh skrze Mojžíše řád obětí a ustanovil viditelné kněžstvo, než, zároveň oznámil skrze proroky, že ty obětí jednou přestanou a že přijde velekněz, jenž svou smrtí dosti učiní spravedlnosti Boží za hříchy lidstva, že stane se za ně obětí. Než, poněvadž lidstvo i po vykoupení potřebuje obětí a kněžstva, slíbil Bůh skrze proroky, že po celé zemi a po všechny věky bude se konati obětí jedna, nejčistší a nejsvětější, že přijde velekněz, jenž bude obětovati dle řádu Melchisedechova a že zůstaví viditelné kněžstvo, jež bude trvati do konce věků. I přišel velekněz, Pán Ježíš, který sebe sama obětoval na kříži za hříchy lidstva, Bůh-člověk, který zrušil obětí Starého Zákonu a kněžstvo podle řádu Aaronova.

Než, bez oběti a bez kněžstva nemohl býti Nový Zákon, Církev Kristova, jelikož duchovní potřeby lidstva jsou stále tytéž, jaké byly a jsou u pohanů a byly ve Starém Zákoně. Proto stal se Pán Ježíš zároveň veleknězem podle řádu Melchisedechova a spolu s kněžstvem viditelným ustanovil při poslední večeři oběť, jejímž předobrazem byla oběť krále salemského, kterou Ježíš sám vykonal a kterou dále konati po všechny věky rozkázal apoštolům a v nich biskupům a kněžím. Mocí tedy Boží a z vůle Boží obětuje kněz Krista s Kristem, či Kristus sebe skrze kněze, jenž není toliko nástrojem, než, také poslem, zástupcem a spoluobětí Kristovým, a jenž obětovaného Krista samého také požívá, což vyžaduje pojem oběti. A kterak se koná oběť sama? Na kříži byla úplná a zjevná, jelikož tam vylila se všechna krev a duše oddělila se od těla, tak že smrt byla skutečná; na oltáři jest smrt Pána Ježíše mystická a představuje se tím, že kněz konsekruje dříve chléb, pak víno. Je tedy oběť na oltáři táže, jaká na kříži; avšak ona jest nekrvavá, tato krvavá, ona mystická, tato reálná, materiálná.

Kéž nikdy se neprohřeší kněz obětí oltářní! Kéž nikdy se nedopustí mystického zločinu na Synu Božím! Kéž nikdy nepodkopává náboženství Kristovo v jeho části podstatné. Aby tohoto zločinu nikdy se nedopustil, ať uvažuje:

1. Kolik zločinů v jedné mši svatokrádežné a jaké zločiny jsou páchany. Sv. Alfons de Liguori odpovídá: *Indigne conficit, indigne sumit, indigne ministrat indigno.* O velikosti všech zločinů těchto čteme u sv. Otců slova ohromující: *Qui indigne abutuntur communionem mysterii, quantum in ipsis est, interimunt, quem adorant. — Gravius peccant offerentes indigne Christum regnantem in coelis, quam qui eum crucifixerunt ambulantes in terris. — Nemo deterius peccat, quam sacerdos, qui indigne celebrat.*

2. Ať uvažuje okolnosti, jež zločin mše svatokrádežné provázejí. Kdo jest, jenž jej páše? Člověk, jemuž Spasitel svěřil tělo Svě, aby je opatroval. Kdo jest předmětem toho útoku? Osoba Ježíše Krista sama, netoliko Jeho jméno nejsvětější aneb obraz. Na jakém místě, v jaké době, jakým skutkem jej páše? Zda nelze tu říci: *Unus ex vobis diabolus est?* Obětník nehodný ze sakristie vychází; kam jde? Pozoruj, co chce činiti, slyš, co chce mluvíti, nezapomeň, čím jest. Ó Bože, odvráť od Svě Církeve neštěstí tak hrozné!

3. Ať uvažuje, že žádný zločin jiný takovou přísností nebývá obyčejně trestán za živobytí, při smrti, na věčnosti. Tento zločin výčitky potlačuje, které jsou milostí tak vzácnou pro hříšníka. Působí zaslepenost hlubokou. Dábel, jenž do Jidáše nového

vstoupil, v něm den co den upevňuje svou vládu. Jaký to život, jaká to smrt, jaké procitnutí před soudnou stolicí Boží! *Judicium sibi manducat et bibit.*

4. Ať uvažuje, jakých prostředků máme užívat, abychom se uchránili zločinu tak hrozného, takovými tresty stíhaného. Svědomí budiž velice jemné ve věcech lásky, obětavosti a čistoty. Trojí radu nejvýše důležitou zachovávejme: 1. Varujme se, aby srdce naše se nezmámilo, aby nechtělo slyšeti výčitek svědomí; není více vinen, kdo se pokořil před Bohem. 2. Nepřemlouvejme se klamně, že nutno jest přistoupiti k oltáři, že není možno jíti ke sv. zpovědi. 3. Jestliže jsme již klesli do hluboké propasti, důvěřujme ještě v nesmírnou dobrotu Spasitelovu.

5. Ať uvažuje, jak veliká, svatá a užitečná oběť jest mše sv. Či snad by byl tak nesvědomitým, že by chtěl lidstvo zbaviti hříšným sloužením mše sv. užitku nesmírného, jenž záleží ve zvěčnění lásky Ježíšovy, obnovení oběti kříže a přivlastnění nám těch zásluh spasitelných, jež Kristus Pán smrtí svou na kříži nám zjednal? Věru, cenu má nesmírnou pro kněze obětujícího a pro lid mše sv., jsouc obětí chvály, vděčnosti, smíru a prosby.

Kterážto cena kněze pobádá, aby k oltáři přistupoval a mši sv. sloužil s čistým svědomím, s živou vírou a vroucí láskou, s pokorou, uctivostí a pozorností, aby po mši sv. díky vzdal, že mši sv. sloužil.

Kněz svou lásku k Pánu Ježíši na oltáři obětovanému odnáší také k Pánu Ježíši v čistotném, ozdobném a pečlivě opatrovaném svatostánku ukrytému. Proto Jej navštěvuje, aby Jej velebil, Jemu děkoval, Jej usmiřoval a za milosti prosil. A dobře činí, že k Němu se utíká. Neboť Ježíš Kristus v Nejsvětější Svátosti jest 1. naším prostředníkem, naším otcem, naší matkou, 2. jest naším lékařem a utěшитelem, 3. jest naším živitelem a naším pokrmem, 4. naším pomocníkem a naší pomocí, 5. naším ženicem a naším přítelem, 6. naším pastýřem a vůdcem, 7. naším mistrem učícím nás modlitbě, chudobě, odříkavosti, trpělivosti, pokoře, tichosti, poslušnosti, lásce k Bohu a bližnímu, životu čistému a Bohu plně oddanému, 8. připomínatelem a obnovitelem svého mučení a smrti na kříži, svého zmrtvýchvstání a nanebevstoupení, 9. jest králem Církve vítězné, bojující a trpící.

Tak dovršuje se dokonale knězovo posvěcování sebe šestým prostředkem, jenž zní: Spojení s Bohem skrze milost Boží.

Kněz dochází svatosti kněžské, jež odpovídá důstojnosti kněžské.

Nyní slyšme, jakými ctnostmi se projevuje svatost knězova.

7. Ctnosti dobrého kněze.

Dobrý kněz, jenž k dosažení svatosti užívá prostředků posvěcovacích následuje Pána Ježíše, Pannu Marii a svaté kněze, osvojuje si jejich ctnosti. Jeho ctnosti jsou nejprve čerpány

a) z následování Pána Ježíše.

Pokora.

Pán Ježíš dokonalým jest vzorem pokory ve Svém vtělení a po celou dobu Svého života skrytého, veřejného, mukám a smrti věnovaného, jakož i eucharistického. Nic není výbornějšího nad pokoru, je-li o sobě uvažována; neboť jest ona pravda ne tak spekulativná, iako praktická, která přechází z rozumu do srdce; jest ona dále spravedlnost, jež dává Bohu a člověku, co náleží Bohu a co člověku; jest ona veškerým náboženstvím učedníka Ježíšova, tak že slovatný profesor universitní, konvertita dr. Albert von Ruville nazývá ve svém spise „Das Zeichen des echten Ringes“ pravou pokoru známkou pravého náboženství a ji nalézá toliko v náboženství Kristově. Také uvažujeme-li ovoce pokory: milost Boží, pokoj s Bohem, s bližním, s sebou samým, slávu věčnou a též časnou, nic není výbornějšího nad pokoru. Dobrý kněz uznává, že pokory jest jemu nezbytně potřebí, aby mohl slávu Boží množiti a s užitkem pracovati ku spáse bližního, aby mohl sebe sama spasiti; uznává, že nic není vznešenějšího a většího, nutnějšího, výhodnějšího, spravedlivějšího, rozumnějšího nad pokoru a proto ji také prokazuje podle příkladu Pána Ježíše, Panny Marie a svatých kněží.

Čistota panická.

Pán Ježíš čistotu panickou miloval, jsa sám čistým panicem, jsa synem panny, jsa ženichem panen. Také dobrý kněz, k celibátu zákonem zavázaný, miluje čistotu panickou, čistotu těla a srdce a utvrzuje se v této ctnosti její výtečností, její krásou, obrazem a počátkem života nebeského, rovností k duchům nebeským, ano i povýšeností nad ně, povznášením k Bohu, úctou a vážností lidu k čistotnému, velebením čistoty svatými Otcí. Dobrého kněze pobádají k čistotě panické mocné důvody: 1. závazek v den svěcení na podjáhna učiněný, 2. názvy knězi dané: anděl Hospodina zástupův, otec Kristův, matka Kristova, zástupce, poslanec, místopřítel Kristův, Boha samého, druhý Kristus, 3. výkony, jež knězi jest prokazovati u oltáře. Illius solius est offerre

sacrificium, qui indesinenti et perpetuae se devoverit castitati. Oběť chvály a modlitba veřejná, kterou kněz koná, vyžadují od něho čistotu. Plodnost kněze Bohu dítky duchovní dávajícího má se podobati plodnosti Panny Marie čistotné. Posléze zvěstování slova Božího a udělování sv. svátosti ukládají knězi za povinnost čistotu panickou. Aby kněz čistotu panickou zachovával, pomáhají mu tři strážkyně: pokora, bdělost, velkomyslnost.

Od čistoty panické různé se:

Čistota duše.

Duše kněze dobrého, aby se podobala duši Pána Ježíše, jest čistá v témže stupni, v jakém jsou čisty mysl a srdce. Čistota mysli jest nedokonalá, stačí-li knězi nic hříšného netrpěti v mysli své; jest dokonalá, netrpí-li kněz v mysli nic, než dobré myšlenky. Také myšlenky neužitečné má z mysli zaháněti. Má-li býti srdce čisté, musí býti kněz netoliko zbaven lásky ke tvorům nedovolené, nýbrž musí též lásku dovolenou anebo povinovanou tak pořádati, aby Boha miloval ve všem. Této čistoty nedosáhne, nebude-li pečovati, aby v sobě potlačoval všelikou sebelásku nezřízenou. Tuto čistotu mysli a srdce, jejíž vzor shledává kněz u Pána Ježíše, Panny Marie a svatých kněží, vyžaduje služba, kterou kněz koná u oltáře, a odmění Pán Ježíš patřením na Boha: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Chudoba.

Není chudoba kněze neřeholního taková, jaká kněze řeholního. Nicméně dává Pán Ježíš v době narození a po celý svůj život svou chudobou knězi dobrý příklad.

Chudoba Pána Ježíše jest při tajemném Jeho narození z Panny Marie největší, provázená utrpením a pokořením, prostě dobrovolná. A přece Jeho plénky chudobné, Jeho jesle jsou tím, co nás spasí. Náruživost po majetku, jež za sebou vleče všechny náruživosti, byla smrtelnou nemocí, ze které jsme mohli býti vyhojeni jenom příkladem Boha-člověka. Tohoto příkladu následoval kněz jsa tonsurou do stavu duchovního přijímán od Církve, jež jej k chudobě nabádá, aby mu byl Bůh, neomezený pán celého světa, výborným podílem a jediným podílem. Zároveň si umínil kněz nemíti žádné náklonnosti ke statkům pozemským, nevyhledávati těch, jichž nemá, opouštěti ty, jež má, neželeti ztráty těch, jichž již nemá.

Této chudoby duch jest knězi pramenem blaženosti časné, duchovní a věčné, jest pramenem požehnání, jeho práce pastýřské úrodnějšího.

Ctnost mrtvení sebe.

Pán Ježíš obřezáním, ke kterému nebyl zavázán zákonem, dal na jevo lásku k utrpení a dal příklad dokonalého mrtvení sebe. Kdežto mrtvení vnitřné znamená panství nad duší, nad jejími tužbami, spravuje mrtvení zevnější užívání smyslů a jest buď záporné, tělu rozkoš odpirající, buď kladné, útrapu ukládající tělu. Mrtvení zevnější žádá, aby kněz přirozenost nezřízenou potlačoval, ale ji neničil, aby podle vůle Boží dbal jejího práva, ale taktéž podle vůle Boží nelichotil její náklonnosti nezřízené. Mrtvení zevnější jest uloženo každému křesťanu, aby vládl duch nad tělem, aby jeho život podobal se Pánu Ježíši, jehož život byl ustavičným mrtvením. Znamenité účinky doporučují mrtvení zevnější rozumně podle víry pěstované. Mnohem nutnějším jest pro kněze, jenž má Pána Ježíše dokonaleji následovati.

Obětavost a věrné plnění přikázání Božích a církevních.

Při obětování Pána Ježíše uvažuje kněz oběti, ke kterým Marii pobádá Ježíš, a oběti, jež sám sobě ukládá Ježíš, a umiňuje si, že velkomyslně bude přináseti oběti, jež Bůh od něho žádá.

Při obětování Pána Ježíše v chrámě pozoruje kněz, že Pán Ježíš a Panna Maria plní z dobrých příčin přikázání Boží, ač nebyli jím vázáni, a umiňuje si, že věrně bude zachovávatí přikázání Páně, byť i zdála se sebe nepatrnějšími, že je bude z dobrých příčin zachovávatí, byť i sebe méně zdála se jej zavazovati, a že bude míti rubriky a obřady liturgické v uctivosti, že je bude zachovávatí a lidu vykládati.

Úcta k prozřetelnosti Boží.

Při útěku Pána Ježíše do Egypta uvažuje kněz, v jak krásném světle se jeví prozřetelnost Boží při odchodu, bydlení v Egyptě a návratu do Nazaretu, a umiňuje si, že v každé věci bude prozřetelnost Boží uznávati, jí se podrobovatí a jí důvěřovati, že jí bude úcty zjednávatí a jí se prokazovati nástrojem hodným.

Obětování náklonnosti přirozené a milé.

Příklad Pána Ježíše, opouštějícího své rodiče podle vůle Boží, pohnutkou jest mocnou, abychom Bohu obětovali své náklonnosti nejmilejší. Druhou pohnutkou je to, co doufatí můžeme za takovou oběť. Třetí pohnutkou je to, čím se nám vyhrožuje, vzpíráme-li se tu oběť učiniti. Kéž tu následuje kněz Pána Ježíše!

Život skrytý.

Tajemství života skrytého, který Pán Ježíš trávil v Nazaretě, zbavuje kněze nemoci ze všech nejnebezpečnější, ve které baží po úctě a lásce tvorů, a jest jemu pramenem hojné útěchy. Pán Ježíš jemu hlásá: „Ania nesciri et pro nihilo reputari. Tvá dokonalost, o knězi, velikost a pravá blaženost nezáleží v tom, abys sobě zjednával úcty a lásky tvorů, nýbrž jediné v tom, abys plnil vůli Boží. Přej si raději byti červem zemským, jestliže jest taková vůle Boží, než býti serafem proti vůli Boží.“

Poslušnost.

Kněz uvažuje o Pánu Ježíši krátká sice, avšak významná slova: Et erat subditus illis. Miloval Pán Ježíš poslušnost. Jakmile na svět vstoupil, vydal se Otci svému za oběť, aby Jej ctil svou oddaností; mluvil o své poslušnosti k rozkazům Otce svého; ujišťoval, že nepřišel s nebes, leč aby poslouchal; pokládá poslušnost za kamínek zkušební, kterým lze poznati pravou svatost, za jisté rukojemství, že vstoupíme do života věčného.

Cvičí-li se tedy kněz touto ctností, bude jej Pán Ježíš milovati, jako by byl Jeho bratrem, sestrou, matkou; všechny Jeho milosti budou jemu náležeti.

Kněz dále uvažuje, kterak Pán Ježíš poslušnost prokazoval a ještě prokazuje. Veškerý život Jeho pozemský záležel v neustálém prokazování poslušnosti. Podrobil se Otci nebeskému, Marii, Josefu, svým soudcům nespravedlivým, svým katanům, zákonům přírodním a starozákonným, lidem nešlechtným. Poslušen jest v Nejsvětější Svátosti konsekrujícího kněze i dobrého i špatného.

O knězi, můžeš-li tento vzor pozorovati, abys poslušnosti sám nedbal?

Jsou zvláště tři příčiny, pro které dobrý kněz po příkladu Pána Ježíše poslušen jest: pečlivost o slávu Boží horlivá, prospěch Církve, podmíněný úctou k auktoritě, závazek, při svěcení na kněžství učiněný. Každá přípověď zavazuje, zvláště je-li učiněna přípověď způsobem slavným a posvátným po zdravé úvaze. Představme si, jako bychom byli svěcení: Promittis? Promitto. Otázka jasná, odpověď určitá: Poslušnost a úctu. Ovšem se míní poslušnost kanonická, jež se liší od řeholní a poddanské.

Proto jest dobrý kněz podroben svému biskupu nechtěje býti jedním ze světáků, kteří za naší doby zavrhuji všelikou auktoritu i náboženskou i občanskou podkopávajíce společnost lidskou.

Ve své poslušnosti nábožné i synovské, ochotné i svaté, všeobecné jest dobrý kněz utvrzován jejím ovocem: poklidem duševním, posvěcením vlastním, účinnou horlivostí.

Ctnost pokroku ve svatosti.

Kněze mocně dojímají slova Písma sv.: *Jesus proficiebat coram Deo — svatostí vniternou — et hominibus — svatostí zevnější.* Neboť pokrok kněze dobrého ve svatosti vniterné má býti neustálý. Zákon, který všem uložil Ježíš Kristus: *Estote perfecti, sicut et Pater vester caelestis perfectus est,* právě tak se vztahuje ke kněžím, jako ku prostým křesťanům. Kdo tedy povolán jsa ke stavu kněžskému nemíří ustavičně k ctnosti vyšší, dopouští se viny. Má-li svatost spravedlivého vždy růsti: *Iustorum semita procedit et crescit,* zdaž méně se žádati bude od toho, jenž spravedlivých jest vůdcem a vzorem?

Než, také ve svatosti zevnější má kněz pokračovati. Neboť Pán Ježíš čím dále, tím více na jevo dával poklad moudrosti a svatosti, který byl v NĚm; podle Jeho příkladu prospívá ustavičně kněz dobrý, an vzdělává lid svým zevnějším životem svatým, jenž jest výsledkem svatosti vniterné. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.*

Ctnost horlivosti pastýřské.

I. Ctnost dobrého příkladu.

Tato ctnost se zakládá na Pánu Ježíši, jenž sám byl od Otce nebeského poslán a od něhož pochází vše, co náleží ke službě pastýřské: povolání, poslání a výsledek: *Sicut misit me Pater meus, ita et ego mitto vos. Ego elegi vos et posui vos, ut eatis et fructum afferatis.* Bůh volá služebníky své, Bůh je posílá a určuje jim, kam by šli, Bůh požehnání dává pracím jejich. Co platilo o apoštolech, to platilo, platí a platiti bude o kněžích.

Kněz uznává tuto závislost na Pánu Ježíši a jest Jeho věrným služebníkem. Jest však také služebníkem lidu, k němuž jest poslán a jemuž slouží ochotně a s radostí: *servus servorum.* První, nutná a velice působivá služba jeho záleží v dobrém příkladě, který dává lidu.

II. Ctnost činnosti pastýřské.

Pán Ježíš svým životem dokazuje knězi, že činnost jest podstatou horlivosti kněžské, pastýřské. O horlivosti platí totéž,

co o lásce, jež jest jí základem: Kde jest láska, tu jest i horlivost. Písmo sv. nám ji představuje jako oheň, ze všech živlů nejčinnější, jenž odpočinku nezná. Jakým zápalem planula horlivost Pána Ježíše! A kněz, služebník Kristův a služebník lidu, mohl by býti lenivým? A jakými skutky projevuje se činnost horlivosti kněžské? Kněz právě horlivý ve všem náleží všechněm. Nic neuniká jeho lásce činné: nepravostem brání anebo je potírá, ctnostem vzniku dává anebo je vytváří; pečuje o chrám, služby Boží dobře koná a nábožně, dojmavě poučuje, jiným sloužiti se snaží, svátosti a svátostiny rozdává, pobožnosti řídí, spolků katolických jest pilen, žádného prostředku nezanedbává. Svou horlivost jiným vštěpuje a užitek čerpá veliký ze společného apoštolátu. Náleží všem; chce, aby mohl říci se sv. Pavlem: Omnibus omnia factus sum, ut omnes faciam salvos. Je-li nestranná horlivost jeho, jest i řádně vedena; větší soustrast prokazuje, kde vidí bídu větší.

A tuto činnost, směřující k větší slávě Boží a ku spáse duší, čerpá kněz z následování Pána Ježíše.

III. Ctnost tichosti kněze horlivého.

V horské řeči učí Pán Ježíš kněze tichosti, klada pokoru na první místo blahoslavenstva, na druhé tichost, kterou od pokory nelze odloučiti. Žádný článek zákona není častěji a důrazněji odporučován: Discite a me, quia mitis sum. Není učedníkem Kristovým, kdo nemá ctnosti tichosti. Ale obzvláště Svým služebníkům, kněžím, ji ukládá za povinnost a dává jim po celý svůj život, i ve své smrti krásný příklad Svou dokonalou, právě božskou tichostí. Ó jak jest tichým na oltáři, na stole posvátném, v srdcích našich.

Proto si kněz přisvojuje tichost, kterou jest povinen službě své a sobě samému, která mu moc udílí nad jeho vlastním srdcem, nad srdcem jeho svěřenců a nad srdcem Boha samého.

IV. Ctnost opatrnosti kněze horlivého.

Podle příkladu Pána Ježíše jest opatrnost kněze právě horlivého shovívavostí bez slabosti, správností bez pedantství, pevností bez svéhlavosti. S opatrností spojuje kněz právě apoštolský prostotu podle slov Pána Ježíše: Estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae. Kněz apoštolský prostým jest při své opatrnosti, jelikož jednu má toliko hlavní myšlenku, jejížto jediným předmětem jest Bůh, a má jednu toliko hlavní žádost, aby plněna byla vůle Boží; on není dvojakým, není pokrytcem, jest podoben pacholeti. Jest však také opatrným při své prostotě,

maje se na pozoru před záchvaty horlivosti neopatrné; uvažuje dříve, než jedná; čeká na prozřetelnost Boží, neurychluje krok její. Bez opatrnosti stává se horlivost chybou.

V. Ctnost stálosti kněze horlivého.

Stálost, jejíž vzorem jest Pán Ježíš, nemají odpory podvrátiti, nýbrž spíše ji mají utvrditi. Velkou překážkou stálosti kněze horlivého jest ochablost, jež pro své účinky jest záhubná, pro své příčiny opovržení zasluhuje a pro své výmluvy jest nerozumná.

VI. Ctnost kněze horlivého kazatelská.

Kněz slovo Boží kázající podle příkladu Pána Ježíše koná službu ve svém původu, ve svém cíli a ve své působnosti božskou. Je to povinnost velmi důležitá a dalekého dosahu. Kněz kazatel, jemuž pro kázání určuje látku Pán Ježíš, jest mužem modlitby a rozjímání, jak dokazuje Písmo svaté, tradice, zkušenost všech dobrých kazatelů a povaha kázání křesťansko-katolického sama. Kněz dobrý nezapomíná na přípravu ke kázání. Kdo se táže, je-li tato příprava nutná, táže se, je-li dovoleno pokoušeti Boha, nemíti úcty k slovu Jeho a ničiti službu, na níž veškeré náboženství spočívá. Nepřipravuje-li se kněz čtením Písma svatého, studováním dogmatiky a morálky, jakož i čtením dobrých kzeb a studováním posvátného řečnictví, nedostojí správnosti, určitosti a půvabnosti. Týž zákon, jenž mu ukládá kázati, ukládá mu kázati patřičně a prospěšně. Příprava tato záleží v tom, aby kněz studoval, o čem kázati chce, aby se ocitl v těch stavech, jaké žádá Bůh, aby se stal nástrojem Jeho milosrdenství. Kázání, jež není připraveno zkoumáním a prací, jest pošetilým. Kněz, chce-li jiné poučovati, musí dříve sám sebe poučovati; také musí si zasloužiti, aby byl nástrojem milosti. Za tím účelem musí sebe opustiti, spojit se se Spasitelem a odevzdati se duchu Jeho. Posléze nesmí kněz vstupovati na kazatelnu s úmysly ješitnými, poněvadž kdo tak činí, uráží Boha výkonem, jenž předmětem má Jeho slávu, poněvadž neslouží bližnímu, poněvadž škodí sobě. Jak velice musí se báti dobrý kněz pýchy kazatelské, musí bdíti nad sebou, musí často obnovovati svůj úmysl dobrý, kázati Pána Ježíše, ne sebe. A čím si zabezpečí kazatelé dobrý výsledek svých kzeb? Vírou živou a nadějí pevnou, jež naplňují každého kazatele, a láskou vespólnou, jež spojuje jednoho kněze s druhým. A když s dobrým výsledkem kněz rozsévá slovo Boží, diví se dílu Božímu, pokořuje se a lne tím více k Pánu Ježíši.

VII. Ctnost udílení svatých svátostí.

Svaté svátosti jsou ke spasení lidí ustanoveny od Pána Ježíše, jenž knězi katolickému přikazuje podle vůle a úmyslu Církve Jeho je lidem rozdávat. Tohoto výkonu výborného a důstojného má si kněz vysoce vážiti. Nil sanctius, nil utilius, nihil excellentius aut magis divinum quam sacramenta. Ó knězi, jakou čest ti prokazuje Bůh, an tě činí rozdavačem Svých tajemství! Toto však rozdávatí žádá od kněze věrnost k Bohu, Církvi a bližnímu. Boha má ctíti v Jeho darech, má je rozdávatí jenom tehdy, když jest ve stavu svatém, má k nim věřící pečlivě připravovati, má zabezpečiti platnost svátostí, má probuzovati v lidu víru, zbožnost a vroucnost.

VIII. Ctnost kněze zpovědníka.

Kněz dobrý horlivě a ochotně zpovídá z lásky k Bohu a Církvi, k bližnímu a sobě samému; ve zpovědnici má kněz ustavičně příležitost cvičiti se ctnostmi výbornými. Nechce býti liknavým a vlašným, jenž zpovědnici se vyhýbá. Jest ovšem zpovídání spojeno s nebezpečími; než, Spasitel je předvídal a poskytuje knězi prostředků mocných, aby se jich kněz uchránil. Důvěřuje kněz moudrosti, moci a lásce Jeho. Jsou milosti Boží stavům jednotlivým příslušné; nepostrádá jich stav kněžský. Pravá příčina odporu proti zpovědnici jest bázeň anebo pohodlnost anebo nedostatek odvahy, kterou by se kněz přemáhal. Tyto příčiny jsou ničemné.

První vlastností kněze zpovídajícího jest dobrota otcovská, jež kajícníku jde v ústrety, odvahy dodává a trpělivě snáší. Druhá jest soudní spravedlnost, od Boha uložená, spravedlnosti Boží podobná, nestranná, rozumná. Třetí opatrnost, čtvrtá nábožnost. Dříve, než vstupuje kněz do zpovědnice, uvažuje krátce, co hodlá činiti, obnoví svou víru o výtečnosti sv. zpovědi, opatří se trpělivostí, laskavostí a klidem, spojí se se srdcem Kristovým, ozbrojí se proti pokušením a prosí o pomoc. Když kněz zpovídá, ovládá sebe pamětliv jsa přítomnosti Boží; proti pokušení se blížícímu utíká se do ran Kristových; zkoumá stav kajícníkův, dle něho jedná a doufá v Boha. Opustiv zpovědnici mysl sbírá a sobě účty klade; před Bohem se pokořuje, Jemu děkuje a Jemu své kajícníky odporoučí.

IX. Ctnost pečlivosti o mládež.

Kněz dobrý pečuje o posvěcení mládeže, poněvadž tak si přeje Pán Ježíš a největší světci tak jednali, a poněvadž to žádá

Církev svatá a veškerá společnost. Také jej pobádá zvláštní náklonnost, kterou mládež vzbuzuje, a výhody, jež křesťanské vychování mládeže vychovatelům poskytuje.

X. Ctnost pečlivosti o nemocné.

Kněz dobrý nade všechno klade pečlivost o nemocné, poněvadž nemocní jsou nejdojemnějším předmětem lásky jeho, poněvadž strašny jsou následky nepečlivosti a poněvadž pečlivost o ně klidí ovoce nejutěšenější. Veliké jsou výhody, jež kněz dobrý čerpá pro sebe a své vlastní posvěcení z pečlivosti nemocným věnované; neboť nalézá v ní příležitost, aby činil úvahy nejužitečnější, aby konal ctnosti knězi nejvíce příslušné, aby si zasloužil odměny nejvzácnější. Také vyplývají z lásky k nemocným veliké výhody ke cti a prospěchu úřadu kněžského sloužící. Jeví-li se kněz nedbalým k nemocným, veta jest po dobrém jménu; avšak nic jemu nezjednává tolik vážnosti, kolik jeho horlivost nemocným sloužící. Kromě toho vlivem blahým působí na rodinu potěšenou a dobrým příkladem vzdělává celou farnost. Tuto svou horlivost dokazuje dobrý kněz, an nemocné navštěvuje ochotně, laskavě a opatrně, svátosti jim uděluje bez odkladu, pomáhá jim i potom, aby duše byly zachráněny.

*

Posud učil Pán Ježíš kněze příkladem Svého života veřejného množství slávu Boží a vykupovati duše.

Než veliké jsou útrapy kněze horlivého, jimž mu nelze se vyhnouti, poněvadž muž apoštolský postaven jest do první řady učedníků Ježíšových a poněvadž s Ježíšem trpícím spolu koná dílo vykupitelské. A tu jej Pán Ježíš Svým utrpením těší, podpírá a povzbuzuje tak vydatně, že kněz útrapy miluje a trpělivě snáší. Posléze slavný život Ježíše vzkříšeného kněze dobrého, horlivého naplňuje radostí a důvěrou; Pán Ježíš v nebesích jest knězi dále věrným přítelem, zůstavil mu Nejsvětější Svátost Oltářní a poslal mu Ducha svatého. Jak dobře se postaral o kněze! A pak pečuje o kněze Panna Maria, kterou dobrý kněz následuje, aby ve ctnostech prospíval.

b) Ctnosti plynoucí z následování Panny Marie.

Neposkvrněné početí Panny Marie nám hlásá, v jaké nenávisti má Bůh hřích; jediný hřích, byť byl i nepatrný a ihned smazán, byl by překazil veliké úmysly, jež Bůh o Marii měl. Aby ji Bůh vyznamenal nade všechny tvory, dal jí milost, kterou klade nade všechno a která má cenu největší. A Maria kterak si vážila té milosti o to pečujíc, aby ji zachovala a s ní v dokonalosti rostla! Kněz pak dobrý ctí neposkvrněné početí Panny

Marie a má také hřích každý v ošklivosti, vysoce cení milost Boží, za ni prosí a touží po dokonalosti. Tak svatou musila býti Maria, aby mohla Slovo vtělené ve svém životě nositi; podobně sebe posvěcuje kněz, aby mohl Boha-člověka na oltáři činiti přítomným, Jeho se dotýkati a požívati. Panna Maria jest mocnou orodovnicí a přispěje knězi, jenž její neposkvrněné početí ctí volaje: Ó Maria, bez hříchu počatá, pros za mne, jenž k Tobě se utíkám.

Narodila se budoucí Matka Syna Božího; takové bylo její povolání. I kněz narozen jest ke vznešenému povolání, aby dal Ježíše světu; sdílí s Marií důstojnost, službu, moc a blaženost. Také jej tato slavnost narození Panny Marie povzbuzuje, aby žil podle tohoto povolání svého, příkladem, který jemu Maria dává, ona horlivě sama sebe podrobuje Bohu a nabízí Nejsvětější Trojici oběti, jež v jejím živobytí budou tvořiti jednu řadu, jakož i pomocí, kterou jemu nabízí ochotně, aby žil jako kněz. Kéž ji kněz s důvěrou vzývá; kéž ji prosí za sebe a své svěřence; kéž je k tomu má, aby ctili Marii.

Jméno Bohorodičky, Maria, znamená: světlo, trpkost moře, hvězda mořská, mocná, velebná, paní. Kéž jest Maria knězi světlem v temnotách života pozemského; kéž kněz snáší trpkosti tak trpělivě, jako Maria; kéž jej přivede Maria do přístavu bezpečného, do říše blaženého pokoje; kéž jemu přispívá Orodovnice u svého Syna mocná; kéž jej učí Velebná šetřiti velebnosti stavu kněžského a spojovati s velebností pokoru a svatý život; kéž jest kněz poslušen Marie, své paní, kéž ji ctí a jí slouží.

O slavnosti Obětování Panny Marie obnovuje kněz přípovědi a úmysly, jež učinil, když sebe Pánu obětoval při svěcení na kněze. Kéž jest oběť jeho podobna oběti Panny Marie: ochotna, velkomyslna, věrna.

O slavnosti Zvěstování Panny Marie představuje si kněz, kterak učí Duch svatý slovy Gabrielovými a Alžbětínými, jak mají věřící, zvláště kněz, učitel a vůdce věřících, ctíti Marii, a kterak Církev svatá učí modlitbou připojenou, jak mají věřící, zvláště kněz, vzývati Marii. Syn Boží jest cílem všeliké veliké pocty, Marii vzdávané; moc Panny Marie u Syna Božího jest nesmírná. Ona jí užije pro nás, jsouc matkou nás hříšných milosrdnou, zvláště v hodinu smrti, kdy její pomoci nejvíce potřebujeme, zvláště my kněží, kterým nastává po smrti veliká zodpovědnost.

Navštívila Maria Alžbětu z lásky, aby jí blahopřála a služeb svých nabídla, aby požehnání Syna svého přinesla rodině, jež hodna jest je přijati. I kněz má z lásky obcovati s bližním maje touže zásadu, týž cíl. Maria na důstojnost Matky Boží zapomíná, stává se nízkou služebnicí, nečeká na Alžbětu, přichází k ní

dříve. Také se jeví pokora v mlčení, kterým zahaluje své výsady; jaká pokora, když o nich mluví! I kněz má býti pokorným. Posvětití Jana Křtitele a skrze něho připravití posvěcení mnohých jiných jest účinkem, jehož Maria dodělati se chce návštěvou svou. Kněz má se modliti, aby Bůh podobným účinkem provázel jeho práce pastýřské.

O slavnosti Očišťování Panny Marie uvažuje kněz, že ani zákon o představení nevázal Pána Ježíše, ani zákon o očišťování Pannu Marii, že oba z těch zákonů vyvésti se mohli; avšak poslušnosti přednost dávají. Proti tomuto příkladu dvojímu co platí naše výmluvy, byť i sebe spravedlivějšími se zdály? Jako Ježíš a Maria, považuje za svou slávu dobrý kněz množství slávu Boží a vzdělávati bližního.

Maria plnic zákon o očišťování přes důstojnost svou nepochopitelnou zastaví se v prvním oddělení chrámu, jako kdyby hodna nebyla vstoupiti do druhého. Poníží se před knězem, jenž za ni se modlí, jako za ostatní ženy. Ó jak důkladně se učí kněz katolický pokořovati se, očišťovati se bedlivě, když má vstoupiti na místo svaté, pohrdati soudy lidskými.

Panna Maria na nebe vzata a oslavena jest pro svou svatost a podle své svatosti, jak vyžaduje zákon Boží obecný, aby ten jediný vítězný koruny dosáhl, kdo skutečně bojoval. Proto se vynasnažuje kněz dobrý, aby si pojistil své povolání a vyvolení, svou blaženost věčnou skutky dobrými, jichž odměnou jest blaženost věčná. Kromě toho uvažuje kněz, že Maria v té míře, v jaké rozsívala v slzách, žala v radostech. Také kněz žíti bude podle svých skutků. A proto volá: Panno věrná, učiň, abych Tebe následoval cestou bolestnou, jež vede k cíli šťastnému. Učiň, abych vždy na paměti měl, že co jest mi v tomto životě křížem, bude mi sloužiti po smrti k radosti.

Kromě slavností Mariiných jsou také dva celé měsíce: květen a říjen zasvěceny Panně Marii. Kněz jich užívá k posvěcení svému a k posvěcení věřících sobě svěřených. Také zvláštní pobožnosti bratrstev Mariánských, růžencových zvyšují úctu k Panně Marii a slouží knězi a věřícím ke vzpružení ducha křesťanského.

c) Ctnosti plynoucí z následování svatých.

Svatý Jan Křtitel poučuje kněze, v čem záleží jeho cíl kněžský, a příkladem svým jej povzbuzuje, aby k němu dospíval věrně. Neboť byl všecek pro Ježíše i ve službě, která mu byla svěřena, i v milostech, jež obdržel. Povolán byl, aby oznamoval Spasitele a připravoval království Jeho pozemské. Ó knězi, uznej velikost svou ve velikosti Janově; povolání jeho jest po-

voláním tvým. Aby Jan plnil svou službu velikou, potřeboval milosti neobyčejných, jež mu také byly dány. Ó knězi, všechny milosti, jež jsi obdržel, ten účel měly jediný, aby tě učinily svatým a tebe uschopnily k svatosti přiváděti jiné. Zdaž jsi vyhověl vůli Pána Ježíše tak věrně, jako svatý Jan? Dále náležel svatý Jan Křtitel všecek Pánu Ježíši. Neboť přišel na svět jedině k vůli Němu, vše činí jedině pro Něj. I životem i smrtí dává Ježíši svědectví. Ó knězi, jsi v té příčině podoben jemu? Posléze vzorem jest svatý Jan Křtitel knězi kazateli. Neboť připravil se k úřadu kazatelskému sebráním mysli a modlitbou, a konaje službu kazatelskou ve všem věsti se dává od Ducha svatého; posléze vykupoval výsledek svého kázání přísností a svatostí svého života. A o čem kázal? „Čiňte pokání.“ Dokazuje nutnost pokání, udává jeho vlastnosti, neradí je odkládati. „Jděte k Ježíši.“ Přiváděl k Ježíši duše pokáním od hříchu odvrácené. Tak kázal horlivostí vroucí a smělou, opatrnou a laskavost s přísností spojující, při výsledku pokornou, neunavnou a neohroženou. Ó knězi, následuj tohoto velkého kazatele.

Svatí tři Králové jsou vzorem věrnosti, kterou má kněz prokázati Bohu milost udílejícímu. Neboť následují světla milosti poslušně, ochotně a vytrvale. Tak i kněz má s nimi volati, když Bůh jemu milost nabízí, netoliko: „Viděl jsem hvězdu“, nýbrž také: „Uposlechl jsem světla, jež mi poskytovala“; nemá milost Boží svou liknavostí učiniti neužitečnou. Mezi poznáním povinnosti a mezi jejím vyplněním ať nenechá kněz uplynouti nějakou chvíli; nebezpečí plyne z nedbalého odkladu. Kéž nic nebrání knězi, aby nečinil úmyslu s vůlí Boží se shodujícího; kéž nic jej neodstraší, jakmile počne vykonávati úmysl. Takovým způsobem přijde kněz k Pánu Ježíši, jako ti tři svatí Králové.

Svatý stařec Simeon jest připraven k milosti, kterou ve chrámě přijímá. Byl spravedliv a Boha se bál; očekával útěchy Israele. Duch svatý, který byl v něm, ode všech statků nepravých jej odvrátil a všechny žádosti jeho k Mesiáši obrátil. Ó knězi, nech se řídití týmže Duchem; nebudeš míti náklonnosti, leč pro Ježíše. Tak připraven přichází Simeon do chrámu z vnuknutí Ducha svatého. Kéž chodí kněz do chrámu, ne řemeslně, nýbrž veden duchem víry.

Jaká to milost, kterou Simeon přijímá ve chrámě! Setkává se s Mesiášem, poznává Jej, přijímá Jej do náručí. Tak obdržel více, než doufal. Zdaž i kněz nemívá Ježíše v rukou? Ano, on jest šťastnější než Simeon, když Jej požívá. Zdaž si toho štěstí tak váží, jako Simeon? Zdaž Jej přijímá do srdce čistého, s pokorou a láskou jako Simeon?

Jaké ovoce klidí Simeon z milosti, kterou přijal ve chrámě? Úplně se odloučil od všech věcí pozemských, zatoužil po nebi

a horlivostí vzplanul, aby oznamoval Ježíše jako světlo národů, slávu Israele, spásu všech pokolení. Kéž i kněz přijav sv. hostii se odloučí od věcí pozemských, kéž zatouží po nebi, kéž přispívá ke spáse své i svých svěřenců!

Sv. Josef, jenž se těšil ze znamenitých výsad jsa ženichem Panny Marie a pěstounem Pána Ježíše, projevoval víru živou, pokoru hlubokou a naději neochvějnou a požívá u Boha veliké vážnosti. Zdaž nemá kněz jemu vzdávati trojí úctu, aby si vážil jeho výsad, následoval jeho ctností a důvěřoval v jeho moc a žádost, kterou nám jest ochoten přispívati účinnivě? Zdaž nemá kněz, jako kněz se podobati sv. Josefu, aby byl ochráncem Panny Marie a Pána Ježíše? Vždyť výsady neocenitelné sdílejí se svatým Josefem všichni kněži dobří.

Svatý Ondřej miloval kříž maje na mysli Pána Ježíše, jenž kříž miloval, poklad ve kříži uzavřený a nebe, jež mu kříž otvíral, a klidil z lásky své ke kříži hojné ovoce, jelikož tato láska změnila bolesti jeho v radosti a jelikož jeho činnost apoštolská se potkala s výsledkem znamenitým. Právem se pokládá sv. Ondřej na kříži za vzor kněze kajícího a obětujícího.

Svatý Štěpán, prvomučedník, věren byl milosti konaje svůj úřad; moudrost projevoval svým kázáním; silou byl nebeskou naplněn, když podstoupil smrt mučednickou, kterou zvítězil nad nepřáteli svými a Božími. Víra ukazuje také knězi nebe otevřené, tak že jest schopen téže trpělivosti a téže obětavosti ke spáse svých svěřenců, jako svatý Štěpán.

Toť jest několik příkladů, ze kterých vysvítá, jak může kněz těžiti pro své posvěcení a pro svůj pokrok ve ctnostech, když následuje kněze svaté.

8. Odměnou dobrých kněží

jest sláva nebeská a ta větší, než jaká jest udílána prostým dobrým křesťanům, jichž jest kněz dobrý vůdcem.

IV. Možnost stavu kněžského

jest podmíněna milostí Boží, za kterou potřebí jest prositi, a spolupůsobením lidským, jež vychází ze svobodné vůle, Duchem svatým posilněné.

V. Skutečnost kněží dobrých,

kteří vyhovují požadavkům Církve sv. katolické, dokazují dějiny Církve sv. katolické.

OBSAH.

	Str.
Předmluva	3
I. Co jest kněz katolický?	7
Stav kněžský nutný a prospěšný	9
II. Důstojnost kněze katolického	19
III. Svatost kněze katolického	10
1. Jaká jest svatost kněžská	11
A. Podmínky svatosti kněžské	11
B. Součástky svatosti kněžské	11
Vzdělanost kněze posvátná	13
Svatost ve smyslu užším	14
Horlivost apoštolská	15
Hlavní pravidla	19
Co jest předmětem horlivosti apoštolské	29
C. Vlastnosti svatosti kněžské	20
2. Kdy se má kněz posvěcovati	22
3. Co kněze pobízí ku posvěcování sebe	27
4. Proč úsilovně se snaží kněz sebe posvěcovati	29
5. Kterak užívá kněz prostředků posvěcujících	29
6. Které jsou pro kněze prostředky posvěcovací	30
A. Sebranost mysli	31
B. Myšlenka o přítomnosti Boží	32
C. Unikání hříchu	32
D. Boj s nepřáteli svatosti	34
a) Boj s ďáblem	34
b) Boj se zlým světem	36
c) Boj s pokaženou přirozeností lidskou	39
aa) V čem záleží	39
bb) Důvody mrtvení sebe	40
cc) Jaké mrtvení sebe žádá Bůh od kněze	43
dd) Co v sobě má kněz mrtviti	44
E. Obcování s Bohem	53
a) Modlitba	53
b) Co spojuje kněz s modlitbou	58
c) Četba posvátná	60
d) Posvátné obcování kněží vespolečné	60
F. Spojení s Bohem skrze milost Boží	60
7. Ctnosti dobrého kněze plynoucí	66
a) Z následování Pána Ježíše	66
b) Ctnosti plynoucí z následování Panny Marie	74
c) Ctnosti plynoucí z následování svatých	76
8. Odměna dobrých kněží	78
IV. Možnost stavu kněžského	78
V. Skutečnost kněží dobrých	78

